

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

Liėtuvos valstybė kuria Tautą!

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

Vilnius,
2026

Leidinyje „Lietuvos Respublikos Seimas“ pateikiama iliustruota parlamentarizmo Lietuvoje apžvalga, atspindinti įstatymų leidžiamosios institucijos raidą nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikų iki šių dienų.

Apžvelgiami reikšmingiausi parlamentarizmo istorijos įvykiai, svarbiausi Seimo sprendimai, padarę įtakos šalies politiniam, ekonominiam ir kultūriniam gyvenimui. Aptariama Seimo struktūra, Lietuvos įsitvirtinimas tarptautinėse organizacijose ir bendradarbiavimas su kitų valstybių parlamentais.

Skaitytojai supažindinami su Seime vykstančiais renginiais, parlamentarizmo ir valstybingumo sukakčių minėjimais. Taip pat pristatomas Seimo pastatų kompleksas, interjero detalės.

Leidinio tekstai parengti remiantis istorine medžiaga, dokumentais, Seimo posėdžių stenogramomis, Seimo interneto svetainėje pateikiama informacija.

Leidinio sudarytojai ir tekstų autoriai

*Laura Saniukienė
Nerijus Vėta*

Maketavo

Ilona Šilenkova

Leidinyje pateikiama informacija iki 2026 m. vasario 10 d.

Leidinyje panaudotos Jungtinių Tautų Organizacijos fotoarchyvo, Kauno arkivyskupijos kurijos archyvo, Lenkijos Respublikos nacionalinės bibliotekos, Lenkijos Respublikos vyriausiojo senųjų aktų archyvo, Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Lietuvos ypatingojo archyvo, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos, Lietuvos nacionalinio muziejaus, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Seimo archyvo (LRSA, Džojos Gundos Barysaitės, Viktorijos Chornos, Tomo Juodaičio, Ūlos Liškevičiūtės, Gintaro Mačiulio, Olgos Posaškovos, Linos Žilytės, Linos Žiljauskaitės), Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Vilniaus regioninio valstybės archyvo, Vilniaus universiteto bibliotekos, fotografų Martyno Ambrazo, Vladimiro Gulevičiaus, Viliaus Jasinevičiaus, Romualdo Jurgaičio, Andriaus Petrulevičiaus, Algirdo Sabaliausko nuotraukos.

ISBN 978-609-8143-51-5

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija

TURINYS

I. SEIMO ISTORIJA

Seimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Abiejų Tautų Respublikoje	5
Moderniojo parlamentarizmo pradžia	14
Kelias į Nepriklausomybės atkūrimą	28

II. SEIMAS ATKŪRUS NEPRIKLAUSOMYBĘ

Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas (1990–1992)	35
VI Seimas (1992–1996)	40
VII Seimas (1996–2000)	44
VIII Seimas (2000–2004)	48
IX Seimas (2004–2008)	53
X Seimas (2008–2012)	58
XI Seimas (2012–2016)	63
XII Seimas (2016–2020)	68
XIII Seimas (2020–2024)	75
XIV Seimas (2024–2028)	81

III. SEIMAS IR JO VEIKLA

Seimas – įstatymų leidžiamoji valdžia: teisėkūra, parlamentinė kontrolė, peticijos	87
Seimo rinkimai: rinkimų sistemos, rinkimų teisė, Seimo nario pažymėjimas	90
Seimo nariai: įgaliojimai, teisės, pareigos	91
Seimo posėdžiai: pirmasis posėdis, vietos posėdžių salėje, Seimo sesijos, Seimo posėdžio pirmininkas, balsavimas	94
Seimo Pirmininkas: rinkimai, įgaliojimai, Seimo Pirmininko pavaduotojai	97
Seimo valdyba: sudėtis, įgaliojimai, sprendimai	101
Seniūnų sueiga: sudėtis, įgaliojimai, nutarimai, posėdžiai	102
Seimo frakcijos: įkūrimas, dauguma ir mažuma, opozicijos lyderis, Mišri Seimo narių grupė	104
Seimo komitetai: sudarymas, veikla	105
Seimo komisijos: sudarymas, veikla	107
Tarptautiniai santykiai: bendradarbiavimas, delegacijos, tarparlamentinių ryšių grupės	110
Seimas – atviriausia valdžios institucija	111

IV. SEIMO KANCELIARIJA

Seimo kanceliarija: istorija, Seimo kancleris, veiklos sritys, vertybės	114
---	-----

V. SEIMO RŪMAI

Parlamentiniai pastatai Lietuvoje nuo 1918 m.	124
Seimo rūmai Vilniuje: eksterjeras, interjeras	127

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės herbas. Alessandro Guagnini, „Kronika Sarmacyey Europskiew...“, Krokova, 1611. Vilniaus universiteto biblioteka.

Šarvuotas raitelis su kalaviju ir skydu – Vytis – vienas iš seniausių herbų Europoje. Vytis, kaip Lietuvos valstybės herbas, pradėtas naudoti XIV a. pabaigoje.

SEITMORIJA

SVARBIAUSIOS LIETUVOS PARLAMENTARIZMO DATOS

Žodžio „Seimas“ kilmė. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje vykusius bajorų ir didikų suvažiavimus, matyt, perėmus tradiciją iš lenkų (lenk. sejm), ilgainiui imta vadinti žodžiu „seimas“, vartotu gausiam susibūrimui apibrėžti. Iš pradžių „seimas“ reiškė susirinkimą, suvažiavimą, o vėliau tapo tikriniu žodžiu, reiškiančiu parlamentą. Beje, lietuvių tautosakoje šis žodis sutinkamas ir kaip bendrinis, reikšmė – susirinkimas, suėjimas. Tradicija parlamentą vadinti Seimu Lietuvoje atgimė kilus tautiniam atgimimui XX a. pradžioje, kai atkūrus valstybingumą visuotiniais rinkimais pradėta rinkti Tautos atstovus, vykdančius valstybės įstatymų leidėjų funkciją. Seimu parlamentai dabar taip pat vadinami Latvijoje (Saeima) ir Lenkijoje (Sejm).

SEIMAS LIETUVOS DIDŽIOJOJE KUNIGAIKŠTYSTĖJE IR ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKOJE

1. **1253 m. liepos 6 d.** Mindaugas karūnuotas Lietuvos karaliumi.
2. **1306 m.** Petro Dusburgiečio „Prūsijos žemės kronikoje“ paminėtas „valdovo ir pačių Lietuvos galingiausiųjų parlamentas“.
3. **1387 m. vasario 22 d.** – Lietuvos krikšto diena.
4. **1410 m. liepos 15 d.** įvyko Žalgirio mūšis. Jungtinės Lietuvos ir Lenkijos kariuomenės pergalė nutraukė keletą šimtmečių trukusių Vokiečių ordino karinę ekspansiją Baltijos jūros regione.
5. **1413 m. spalio 2 d.** dalyvaujant Lietuvos ir Lenkijos bajorijai, Jogailai ir Vytautui, tarp Lietuvos ir Lenkijos sudaryta Horodlės unija, įteisinsi nuolatinę Lietuvos didžiojo kunigaikščio instituciją.
6. **1445 m. lapkričio 30 d.** Vilniuje susirinko išplėstinis Ponų tarybos posėdis (dalyvaujant Lietuvos bajorams), kuriame buvo apsprastytas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kazimiero paveldėto Lenkijos sosto užėmimo klausimas.
7. **1447 m. gegužės 2 d.** Lietuvos didysis kunigaikštis Kazimieras suteikė privilegiją Lietuvos bajorams, kuria pažadėjo duoti jiems ir miestiečiams tokias pačias teises, kokias turi Lenkijos bajorai ir miestiečiai.

Seniausias trijų „posėdžiaujančių luomų“ – Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro Jogailaičio, jį supančių Karaliaus tarybos, ar Senato, narių ir dar negausių teritorijų (pavietų) atstovų (su smailiomis kepurėmis) – pavaizdavimas. Pakraščiuose – žemių herbai. Spalvotas medžio raižinys iš Jano Łaskio „Commune incliti Poloniae Regni privilegium“, Krokuvą, 1506 m. Lenkijos Respublikos nacionalinė biblioteka

LDK Seimo, kaip tam tikros grupės asmenų tarimosi ir sprendimų priėmimo pagrindiniais valstybės klausimais, formavimasis buvo ilgas procesas. Konkretesnių politinės institucijos bruožų Seimas, sudaromas iš bajorių reprezentuojančių atstovų, įgijo XV a. pabaigoje – XVI a. pirmojoje pusėje. Šiuo laikotarpiu stebimas atstovaujamojo principo įsigalėjimas, reguliariesnis seimų šaukimas, Seimo raštvedybos kūrimas. Įstatymų leidžiamąja institucija Seimas tapo, kai ši funkcija buvo įtvirtinta II Lietuvos Statute (1566).

8. **1492 m. liepos 20 d.** Vilniuje prasidėjo LDK bajorijos suvažiavimas, kuriame Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu išrinktas Aleksandras Jogailaitis. Suvažiavimas buvo sušauktas visų LDK sričių atstovų reprezentacijos principu. Istorikų nuomone, šis suvažiavimas gali būti laikomas viena iš simbolių LDK Seimo pradžios datų.

9. **1512 m.** į Vilniaus Seimą sušaukti LDK bajorai buvo kviečiami po du iš LDK žemės (pavieto). Nuosekliai formavosi bajorijos atstovavimo Seime principas.
10. **1529 m. sausio 11 d.** paskelbtas pirmasis LDK įstatymų rinkinys – I Lietuvos Statutas.
11. **1534 m. vasario 15 d.** Vilniuje susirinko Seimas, į kurį pirmą kartą atvyko ir buvo atstovaujami visų visuomenės elito sluoksnių atstovai: valdovas, kunigaikščiai, Ponų taryba, svarbiausi LDK pareigūnai ir bajorijos atstovai.
12. **1565 m. gruodžio 30 d.** LDK bajorijos prašymu Vilniaus Seime Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas paskelbė Vilniaus privilegiją, kuria Lenkijos pavyzdžiu buvo įsteigti ikiseiminiai pavietų seimeliai.
13. **1566 m. kovo 11 d.** įsigaliojo II Lietuvos Statutas, įtvirtinęs bajorų demokratiją, numatęs Lietuvos Seimo, kaip įstatymų leidžiamosios institucijos, teisę.
14. **1569 m. liepos 1 d.** Liubline pasirašytas Lenkijos Karalystės ir LDK sąjungos aktas, kuriuo buvo sudaryta Abiejų Tautų Respublika (ATR) su bendru abiejų valstybių Seimu.
15. **1573 m. gegužės 20 d.** elekciniame Seime prie Varšuvos Lietuvos ir Lenkijos parlamentarai priėmė Henriko artikulų – pirmąją ATR Konstituciją, veikusią iki 1791 m. Dokumentas reglamentavo valdovo išrinkimo tvarką bei valdovo ir Seimo santykius.
16. **1581 m. kovo 1 d.** Varšuvos Seime priimti Lietuvos vyriausiojo tribunolo – apeliacinio teismo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje – nuostatai.

I Lietuvos Statuto, priimto 1529 metais, Lauryno nuorašo (1531 m.) fragmentai. Statutą galima prilyginti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės konstitucijai. Tuo metu pagal teisės straipsnių ir aptartų sričių apimtį šis dokumentas pranoko kitų Europos šalių teisynus. I Lietuvos Statute iškeliamą visuotinio Seimo svarbą.

Vilniaus universiteto biblioteka

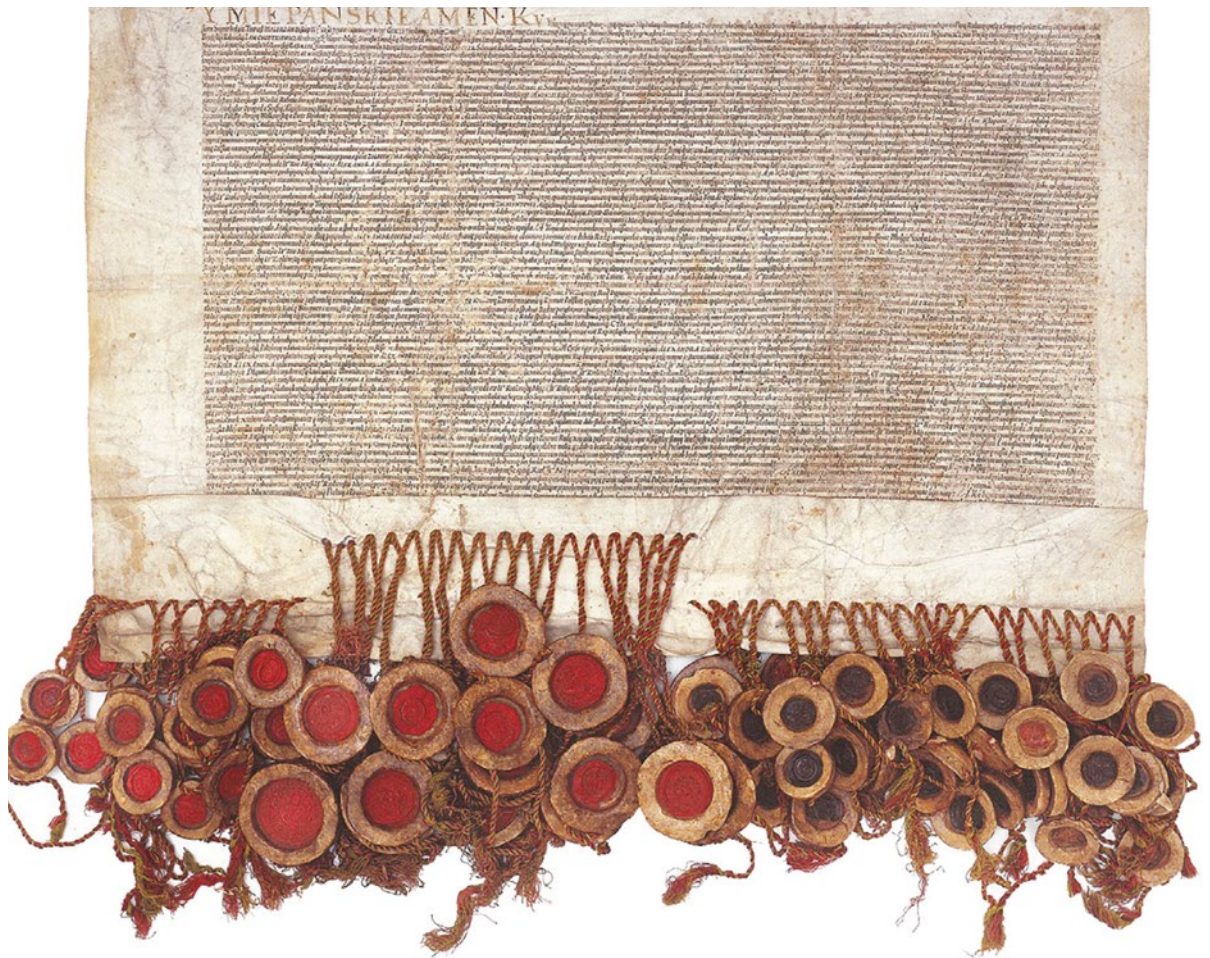
1. Das hohe Slochs.	8. Der Lucerne.	15. Das Wieweten haus.	22. Die Keur kaste.
2. Das Slochs	9. Das Deutsch haus.	16. Das Bisthops haus.	23. Die Sutygoffe.
3. Die jung-Königinn haus.	10. Das Trabanten haus.	17. Der Griech kirche.	24. S. Iohann poffe.
4. Die Slochs kirche.	11. Die Wersope	18. Das Rhatzhaus.	25. Der Cletken
5. S. Barbara kirch.	12. Die bernardiner clost.	19. Das Alaskowiten huff	26. Cletkens dor.
6. Der Schatzmeister haus.	13. Die Cancellrie.	20. Die schwarze münche.	27. Die di-garde.
7. Der König Stall.	14. S. Iohann kirche.	21. Das hospital.	28. Vber Wasser.

Lietuvos Didžiosios Kuni-
gaikštystės Seimo ištakų randa-
ma sostinėje Vilniuje, į kurį 1492 m. po
Lenkijos ir Lietuvos valdovo Kazimie-
ro Jogailaičio mirties buvo sukviesti
atskirų Lietuvos Didžiosios Kuni-
gaikštystės sričių bajorai, kad daly-
vautų naujo valdovo rinkimuose. Šis
kvietimas svarbus tuo, kad pirmą
kartą nurodomas šaukimas į Seimą,
pagrįstą delegavimo ir atstovavimo
principu.

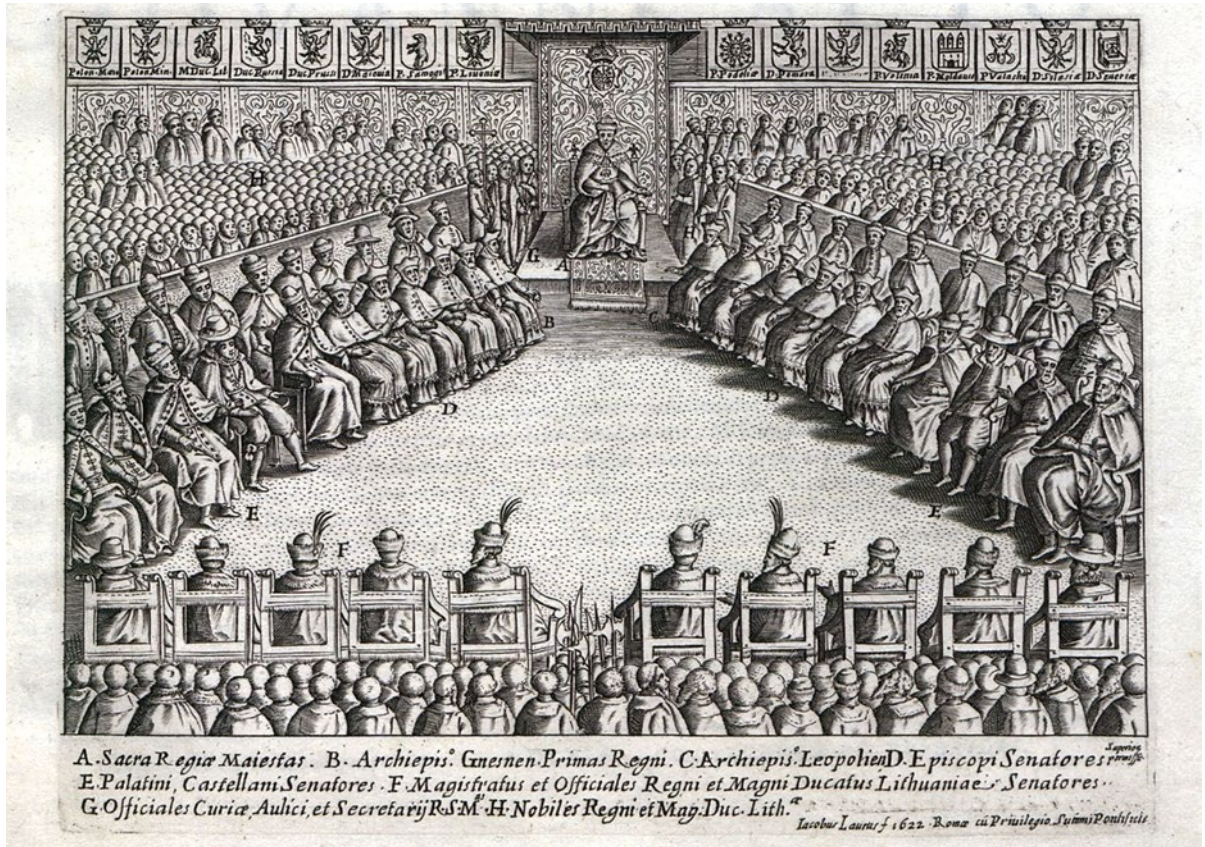
Pirmasis Vilniaus miesto planas, publi-
kuotas vokiečių kartografo ir bažnyčios
diplomato Georgo Brauno (1541–1622)
sudarytame Pasaulio miestų rinkinyje.
Vilniaus universiteto biblioteka

1569 m. liepos 1 d. Liubline pasirašytas Lenkijos Karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sąjungos aktas, kuriuo buvo sudaryta Abiejų Tautų Respublika su bendru abiejų valstybių Seimu. Europos parlamentarizmo istorijos kontekste Abiejų Tautų Respublikos Seimas vertinamas kaip unikalus atvejis – dviejų valstybių politinės unijos pagrindu sukurta viena parlamentinė institucija. Abiejų Tautų Respublika gyvavo nuo 1569 iki 1795 m. Lenkijos Respublikos vyriausiasis senųjų aktų archyvas, Pergamentų rinkiniai

17. **1588 m. sausio 28 d.** patvirtintas III Lietuvos Statutas (įsigaliojo 1589 m. sausio 6 d.), kuris iki 1795 m. buvo pagrindinis Lietuvos teisės kodeksas.
18. **1678 m. gruodžio 15 d.** ATR Seimas pirmą kartą susirinko Gardine.
19. **1717 m. vasario 1 d.** Varšuvoje susirinko vadinamasis „Nebylusis Seimas“, kurio darbas truko vos vieną dieną. Rusijos kariuomenės apsuptas Seimas perpus sumažino ATR kariuomenę, ribojo Senato galias. ATR de facto tapo Rusijos protektoratu.
20. **1772 m. rugpjūčio 5 d.** Rusija, Prūsija ir Austrija pasirašė trišalę sutartį dėl I ATR padalijimo.
21. **1773 m. spalio 14 d.** Seimo sprendimu įkurta ir darbą pradėjo ATR Edukacinė komisija – viena pirmųjų švietimo ministerijų Europoje.
22. **1788 m. spalio 6 d.** darbą Varšuvoje pradėjo Ketverių metų Seimas (1788–1792), kuris ėmėsi ATR reformų.

Abiejų Tautų Respublikos Seimą sudarė dveji rūmai – Senatas ir Atstovų rūmai. Seimą sudarė 3 luomai: valdovas – Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis, Senatas ir Atstovų rūmai. Nuo 1569 iki 1793 m. įvyko 173 Seimo sesijos. Tradiciškai Respublikos seimai rinkosi Lenkijos Karalystės Varšuvos ir Krokuvos miestuose, kiek vėliau, nuo XVII a., – ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Gardino mieste.

Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Zigmanto Vazos laikų Abiejų Tautų Respublikos Seimas. Giacomo Lauro, „Antique urbis splendor...“, Roma, 1622 m. Lenkijos Respublikos nacionalinė biblioteka

23. **1791 m. balandžio 18 d.** Seimas priėmė įstatymą „Mūsų laisvieji karališkieji miestai Respublikos valstybėse“. Tai buvo vienas pirmųjų žingsnių transformuojant ATR iš luominės į pilietinę visuomenę.
24. **1791 m. gegužės 3 d.** Ketverių metų Seimas priėmė Gegužės 3-iosios Konstituciją, kurioje įteisino pažangias reformas, tačiau panaikino atskiras Lietuvos valstybės institucijas.
25. **1791 m. spalio 20 d.** Seimas priėmė Abiejų Tautų savitarpio garantijos įstatymą, kuriuo buvo nustatytas lygus Lenkijos ir LDK narių skaičius bendroje centrinėje valdžios institucijose. Lietuva pripažinta lygiateise dualistinės ATR dalimi.

Paskutinio Abiejų Tautų Respublikos valdovo Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio rinkimai 1764 m. Dail. Bernardas Bellottas. Paveikslas eksponuojamas Varšuvos karališkojoje pilyje – istorinėje Abiejų Tautų Respublikos valdovų rezidencijoje Varšuvoje.

Seimai buvo paprastieji ir nepaprastieji. Paprastieji seimai leisdavo įstatymus ir sprendavo einamuosius valstybės reikalus. Nepaprastieji seimai buvo kviečiami iškilus svarbiems reikalams. Mirus valdovui, rinkdavosi konvokaciniai seimai, kuriuose būdavo sprendžiami tarpuvaldžio reikalai ir aptariamasis naujojo valdovo rinkimas, elekciniai seimai, kuriuose buvo renkamas valdovas, ir karūnaciniai seimai, šaukiami naujo valdovo karūnacijos proga.

1791 m. gegužės 3 d. Ketverių metų Seime priimtas Valdymo įstatymas buvo pirmoji Europoje rašytinė konstitucija, kuri įteisino pažangias reformas, tačiau panaikino atskiras Lietuvos valstybės institucijas.

1791 m. spalio 20 d. Seimas priėmė Abiejų Tautų savitarpio garantijos įstatymą, kuriuo buvo nustatytas lygus Lenkijos ir LDK narių skaičius bendrosoje centrinėje valdžios institucijose. Lietuva pripažinta lygiateise dualistinės Abiejų Tautų Respublikos dalimi.

Deja, Gegužės 3-iosios Konstitucija ir jos padarytos reformos galiojo tik 14 mėnesių. Spaudžiama kaimyninių valstybių, Abiejų Tautų Respublika 1795 m. galutinai išnyko iš Europos politinio žemėlapiu.

1791 m. gegužės 3 d. Konstitucijos priėmimas Karaliaus rūmų Senatorių salėje, Varšuvoje. Dail. Jeanas Pierre'as Norblinas de la Gourdain'e, 1804–1806 m. Lenkijos Respublikos nacionalinė biblioteka

26. **1793 m. sausio 23 d.** Rusija ir Prūsija sudarė sutartį dėl II ATR padalijimo.
27. **1793 m. lapkričio 23 d.** Gardine darbą baigė paskutinis ATR Seimas. Dėl Rusijos įtakos Seimas panaikino 1791 m. gegužės 3 d. Konstitucijos, kitų įstatymų galiojimą, nutraukė daugelio 1788–1792 m. reformų vykdymą.
28. **1794 m. kovo 24 d.** prasidėjo generolo Tado Kosciuškos vadovaujamas sukilimas. Balandžio 16 d. sukilimas išplito ir Lietuvoje. Sukilėlių pajėgos balandžio 23–24 d. užėmė Vilnių, sudaryta LDK sukilėlių vyriausybė. Metų pabaigoje sukilimas buvo numalšintas.
29. **1795 m. spalio 24 d.** Sankt Peterburge buvo pasirašyta III ATR padalijimo tarp Rusijos, Prūsijos ir Austrijos sutartis. Bajorų demokratiniu valdymu paremta federacinė valstybė buvo ištrinta iš Europos žemėlapiu.

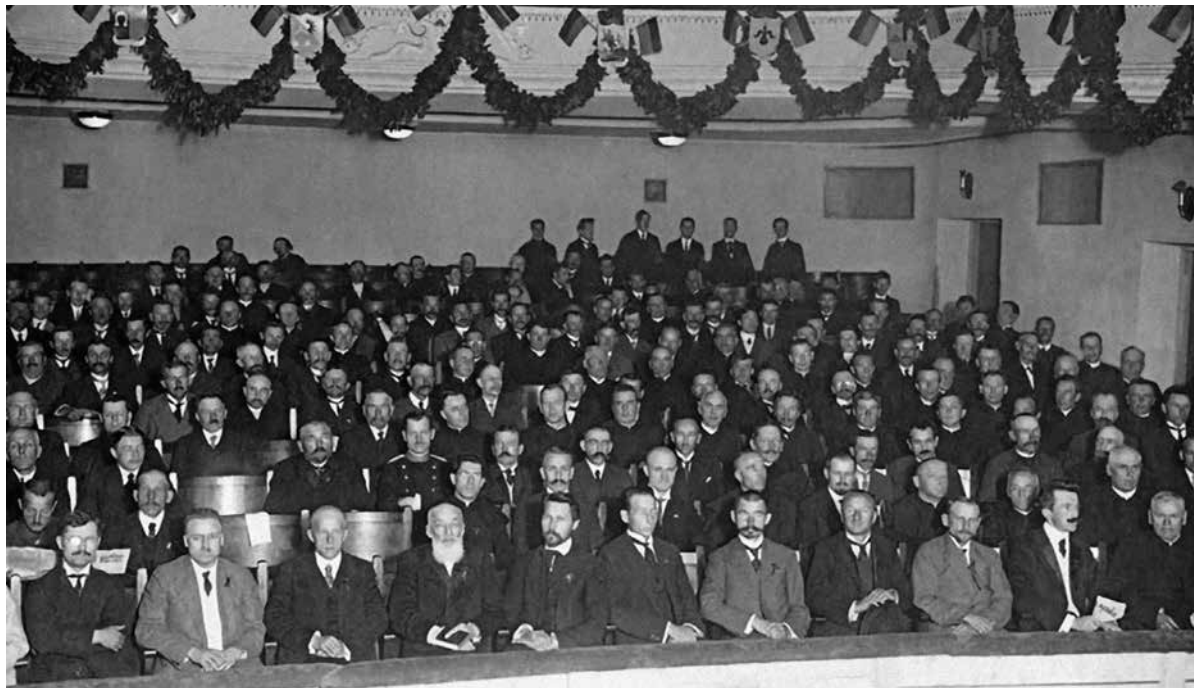

Vilniaus miesto rūmai (dabar – Lietuvos nacionalinė filharmonija), kuriuose 1905 m. gruodžio 4–5 dienomis buvo susirinkęs Didysis Vilniaus Seimas. Apie 2 000 lietuvių iš Lietuvos, Rusijos, Ukrainos, Lenkijos, Latvijos nutarė reikalauti Lietuvos autonomijos su Seimu Vilniuje, išrinktu „<...> visuotiniu, lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautos ir tikėjimo“. Vilniaus regioninis valstybės archyvas

MODERNIOJO PARLAMENTARIZMO PRADŽIA

30. **1905 m. gruodžio 4–5 dienomis** Vilniuje posėdžiavo Didysis Vilniaus Seimas (dalyvavo 2 000 atstovų). Suvažiavimo dalyviai nutarė reikalauti Lietuvos autonomijos Rusijos imperijos sudėtyje.
31. **1917 m. rugsėjo 18–22 dienomis** Vilniuje susirinkusi Lietuvių konferencija žengė pirmuosius realius žingsnius Valstybės atkūrimo link. Išrinkta dvidešimties narių Lietuvos Taryba, kuri įpareigota siekti Nepriklausomybės. Lietuvos Taryba veikė lyg savotiškas parlamentas.
32. **1918 m. vasario 16 d.** Lietuvos Taryba paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės Aktą.
33. **1918 m. lapkričio 2 d.** Lietuvos Valstybės Taryba priėmė Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos Pamatinius Dėsnius, kurie turėjo galioti tol, kol Steigiamasis Seimas nuspręs dėl Lietuvos valdymo formos ir priims nuolatinę konstituciją. Ši data taip pat laikoma moterims Lietuvoje suteiktos balsavimo teisės pradžia.

1917 m. rugsėjo 18–22 dienomis Vilniuje surengtas Lietuvos delegatų suvažiavimas, kuriame nutarta atkurti demokratiškai tvarkomą Lietuvą tautos etnografinėse žemėse (su sostine Vilniuje), tautinėms mažumoms užtikrinant tinkamas jų kultūros reikmėms sąlygas. Nutarta, kad valstybės valdymo formą ir jos santykius su kaimyninėmis tautomis nustatys demokratiškai išrinktas Steigiamasis Seimas, kuris susirinks sostinėje Vilniuje. Lietuvių konferencija išrinko dvidešimties narių Lietuvos Tarybą, kurią įpareigojo siekti Lietuvos nepriklausomybės.

Lietuvių konferencijos delegatai posėdžių salėje. Vilnius, 1917 m. rugsėjo 18–22 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius, fotografė Aleksandra Jurašaitytė

34. **1918 m. lapkričio 11 d.** Lietuvos Valstybės Taryba patvirtino pirmąjį Lietuvos Valstybės Ministrų Kabinatą, vadovaujamą Augustino Voldemaro.
35. **1919 m. sausio 1–2 dienomis** Lietuvos Vyriausybės įstaigoms persikėlus į Kauną, šis miestas tapo laikinąja Lietuvos sostine. Kaune posėdžiavo Lietuvos Valstybės Taryba, Ministrų Kabinetas ir ministerijos bei vėliau išrinkti Lietuvos Valstybės Prezidentas ir Seimas.
36. **1919 m. balandžio 4 d.** Lietuvos Valstybės Taryba priėmė naują Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos Pamatinių Dėsnių redakciją. Valstybės Tarybos Prezidiumas buvo pakeistas vienasmeniu Tarybos renkamu Valstybės Prezidentu. Tą pačią dieną Lietuvos Valstybės Prezidentu buvo išrinktas Antanas Smetona.
37. **1919 m. spalio 30 d.** Lietuvos Valstybės Taryba priėmė Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymą.
38. **1919 m. gruodžio 10 d.** Lietuvos Valstybės Prezidento aktu sudaryta Vyriausioji rinkimų komisija.

Lietuvos Taryba, 1918 m. vasario 16 d. pasirašiusi Lietuvos Nepriklausomybės Aktą. Iš kairės sėdi: Jonas Vileišis, Jurgis Šaulys, Justinas Staugaitis, Stanislovas Narutavičius, Jonas Basanavičius, Antanas Smetona, Kazimieras Šaulys, Steponas Kairys, Jonas Smilgevičius. Stovi: Kazimieras Bizauskas, Jonas Vailokaitis, Donatas Malinauskas, Vladas Mironas, Mykolas Biržiška, Alfonsas Petrulis, Saliamonas Banaitis, Petras Klimas, Aleksandras Stulginskis, Jokūbas Šernas, Pranas Dovydaitis. Kauno arkivyskupijos kurijos archyvas, fotografė Aleksandra Jurašaitytė

N u t a r i m a s.

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybės šiuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, ^{kaip} vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdama pripažintą tautų apsisprendimo teisę ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18-23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau sušauktas steigiamasis seimas, demokratinio būdu visu jos gyventojų išrinktas.

Lietuvos Taryba pranešdama apie tai
vyriausybei, prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Vilniuje, vasario 16 d. 1918 m.

D. J. Basanavičius
L. Bionaitis
M. Biržiška
K. Binauskas
R. Dovydasaitis
J. Kavaliauskas
P. Klimas
M. Kociulis
M. Kulevskas
M. Mikulėnas
P. Navitovskis
Aleksander Petulis
K. Sausys

A. J. Keelis
J. Šernas
A. Šmitona
S. Čiurlionis
J. Škavalskas
A. Stulginskis
J. Tadolaitis
J. Vileišis

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. priimtas nutarimas dėl Lietuvos nepriklausomybės skelbimo
notifikavimo ir prašymas pripažinti Lietuvos nepriklausomą valstybę.

Lietuvos Taryba paskelbė atkurianti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę su sostine Vilniumi ir nutraukianti buvusius jos valstybinius ryšius su kitomis tautomis. Kartu Taryba pareiškė, kad galutinius Lietuvos valstybės pamatus ir santykius su kitomis valstybėmis kaip galima greičiau privalo nustatyti demokratiškai išrinktas Steigiamasis Seimas.

Rinkimai į Steigiamąjį Seimą Alytuje 1920 m. balandžio 15 d.
Lietuvos nacionalinis muziejus

39. **1920 m. balandžio 14–16 dienomis** vyko pirmieji demokratiniai Seimo rinkimai, kuriuose išrinktas Steigiamasis Seimas (1920–1922). Šiuose rinkimuose pirmą kartą lygiateisiškai dalyvavo ir moterys, ir vyrai.
40. **1920 m. gegužės 15 d.** įvyko pirmasis Steigiamojo Seimo posėdis. Steigiamasis Seimas, vykdydamas 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktą, priėmė ir paskelbė rezoliuciją, kuria visų Lietuvos piliečių vardu proklamavo Lietuvos Valstybės Nepriklausomybę ir nustatė, kad valstybės valdymo forma – Lietuvos Respublika. Posėdžio metu Aleksandras Stulginskis buvo išrinktas Steigiamojo Seimo Pirmininku, einančiu Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas.
41. **1920 m. birželio 2 d.** Steigiamasis Seimas priėmė Laikinąją Lietuvos Valstybės Konstituciją
42. **1920 m. spalio 22 d. – 1921 m. sausio 17 d.** posėdžiavo iš septynių narių sudarytas Mažasis Seimas. Iškilus karinei grėsmei dėl Lietuvos teritorijos vientisumo, Steigiamasis Seimas, išrinkęs Mažąjį Seimą, nutarė laikinai nebešaukti posėdžių, o savo narius išsiuntė į frontą, centrinės ir vietos valdžios įstaigas organizuoti krašto gynybos. Keli Seimo nariai buvo deleguoti į užsienio valstybes siekti tarptautinio Lietuvos pripažinimo.
43. **1921 m. lapkričio 11 d.** Steigiamasis Seimas priėmė rezoliuciją, kuria pavedė Ministrų Kabinetai rūpintis Klaipėdos krašto susijungimu su Lietuvos Respublika.
44. **1922 m. vasario 15 d.** Steigiamasis Seimas priėmė pagrindinį Žemės reformos įstatymą.

Kauno miesto teatras, kuriame 1920 m. gegužės 15 d. į pirmąjį posėdį susirinkęs Steigiamasis Seimas proklamavo nepriklausomą Lietuvos Respubliką. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Steigiamasis Seimas, susirinkęs į pirmąjį posėdį, priėmė rezoliuciją, nustačiusią Lietuvos valstybės santvarką: „Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą Nepriklausomą Lietuvos Valstybę, kaipo demokratinę respubliką, etnologinėm sienom ir laisvą nuo visų Valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitom Valstybėm.“ Nuo 1918 m. vasario 16 d. iki 1920 m. gegužės 15 d. Lietuva vadinta Lietuvos Valstybe, vėliau – Lietuvos Respublika.

Moterys ne tik rinko Steigiamojo Seimo narius, bet ir buvo renkamos jo narėmis. Į Steigiamąjį Seimą buvo išrinktos 5 moterys, tačiau per visą kadenciją dirbo 8. Steigiamojo Seimo (1920–1922) narės (iš kairės): Emilija Spudaitė-Gvildienė, Ona Muraškaitė-Račiukaitienė, Gabrielė Petkevičaitė-Bitė (Steigiamojo Seimo pirmojo posėdžio pirmininkė), Salomėja Stakauskaitė ir Magdalena Draugelytė-Galdikienė, 1921 m. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Steigiamojo Seimo nariai prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ Karo muziejaus sodelyje.
Lietuvos centrinis valstybės archyvas

1920 m. spalio 22 d. Steigiamasis Seimas nutarė laikinai nebešaukti posėdžių, o savo narius išsiųsti į frontą, centrinės ir vietos valdžios įstaigas ir ten organizuoti krašto gynybą. Kol posėdžiai nevyko, veikė Mažasis Seimas, kurį sudarė Seimo Pirmininkas Aleksandras Stulginskis ir šeši nariai. Šiai institucijai buvo pavestos pagrindinės Steigiamojo Seimo funkcijos: leisti įstatymus, tvirtinti paskolas, prižiūrėti įstatymų vykdymą.

1920 m. Nepriklausomybės kovose žuvo Steigiamojo Seimo narys karininkas Antanas Matulaitis. Jis – vienintelis Seimo narys, žuvęs mūšio lauke, eidamas Tautos atstovo pareigas.

45. **1922 m. rugpjūčio 1 d.** Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją.
46. **1922 m. rugpjūčio 9 d.** Steigiamasis Seimas priėmė Piniginio vieneto įstatymą. Lietuvos nacionaline valiuta tapo litas.
47. **1922 m. lapkričio 13 d.** Įvyko pirmasis Pirmojo Seimo (1922–1923) posėdis. „Amžiaus pirmininku“ išrinktas Justinas Staugaitis Seimo Pirmininko pareigas ėjo iki 1922 m. lapkričio 21 d.

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją. Joje pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo nurodyta, kad Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika, kurios aukščiausiai valdžia priklauso Tautai. Konstitucijoje įtvirtinta parlamentinė vadovavimo valstybei sistema. Lietuvių kalbai pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo suteiktas valstybinės kalbos statusas. Karo invalidų sąjungos leidinys „Lietuvos Valstybės Konstitucija“, Kaunas, J. Margolio litografija, 1922 m. Lietuvos nacionalinis muziejus, fotografas Arūnas Baltėnas

Per daugiau kaip dvejus metus trukusį darbą Steigiamasis Seimas priėmė apie 300 įstatymų, turėjusių lemiamos reikšmės šalies kultūriniam, visuomeniniam, ekonominiam ir politiniam gyvenimui. Buvo formuojami Lietuvos valstybės ir jos demokratinės santvarkos teisiniai pagrindai, susistemintas įstatymų leidybos procesas, patvirtintas piniginis vienetas litas, padaryta žemės reforma. Lietuva daugumos pasaulio valstybių buvo pripažinta nepriklausoma de jure.

SEIMO PIRMININKAI (1920–1940)

Seimo Pirmininkas pirmininkavo Seimo posėdžiams ir atstovavo Seimui. Parlamento vadovas buvo renkamas iš Seimo narių. Seimo Pirmininkas buvo Seimo Prezidiumo narys. Prezidiumas vadovavo Seimo darbui. Seimo Pirmininkas laikinai pavaduodavo Lietuvos Respublikos Prezidentą, kai Respublikos Prezidentas negalėdavo eiti savo pareigų.

**ALEKSANDRAS
STULGINSKIS**
Steigiamojo Seimo
Pirmininkas, einantis
Lietuvos Respublikos
Prezidento pareigas;
III Seimo Pirmininkas

*Lietuvos nacionalinio
muziejaus nuotr.*

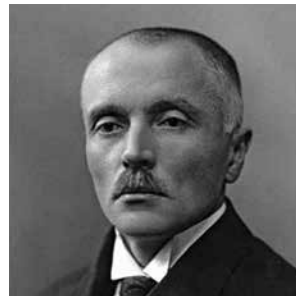
**JUSTINAS
STAUGAITIS**
I ir II Seimo
Pirmininkas

*Lietuvos centrinio
valstybės archyvo
nuotr.*

**LEONAS
BISTRAS**
I ir II Seimo
Pirmininkas

*Lietuvos centrinio
valstybės archyvo
nuotr.*

**ANTANAS
TUMĖNAS**
II Seimo Pirmininkas

*Lietuvos nacionalinio
muziejaus nuotr.*

**VYTAUTAS
PETRULIS**
II Seimo
Pirmininkas

*Lietuvos centrinio
valstybės archyvo
nuotr.*

**KONSTANTINAS
ŠAKENIS**
IV Seimo
Pirmininkas

*Lietuvos centrinio
valstybės archyvo
nuotr.*

**JONAS
STAUGAITIS**
II ir III Seimo
Pirmininkas

*Gedimino Staugaičio
asmeninis archyvas*

Išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentas Kazys Grinius (dešinėje) prisiekia Lietuvos Respublikos Seime, už stalo – Seimo Pirmininkas Jonas Staugaitis (centre). Kaunas, 1926 m. birželio 8 d. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Pagal Steigiamojo Seimo priimtą Lietuvos Valstybės Konstituciją Lietuvos Respublikos Prezidentą rinko Seimo nariai.

**Seimas Respublikos Prezidentą rinko keturis kartus:
1922, 1923 ir du kartus 1926 metais.**

49. **1922 m. lapkričio 21 d.** Pirmojo Seimo Pirmininku išrinktas Leonas Bistras.
50. **1923 m. sausio 24 d.** Seimas patvirtino 1921 m. lapkričio 11 d. Steigiamojo Seimo rezoliuciją dėl Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos teritorijos ir 1923 m. sausio 19 d. Mažosios Lietuvos gelbėjimo komiteto skyrių suvažiavimo nutarimą prisijungti prie Lietuvos Respublikos.
51. **1923 m. kovo 13 d.** Seimo posėdyje buvo perskaitytas Lietuvos Respublikos Prezidento aktas, kuriuo buvo paleistas Seimas.
52. **1923 m. birželio 5 d.** įvyko pirmasis Antrojo Seimo (1923–1926) posėdis, kuriame Seimo Pirmininku buvo išrinktas Antanas Tumėnas.
53. **1923 m. liepos 10 d.** Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Justinas Staugaitis.
54. **1925 m. sausio 27 d.** Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Leonas Bistras.
55. **1925 m. gegužės 5 d.** Seimas į Švenčių ir poilsio įstatymą įtraukė Gegužės 15-ąją – Steigiamojo Seimo susirinkimo dieną.
56. **1925 m. rugsėjo 25 d.** Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Petrulis.
57. **1926 m. vasario 9 d.** Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Jonas Staugaitis.
58. **1926 m. kovo 5 d.** Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Justinas Staugaitis.

STATISTIKA APIE SEIMUS

Steigiamasis Seimas (1920–1922), išrinkta 112 Seimo narių

Pirmasis Seimas (1922–1923), išrinkti 78 Seimo nariai

Antrasis Seimas (1923–1926), išrinkti 78 Seimo nariai

Trečiasis Seimas (1926–1927), išrinkti 85 Seimo nariai

Ketvirtasis Seimas (1936–1940), išrinkti 49 Seimo nariai

Šiuose rūmuose 1920–1927 m. posėdžiavo Lietuvos Respublikos Seimas. Dabar šiame pastate veikia Kauno Maironio universitetinė gimnazija. Kaunas, XX a. 3 deš. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

59. **1926 m. kovo 5 d.** Magdalena Galdikienė buvo išrinkta Antrojo Seimo antrąja vicepirmininke. Seimo vicepirmininkė – aukščiausias valstybinis postas, kurį pasiekė moteris 1918–1940 m. Lietuvoje.
60. **1926 m. birželio 2 d.** įvyko pirmasis Trečiojo Seimo (1926–1927) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Jonas Staugaitis.
61. **1926 m. birželio 7 d.** pirmą kartą Lietuvos istorijoje rinkimuose dėl Lietuvos Respublikos Prezidento posto varžėsi moterys. Seimo nariai rinkosi iš keturių kandidatūrų: Kazio Griniaus, Antano Smetonos, Felicijos Bortkevičienės ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės. Rinkimus laimėjo ir Respublikos Prezidentu tapo Kazys Grinius.
62. **1926 m. gruodžio 17 d.** įvyko valstybės perversmas, dėl kurio Respublikos Prezidentas Kazys Grinius buvo priverstas sudaryti naują Ministrų Kabinetą ir atsistatydinti iš pareigų. Šis perversmas paneigė esminius 1922 m. Lietuvos Valstybės Konstitucijos principus.

63. **1926 m. gruodžio 19 d.** Seimo posėdyje buvo įteisinti 1926 m. gruodžio 17 d. valstybės perversmo padariniai: perskaitytas Respublikos Prezidento Kazio Griniaus atsistatydinimo pareiškimas, atsistatydino Seimo Pirmininkas ir Prezidiumas. Tą dieną Aleksandras Stulginskis buvo išrinktas Trečiojo Seimo Pirmininku, o Antanas Smetona – Respublikos Prezidentu.
64. **1927 m. balandžio 12 d.** Seimo posėdyje buvo perskaitytas Lietuvos Respublikos Prezidento aktas, kuriuo buvo paleistas Seimas. Tai buvo paskutinis Trečiojo Seimo posėdis.
65. **1928 m. gegužės 15 d.** Lietuvos Respublikos Prezidentas, pritariant Ministrų Kabinetui, paskelbė antrąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją, kuri susilpnino Seimo ir kartu sustiprino Respublikos Prezidento galias.
66. **1936 m. gegužės 9 d.** Lietuvos Respublikos Prezidentas paskelbė naująjį Seimo rinkimų įstatymą.
67. **1936 m. rugsėjo 1 d.** vyko pirmasis Ketvirtąjo Seimo posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Konstantinas Šakenis.
68. **1938 m. vasario 11 d.** Ketvirtasis Seimas priėmė trečiąją nuolatinę Lietuvos Konstituciją. Lietuvos Respublikos pavadinime neliko žodžio „demokratinė“. Konstitucija dar labiau sumenkino Seimo ir sustiprino Prezidento galias.
69. **1940 m. birželio 15 d.** Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvos Respubliką.
70. **1940 m. liepos 1 d.** sovietų okupacinė valdžia paleido Ketvirtąjį Seimą.
71. **1949 m. vasario 16 d.** Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba priėmė deklaraciją, kurioje nurodė Nepriklausomybę atkūrusios valstybės konstitucinius pagrindus. Tarybos priimtas dokumentas kaip nepriimtą atmetė A. Smetonos valdymo sistemą ir šalies ateitį įsivaizdavo kaip demokratiškas tradicijas tęsiančią, grindžiamą parlamentinės respublikos modeliu.
72. **1990 m. vasario 24 d.** vyko pirmieji laisvi rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą dar okupuotoje Lietuvoje.
73. **1990 m. kovo 10 d.** įvyko pirmasis Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo (1990–1992) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis.
74. **1990 m. kovo 11 d.** Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė Aktą „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ ir įtvirtino, kad 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija „niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos valstybės konstitucinis pamatas“.
75. **1991 m. sausio 13 d.** sovietų kariškiai Vilniuje šturmavo Televizijos bokštą ir Lietuvos radijo ir televizijos pastatą. Per šią kruviną akciją žuvo 13 civilių gyventojų, daugiau kaip 500 buvo sužeisti.
76. **1991 m. vasario 11 d.** Islandija pirmoji pripažino Lietuvos nepriklausomybę.
77. **1991 m. liepos 31 d.** Medininkų pasienio kontrolės poste sovietų milicijos ypatingosios paskirties būrio OMON nariai nužudė septynis pareigas ėjusius pasienio darbuotojus – Lietuvos Respublikos pareigūnus.
78. **1991 m. rugpjūčio 21 d.** ginčomas Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo rūmus ir Lietuvos valstybės nepriklausomybę žuvo karys savanoris Artūras Sakalauskas.
79. **1991 m. rugsėjo 10 d.** Lietuva tapo Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (tuo metu – Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos) nare.

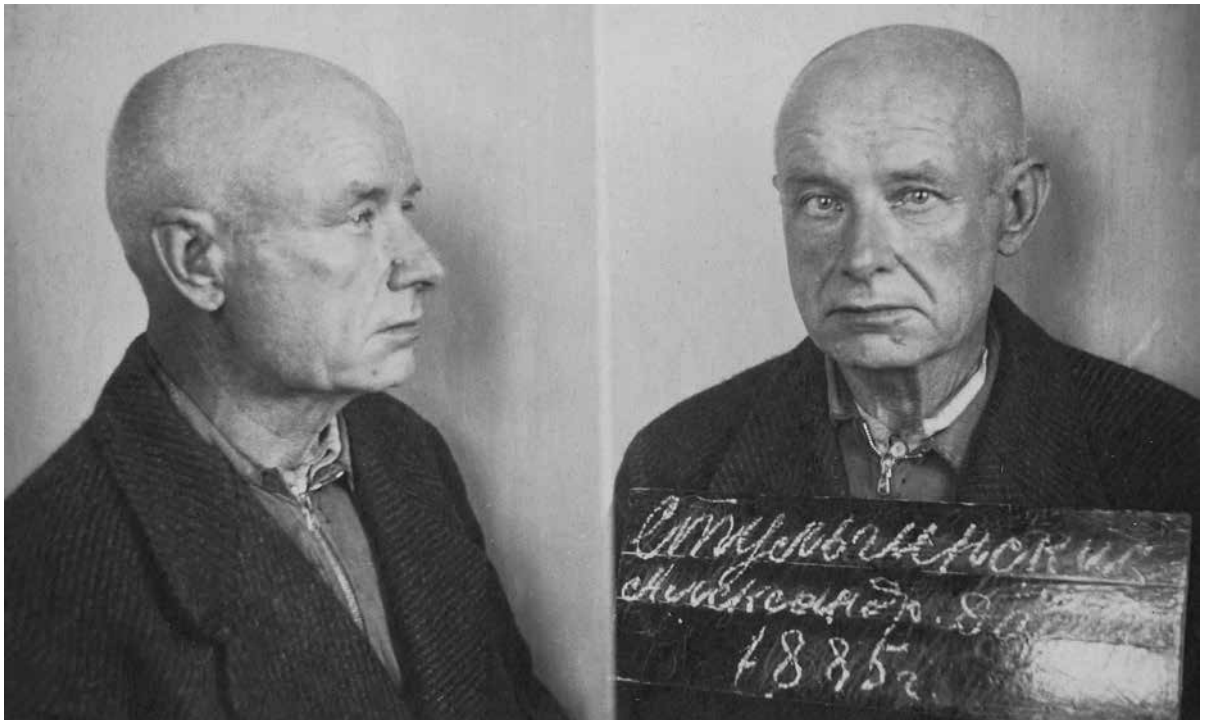
80. **1991 m. rugsėjo 17 d.** Lietuva priimta į Jungtinių Tautų Organizaciją.
81. **1992 m. spalio 25 d.** referendumu priimta Lietuvos Respublikos Konstitucija.
82. **1992 m. lapkričio 25 d.** įvyko pirmasis VI Seimo (1992–1996) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Algirdas Mykolas Brazauskas. Tą pačią dieną pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas jam pavedė laikinai eiti Respublikos Prezidento pareigas. Seimo Pirmininko pareigos laikinai patikėtos Česlovui Juršėnui.
83. **1993 m. vasario 25 d.** Seime prisiekė pirmasis po Nepriklausomybės atkūrimo Respublikos Prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas. Laikinai parlamentui vadovavęs Česlovas Juršėnas tą pačią dieną išrinktas Seimo Pirmininku.
84. **1993 m. rugpjūčio 31 d.** Lietuvos teritoriją paliko paskutinis okupacinės Rusijos (SSRS) kariuomenės karinis ešelonas.
85. **1993 m. rugsėjo 4 d.** Seime lankėsi popiežius Jonas Paulius II.
86. **1996 m. lapkričio 25 d.** įvyko pirmasis VII Seimo (1996–2000) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis.
87. **2000 m. spalio 19 d.** įvyko pirmasis VIII Seimo (2000–2004) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Artūras Paulauskas. 2004 m. balandžio 6 – liepos 12 d. pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas jam pavedė laikinai eiti Respublikos Prezidento pareigas. Laikinai Seimo Pirmininko pareigas ėjo Česlovas Juršėnas.
88. **2004 m. kovo 29 d.** Lietuva tapo NATO nare.
89. **2004 m. gegužės 1 d.** Lietuva tapo Europos Sąjungos nare.
90. **2004 m. birželio 13 d.** Lietuvoje įvyko pirmieji rinkimai į Europos Parlamentą. Juose buvo išrinkta 13 atstovų.
91. **2004 m. lapkričio 15 d.** įvyko pirmasis IX Seimo (2004–2008) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Artūras Paulauskas. 2006 m. balandžio 11–13 dienomis laikinai Seimo Pirmininko pareigas ėjo Vydas Gedvilas.
92. **2006 m. balandžio 13 d.** IX Seimo Pirmininku išrinktas Viktoras Muntianas.
93. **2008 m. balandžio 1 d.** IX Seimo Pirmininku išrinktas Česlovas Juršėnas.
94. **2008 m. lapkričio 17 d.** į pirmąjį posėdį susirinko X Seimas (2008–2012). Seimo Pirmininku išrinktas Arūnas Valinskas.
95. **2009 m. rugsėjo 15 d.** pirmą kartą Lietuvos parlamentarizmo istorijoje į Seimo Pirmininko pareigas buvo paskirta moteris – laikinąja X Seimo vadove tapo Irena Degutienė. Nuo 2009 m. rugsėjo 17 d. oficialiai išrinkta Seimo Pirmininke.
96. **2012 m. lapkričio 16 d.** į pirmąjį posėdį susirinko XI Seimas (2012–2016). Seimo Pirmininku išrinktas Vydas Gedvilas.
97. **2013 m. liepos 1 – gruodžio 31 dienomis** Lietuva pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai.
98. **2013 m. spalio 3 d.** XI Seimo Pirmininke tapo Loreta Graužinienė.
99. **2015 m. sausio 1 d.** Lietuva tapo devynioliktąja euro zonos nare.
100. **2016 m. lapkričio 14 d.** į pirmąjį posėdį susirinko XII Seimas (2016–2020). Seimo Pirmininku išrinktas Viktoras Pranckietis.
101. **2020 m. lapkričio 13 d.** darbą pradėjo XIII Seimas (2020–2024). Seimo Pirmininke išrinkta Viktorija Čmilytė-Nielsen.
102. **2024 m. lapkričio 14 d.** darbą pradėjo XIV Seimas (2024–2028). Seimo Pirmininku išrinktas Saulius Skvernelis.
103. **2025 m. rugsėjo 10 d.** XIV Seimo Pirmininku išrinktas Juozas Olekas.

KELIAS Į LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMĄ

1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjunga, pažeidusi sutartį, įvedė į Lietuvą per 150 tūkst. karių ir okupavo valstybę. Netikruose, valdžios kontroliuotuose „Liaudies seimo“ rinkimuose „laimėję“ kandidatai paprašė Lietuvą prijungti prie SSRS. Taip prasidėjo penkiasdešimt metų trukusi okupacija.

Pirmoji sovietų okupacija (1940–1941) smogė valstybei iš karto: buvo pakeistos valdžios struktūros, užgrobti Lietuvos atstovybių pastatai užsienyje, brutalia jėga pažeistos žmonių teisės. 1941 m. birželio 14 d. prasidėjo pirmieji masiniai trėmimai į Sibirą. Per 1940–1941 m. laikotarpį įkalinta, nužudyta ar ištremta apie 23 tūkst. Lietuvos piliečių. Besitraukdama sovietų kariuomenė paliko kraupius nusikaltimų pėdsakus Ragainėje, Pravieniškėse, Panevėžyje ir kitur.

1941–1944 m. Lietuvą okupavo nacistinė Vokietija. Šis laikotarpis paženklintas žydų ir kitų persekiojamų grupių naikinimu, ekonominiu išnaudojimu ir bandymais germanizuoti kraštą.

Aleksandras Stulginskis tremtyje Kraslago. XX a., 5 deš.
Lietuvos ypatingasis archyvas

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos
D e k l a r a c i j a

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba, atstovaujama visos Lietuvos teritorijoje esančias vieningas vadovybės vadovaujamas karinės visuomenines gruputes, būtent:

- a/ Lietų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Dainavos ir Taurų apygardas,
- b/ Irytų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Algimanto, Didžiosios Kovos, Vyčio ir Vytauto apygardas,
- c/ Vakarų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Rėstūčio, Priekalkėlio ir Lemaičių apygardas,

bei yra, reikėdama Lietuvos valią, pakartodama Vyriausiojo Lietuvos atstatymo Komiteto 1948.VI.10. Deklaracijoje, BDPS 1947.V.28. nutarimuose ir BDPS Deklaracijoje Nr.2 paskelbtus pagrindinius principus bei juos papildydama nutarimais, priimtais 1949.II.10. Lietuvos Prezidiumo ir BDPS Karo Tarybos jungtiniame posėdyje, s e k e l b a s :

1. LLKS Taryba, remiamasi BDPS Prezidiumo ir BDPS Karo Tarybos jungtiniu posėdžiu 1949.II.10. nutarimais, okupacijos metu yra sukūliausias tautos politinė organizacija, vadovaujanti politinei ir karinei kovai išlaisvinti kovai.
2. LLKS Taryba ir jos Prezidiumas būstinė yra Lietuvoje.
3. Valstybinė Lietuvos santvarka - demokratinė respublika.
4. Suvereninė Lietuvos valdžia priklauso tautai.
5. Lietuvos valdymas vykdomas per laisvąsias, demokratiškas, visuotinis, lygias, aiškias rinkimas išrinktą Seimą ir sudarytą Vyriausybę.
6. Nuo okupacijos pabaigos ligi susirenkant demokratiniams Lietuvos Seimui, įstatymų leidžiamąją galią turi laikinoji Tautos Taryba.
7. Laikinoji Tautos Taryba sudarė visą vieningoje vadovybę Lietuvos ir užsienyje kovojančių arščių, apygardų, rinktinių, sukiltųjų sąjūdžių, kultūrinių, religinių organizacijų bei sąjūdžių ir tautoje atstovaujančių politinių partijų atstovai, prisilaikant proporcingo atstovavimo principo.
8. Atstatius Lietuvos Nepriklausomybę, ligi susirenkant Seimui Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas eina LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininkas.
9. Laikinoji Lietuvos Vyriausybė sudaroma LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavedimu. Vyriausybė atsakinga prieš laikinąją Tautos Tarybą.
10. Lietuvos valdžia užsienyje ir Lietuvos atstatymo darbui koordinuoti LLKS Tarybos Prezidiumas turi LLKS Užsienio Delegatūrą, kuri, bendradarbiaudama su Vakarų valstybėse akredituotais Lietuvos atstovais, sudarinėja komitetas bei delegacijas ginti ir atstovauti Lietuvos reikalus suvienytų tautų organizacijose, įvairiose konferencijose ir kitose tarptautinėse institucijose.
11. LLKS Užsienio Delegatūros nariai iš savo tarpo išsirenka LLKS Užsienio Delegatūros Pirmininką, kuris skaitomas LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininku pavedutoju.
12. LLKS Užsienio Delegatūros nariai laikomi lygiateisiais LLKS Tarybos nariais.
13. Šiai Deklaracijai vykdyti nuostatus leidžia LLKS Taryba.
14. Lietuvos valstybės atstatymas, ligi Seimo bus priimta ir

valstybės konstitucija, vykdomas pagal šioje Deklaracijoje esančius nuostatus ir 1922 m Lietuvos Konstitucijos dvasią.

15. Atstatytoji Lietuvos valstybė garantuoja lygias teises visiems Lietuvos piliečiams, nepriklausomai lietuvių tautos interesams.

16. Komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautos atsimui ir kertiniam konstitucijai nuostatai- Lietuvos nepriklausomumui, - nelaikoma teisine partija. 17. Amerikoje, bolševikinės arba vokiškosios okupacijos metu išdavę tėvynę bendradarbiaujam su priešais, savo veiksmais ar žyka pakenkę tautos išlaisvinimo kovai, suabejotą išdėvystėmis krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos tautą.

18. Konstatuojama teigiama religijos (taika ugdati tautos moralę ir palaikant jos atsparumą sunkiausių laisvės kovų laikotarpio.

19. Socialinė globa nėra vien atskirų piliečių ar organizacijų reikalas, bet vienas pirmųjų valstybės uždavinių. Ypatiną glėbą valstybė teikia išsilaisvinimo kovose nukentėjusiems asmenims ir jų šeimoms.

20. Socialinių problemų racionalus išsprendimas ir krašto gūnis atstatymas yra susijęs su Žemės ūkiu, miestais ir pramonės forma, kuri vykdoma pačioje nepriklausomo gyvenimo pradžioje.

21. LLKS Taryba, glaudžioje vienybėje su kovojančia tauta, kviečia visus geros valios lietuvius, gyvenančius tėvynėje ir už jos ribų, pasistieiti įsikiškiniui skirtoji ir atjungti: aktyvų tautos išsilaisvinimo darbą.

22. LLKS Taryba, prisidėdama prie kitų tautų pastangų sukurti pasaulijje teisingumą ir laisvę pagrįstą pastovią taiką, beatremiamą pilnutiniu įgyvendinimu tikrosios demokratijos principų išplaukiančių iš krikščioniškosios moralės supratimo ir pasakojimų Atlanto Chartoje, Keturiuose Laisvėse, 12-je Prezidento Trumano Punktų, Žmogaus Teisių Deklaracijoje ir kitose teisingumui laisvės deklaracijose, prašo visą demokratinį pasaulį pagalbos savo tikslams įgyvendinti.

Okupuotoji Lietuva
1949.II.16.

Uytante
LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininkas
Fajūdas
Lardas
LLKS Tarybos nariai: *Pranony*
Uspalis
J. Vauzany
Ladegailla

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija.
Lietuvos ypatingasis archyvas

1944 m. sovietai grįžo – prasidėjo antra okupacija, kuri baigėsi tik 1991 m., kai Lietuva buvo visiškai pripažinta kaip nepriklausoma valstybė. Sovietmetis paliko gilių pėdsakų: represijos, teroras, deportacijos, dvasinio gyvenimo varžymai ir rusinimas tapo nuolatine realybe, ypač 1940–1941 ir 1944–1953 m.

Į Sibirą buvo ištremta daug 1918–1940 m. Lietuvos valstybės veikėjų, Seimo narių. Taip pat tremtį vaikystėje patyrė ar atšiaurioje taigoje gimė ne vienas būsimas 1990 m. atkurtos Lietuvos valstybės parlamentarai.

Lietuviai neliko pasyvūs. Nuo 1944 iki 1953 m. vyko ginkluotas partizaninis karas. Buvo siekiama suvienyti kovą ir turėti bendrą politinę bei karinę vadovybę. 1949 m. vasario 16 d. Minaičiuose įvyko visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas. Čia sukurta Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio (LLKS) vadovybė vasario 16 d. priėmė Deklaraciją – dokumentą, suteikšį kovai aiškų teisinį ir politinį pagrindą. Jis įtvirtino LLKS kaip visuotinio ginkluoto pasipriešinimo organizaciją, o jos Tarybą paskelbė vienintele teisėta valdžia okupuotos Lietuvos teritorijoje. Deklaracijoje įvardyta, kad galutinis partizanų kovos tikslas – parlamentinės Lietuvos Respublikos atkūrimas remiantis 1922 m. Lietuvos Valstybės Konstitucija.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio mitingas Vingio parke.
1988 m. birželio 3 d. Aut. A. Petrulevičius

Svarbi laisvės kovos dalis buvo ir dvasinis pasipriešinimas. 1972–1989 m. leistas pagrindinis leidinys „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“ tapo ilgiausiai gyvavusiu ir plačiausiai pasklidusiu sovietinių nusikaltimų metraščiu. Jis fiksavo tikinčiųjų ir žmogaus teisių pažeidimus, pasiekdavo Vakarų ir grovė propagandinį mitą apie „laisvę“ SSRS. Nepaisant KGB persekiojimų, išėjo 81 numeris.

Viešas atgimimas prasidėjo 1987 m. rugpjūčio 23 d., kai prie Adomo Mickevičiaus paminklo Vilniuje įvyko pirmasis nesankcionuotas mitingas, pasmerkęs 1939 m. Molotovo–Ribentropo paktą. 1988 m. birželio 3 d. susikūrė Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis, kuris netrukus subūrė dešimtis tūkstančių žmonių mitinguose. 1989 m. vasario 15 d. Sąjūdis aiškiai nustatė tikslą – atkurti nepriklausomą, nuo SSRS nepavaldžią Lietuvos Respubliką. 1989 m. rugpjūčio 23 d. įvyko Baltijos kelias – 620 km ilgio gyvoji grandinė nuo Vilniaus per Rygą iki Talino, kurioje dalyvavo apie 2 milijonai žmonių. Tai tapo pasauliui matomu apsisprendimu grįžti į Laisvę.

Baltijos kelias. 1989 m. rugpjūčio 23 d.
Aut. A. Petrulevičius

1990 m. vasario 24 d. surengti pirmieji laisvi ir demokratiniai rinkimai nuo okupacijos pradžios. Tikslas buvo aiškus – parlamentiniu keliu panaikinti aneksiją. 1990 m. kovo 11-ąją Aukščiausioji Taryba priėmė dokumentų paketą, iš kurių svarbiausias – Aktas dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo. Juo paskelbta, kad atkuriamas 1940 m. svetimos jėgos panaikintas Lietuvos valstybės suverenitetas, o 1918 m. Vasario 16-osios Aktas ir 1920 m. Steigiamojo Seimo rezoliucija niekada nebuvo praradę teisinės galios. 1996 m. lapkričio 28 d. Seimas šios kadencijos parlamentą oficialiai pavadino Aukščiausiąja Taryba-Atkuriamuoju Seimu, taip įvertindamas jo nuopelnus atkuriant valstybę ir pasirenkant demokratinį kelią.

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
A K T A S
DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS ATSTATYMO

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos Valstybės konstitucinis pamatas.

Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedaloma, joje neveikia jokios kitos valstybės konstitucija.

Lietuvos valstybė pabrėžia savo ištikimybę visuotinai pripažintiems tarptautinės teisės principams, pripažįsta sienų neliečiamumą, kaip jis suformuluotas 1975 metų Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Helsinkyje Baigiamajame akte, garantuoja žmogaus, piliečio ir tautinių bendrijų teises.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kaip suvereninių galių reiškėja šiuo aktu pradeda realizuoti visą Valstybės suverenitetą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS SEKRETORIUS

Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

Vytautas Landsbergis
L. SABUČIUS

(The document is heavily signed with numerous handwritten signatures in blue and black ink, including names like Landsbergis, Sabučius, and many others.)

1990 m. kovo 11 d. Aktas „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“. Už Aktą balsavo 124, susilaikė 6 deputatai. Aktą pasirašius Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkui Vytautui Landsbergiui ir sekretoriui Liudvikui Sabučiai, savo parašus padėjo ir kiti deputatai.

1990 m. kovo 11 d. paskelbus Aktą „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“, deputatai ir svečiai skanduoja: „Lietuva jau laisva“, „Latvija bus laisva“, „Estija bus laisva“. Aut. A. Petrulevičius

Po Nepriklausomybės atkūrimo Maskva griežtai pareikalavo atšaukti Kovo 11-osios Aktą ir sugrąžinti iki 1990 m. kovo 10 d. galiojusią tvarką, didino kariuomenės pajėgas, įvedė ekonominę blokadą, mėgino kurti dubliuojančias valdžias ir „autonomiją“ Pietryčių Lietuvoje. Buvo gaudomi šauktiniai, gatvėse patruliavo tankai. 1990 m. kovo 23 d. Aukščiausioji Taryba pareiškė, kad SSRS veiksmai tęsia 1940 m. agresiją. Vakarų raginama Lietuva, tikėdamasi derybų, paskelbė 100 dienų moratoriumą, tačiau realių derybų Maskva nepradėjo. 1991-ųjų sausio mėn. vis aiškiau ryškėjo jėgos scenarijus: sausio 8-ąją prosovietinė minia mėgino veržtis į parlamentą (tą vakarą atsistatydino Vyriausybė), sausio 10-ąją atsiųstas ultimatumas, sausio 11-ąją pradėti atviri veiksmai – užimti Spaudos rūmai, Krašto apsaugos departamento pastatas, blokuotas susisiekimas.

1991 m. sausio 8 d. prieš šalies Nepriklausomybę nusiteikusių asmenų grupė („Jedinstvo“) prie Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo rūmų surengto piketo metu bandė įsiveržti į pastatą. LRSA nuotr., aut. A. Sabaliauskas

Naktį iš sausio 12-osios į 13-ąją tankų kolonos pajudėjo į du svarbiausius ryšių objektus – Vilniaus televizijos bokštą Karoliniškėse ir Lietuvos radijo ir televizijos (LRT) kompleksą. Tūkstančiai beginklių žmonių pasitiko juos su vėliavomis, susikibę už rankų. Bokštas ir LRT buvo užimti, tačiau parlamentas liko nepalaužtas: Aukščiausioji Taryba posėdžiavo, sudarė laikinosios gynybos vadovybę, o transliacijos netrukus atnaujintos iš Sitkūnų ir pačiame parlamente. Ryte prie rūmų susirinko šimtai tūkstančių žmonių – agresorius nebedrįso šturmuoti.

1991 m. sausio 13 d. Nepriklausomybės aikštėje susirinkę Laisvės gynėjai. LRSA nuotr., aut. R. Jurgaitis

Per tą naktį sužeista beveik tūkstantis žmonių. Žuvo 14 Lietuvos laisvės gynėjų: Loreta Asanavičiūtė, Virginijus Druskis, Darius Gerbutavičius, Rolandas Jankauskas, Rimantas Juknevičius, Alvydas Kanapinskas, Algimantas Petras Kavoliukas, Vidas Maciulevičius, Titas Masiulis, Alvydas Matulka, Apolinaras Juozas Povilaitis, Ignas Šimulionis, Vytautas Vaitkus, o nuo sužeidimų 1991 m. vasario 18 d. mirė Vytautas Koncevičius. Sausio aukos ir beginklė žmonių drąsa sukrėtė pasaulį, sustiprino paramą Lietuvai. Vasario 9-ąją plebiscite daugiau kaip 90 proc. balsavusiųjų patvirtino siekį gyventi nepriklausomoje, demokratinėje Lietuvos Respublikoje. Laisvės kova tuo nesibaigė. Vasarą Maskvoje žlugus pučui, Lietuva atgavo užgrobtus objektus, o rugpjūčio 21 d. prie parlamento įvyko paskutinis susirėmimas su sovietų kariškiais – žuvo savanoris Artūras Sakalauskas.

Demokratiųjų jėgų pergalė Rusijoje įtvirtino Kovo 11-ąją iškeltus tikslus, atvėrė kelią į demokratiniais pagrindais puoselėjamos valstybės kūrimą ir leido užmegzti diplomatinius santykius. Iki 1991 m. rugpjūčio mėn. pabaigos Lietuvą pripažino 57 pasaulio valstybės, taip pat beveik visos tarptautinės bendrijos, o rugsėjo 17 d. Lietuva priimta į Jungtinių Tautų Organizaciją.

1991 m. rugsėjo 17 d. Lietuvos Respublikos vėliava iškelta prie Jungtinių Tautų Organizacijos būstinės Niujorke (JAV). Tą dieną vykusioje JTO Generalinėje Asamblėjoje Lietuva tapo organizacijos nare.
JTO fotoarchyvo nuotr., aut. E. Debebe

1992 m. spalio 25 d. kartu su rinkimais į Seimą surengtas referendumas dėl Konstitucijos projekto. Šalies piliečiams pritarus, naujoji Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtino parlamentinės demokratijos konstitucinius pagrindus, sudarė politines ir teises galimybes stiprinti Lietuvos valstybingumą.

Paskutinis taškas kovoje dėl Lietuvos nepriklausomybės buvo padėtas 1993 m. rugpjūčio 31 d., kai paskutiniai okupacinės kariuomenės daliniai paliko Lietuvą.

SEIMIĀS ATKŪRUS LIETUVOS NEPŘIKLAUSOMYBĚ

AUKŠČIAUSIOJI TARYBA- ATKURIAMASIS SEIMAS (1990–1992)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 71,71 proc., antras turas – 66,4 proc.

Pirmasis posėdis – 1990 m. kovo 10 d.

Paskutinis posėdis – 1992 m. lapkričio 19 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – Respublikos rinkiminės komisijos pirmininkas, Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas Juozas Bulavas.

Po penkiasdešimties okupacijos metų 1990 m. vasario 24 d. Lietuvoje surengti pirmieji laisvi ir demokratiniai rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą. Tai buvo realios konkurencijos kampanija, kurioje varžėsi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio remiami kandidatai, savarankišką kelią pasirinkusi Lietuvos komunistų partija ir Maskvai lojali LKP (TSKP).

Jau pirmajame ture Sąjūdžio remti kandidatai gavo daugiau kaip pusę mandatų. Pagal partinę priklausomybę deputatų sudėtis buvo įvairi: 70 – nepartiniai, 40 – savarankiškos Lietuvos komunistų partijos nariai, 9 – socialdemokratai, 5 – LKP (TSKP), 4 – žaliųjų, 3 – demokratų ir 2 – krikščionių demokratų partijos nariai. Iš viso 102 deputatus rėmė Sąjūdis, todėl jo pergalė rinkimuose buvo akivaizdi.

1990 m. kovo 10 d. į pirmąjį posėdį susirinkę deputatai kitą vakarą – kovo 11-ąją – pradėjo veikti kaip Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas. Antrajame posėdyje dalyvavo visi 133 deputatai, išrinkti pirmajame ir antrajame rinkimų turuose. Pažymėtina, kad 1990 m. balandžio 7 d. aštuoniose apygardose surengti pakartotiniai rinkimai, kurių metu buvo išrinkti likusieji deputatai – iš viso 141 Aukščiausiosios Tarybos narys.

Kovo 11-ąją Aukščiausioji Taryba priėmė penkis esminius dokumentus, tarp kurių svarbiausias – Aktas „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“, atkūręs 1940 m. panaikintų suverenių galių vykdymą ir patvirtinęs valstybės tęstinumą. Buvo sugrąžintas valstybės pavadinimas – Lietuvos Respublika, herbas Vytis, atnaujinta 1938 m. Konstitucija, o netrukus priimtas ir Laikinasis Pagrindinis Įstatymas.

Aukščiausiosios Tarybos Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis, jo pavaduotojais tapo Bronislovas Juozas Kuzmickas, Kazimieras Motieka ir Česlovas Vytautas Stankevičius, sekretoriumi – Liudvikas Sabutis. Sudarytas 11 narių Prezidiumas, kuris koordinavo parlamento darbą tarp sesijų.

Atkuriamasis Seimas ėmė sistemingai perkurti valstybės santvarką: panaikinta SSRS karo prievolė, Lietuvos jurisdikcijai perduotos įmonės ir institucijos, pradėta kurti nacionalinė kariuomenė, milicija pertvarkyta į policiją, įsteigtos pasienio apsaugos ir muitinės tarnybos, priimti Respublikos piliečio pažymėjimo ir kiti pamatiniai įstatymai.

Nepaisydama politinio spaudimo ir ekonominės blokados, prasidėjusios 1990 m. balandžio 18 d., Aukščiausioji Taryba išlaikė valstybės atkūrimo kryptį. 1991 m. sausio agresijos metu parlamentas tapo tautos pasipriešinimo centru – čia sutelkta gynybos vadovybė, iš parlamento transliuota informacija, o visuomenė apgynė Nepriklausomybės siekį. 1991 m. vasario 9 d. plebiscite 90,5 proc. balsavusiųjų patvirtino nepriklausomos Lietuvos Respublikos atkūrimą.

Tolesniais metais Aukščiausioji Taryba įtvirtino valstybės suverenitetą tarptautiniu mastu: 1991 m. liepos 29 d. Rusijos Federacija pasirašė susitarimą, pripažinusį Lietuvos nepriklausomybę, o rugsėjo 6 d. ją pripažino ir SSRS. Lietuva įstojo į Jungtines Tautas, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizaciją bei kitas tarptautines struktūras.

Stiprindama valstybės pagrindus, Aukščiausioji Taryba 1991 m. spalio 3 d. įsteigė Krašto apsaugos ministeriją, o lapkričio 5 d. priėmė Lito išleidimo įstatymą, padėjusį pamatus nacionalinei pinigų sistemai.

Atkuriamasis Seimas taip pat formavo valstybės vertybinius orientyrus ir užsienio politikos kryptį – reabilitavo pasipriešinimo dalyvius, pasmerkė Holokaustą Lietuvoje, priėmė Katalikų Bažnyčios restitucijos aktą, inicijavo Baltijos Ministrų Tarybos ir Baltijos Asamblėjos kūrimą, pirmasis iš Baltijos valstybių pripažino Slovėnijos, Kroatijos, Ukrainos ir kitų šalių nepriklausomybę.

Šio parlamento sprendimai padėjo pagrindus demokratinės valstybės funkcionavimui: buvo suformuoti suverenios valdžios institutai, nustatyti piliečių teisių ir valdžių padalijimo principai, įtvirtintos valstybės gynybos ir finansų sistemos.

Politinių nuomonių skirtumai dėl tolesnės valstybės raidos galiausiai paskatino 1992 m. liepos 9 d. priimti sprendimą skelbti pirmalaikius Seimo rinkimus ir teikti Tautos referendumui naują Konstituciją. 1992 m. spalio 25 d. ji buvo priimta referendumu, o lapkričio 25 d. susirinkus naujam Seimui Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas baigė savo kadenciją.

Šis parlamentas atliko lemiamą darbą – konstituciškai atkūrė valstybę, suformavo jos valdžios pamatus, apgynė Lietuvos pasirinkimą kritinėmis akimirkomis ir sugrąžino šalį į tarptautinę bendruomenę. Jo veikla tapo tvirtu pagrindu vėlesniam demokratinės Lietuvos valstybės kūrimui.

1990 m. rugpjūčio 3 d. didžiajame Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo rūmų kieme virš įėjimo į pastatą pritvirtintas Lietuvos valstybės istorinis herbas – Vytis (jį pagal skulptoriaus Juozo Zikaro modelį atkūrė Petras Garška). Jis buvo įteisintas oficialiu valstybės herbu ir ženklu Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo 1990 m. kovo 11 d. priimtu įstatymu „Dėl valstybės pavadinimo ir herbo“.

R. Jurgaičio nuotr.

Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo
Pirmininkas Vytautas Landsbergis. LRSA nuotr., aut. V. Jasinevičius

Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo iškilmingas neeilinis posėdis, skirtas pirmosioms
Laisvės gynėjų dienos metinėms. 1992 m. sausio 12 d. LRSA, aut. nuotr., aut. R. Jurgaitis

1992 m. liepos 31 d. Seimo rūmuose lankėsi Danijos Karalienė Margretė II (Margrethe II). Nuotraukoje – Jos Didenybė ir Aukščiausiosios Tarybos–Atkuriamojo Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis Seimo rūmų Didžiajame kieme. LRSA nuotr., nežinomas autorius.

Iškilmingoje ceremonijoje pasirašytas Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos“, kuris įtvirtino piliečių referendume patvirtinto pagrindinio valstybės įstatymo galiojimą. Prie mikrofono – Aukščiausiosios Tarybos–Atkuriamojo Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis. 1992 m. lapkričio 6 d. Aut. A. Petrulevičius

VI SEIMAS (1992–1996)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 72,25 proc., antras turas – 64,8 proc.

Pirmasis posėdis – 1992 m. lapkričio 25 d.

Paskutinis posėdis – 1996 m. lapkričio 19 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – vyriausias Seimo narys Juozas Bulavas (82 metai).

Penktosios Vyriausybės, vadovaujamos Bronislovo Lubio, priesaika Seime.
LRSA nuotr., aut. V. Gulevičius

1993 m. vasario 25 d. Seime prisiekė Lietuvos Respublikos Prezidentu išrinktas Algirdas Mykolas Brazauskas. Prie mikrofono – Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas. LRSA nuotr., aut. A. Sabaliauskas

VI Seime valdančiąją daugumą sudarė Lietuvos demokratinės darbo partijos frakcija, opozicijoje veikė Sąjūdžio koalicijos, Krikščionių demokratų, Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos.

Pirmajame posėdyje Seimo Pirmininku išrinktas Algirdas Mykolas Brazauskas ir tą pačią dieną pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas jam pavedė laikinai eiti Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas. Seimo Pirmininko pareigos laikinai patikėtos Česlovui Juršėnui.

1993 m. rugsėjo 4 d. Seime viešėjo popiežius Jonas Paulius II. Nuotr. (iš kairės): Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas, Jonas Paulius II ir Prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas. LRSA nuotr., nežinomas autorius

1993 m. Lietuvoje surengtus pirmuosius Respublikos Prezidento rinkimus laimėjo A. M. Brazauskas. Jis Seime prisiekė vasario 25 d. Laikinei parlamentui vadovavęs Č. Juršėnas tą pačią dieną išrinktas Seimo Pirmininku.

Prie pagrindinių šios kadencijos Seimo darbų priskirtina ūkio – muitinės, žemės, kooperacijos, finansų – reforma (su ja susiję apie 40 proc. Seimo priimtų įstatymų). Vykdytos teisinės sistemos, valstybės valdymo, administracinės reformos. Tęstas rinkos ekonomikos pagrindų kūrimas, reformuota mokesčių sistema.

Seimo kadencijos metu buvo formuojamos svarbiausios valdymo institucijos, įgyvendintas Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos grafikas – paskutiniai kariuomenės daliniai Lietuvą paliko 1993 m. rugpjūčio 31 d.

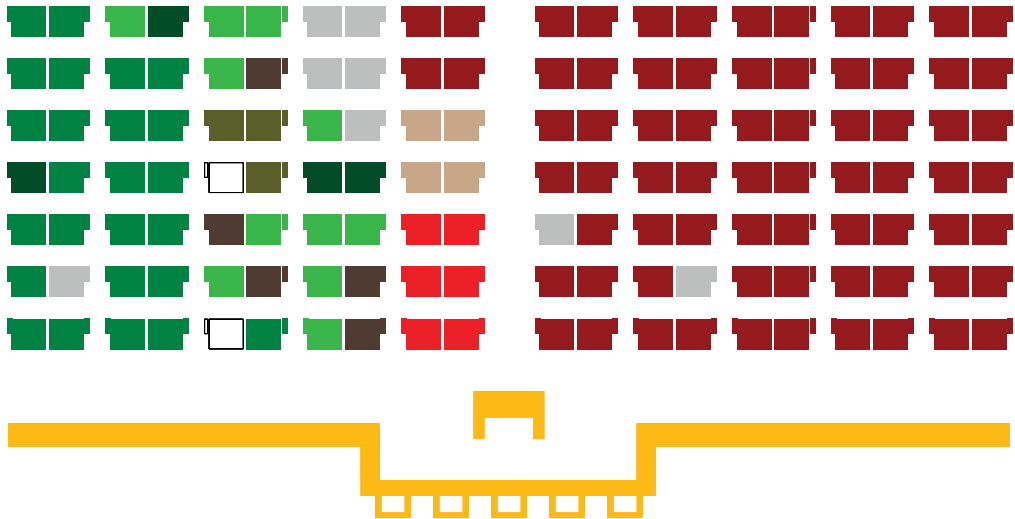
Įstojusi į svarbiausias tarptautines organizacijas ir prisijungusi prie tarptautinių konvencijų Lietuva tapo visateise tarptautinės bendrijos dalyve. Svarus Seimo indėlis ratifikuojant įvairias tarptautines sutartis, iš kurių išskirtina 1994 m. pasirašyta Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis.

1994 m. balandžio 26 d. Seimo rūmuose pasirašyta Lietuvos ir Lenkijos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis. Savo valstybių vardu sutartį pasirašė Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas ir Lenkijos Respublikos Prezidentas Lechas Wałęsa.
LRSA nuotr., nežinomas autorius

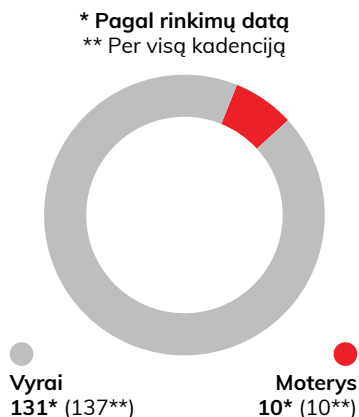
VI SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (1994 m. kovo mėn. duomenys)

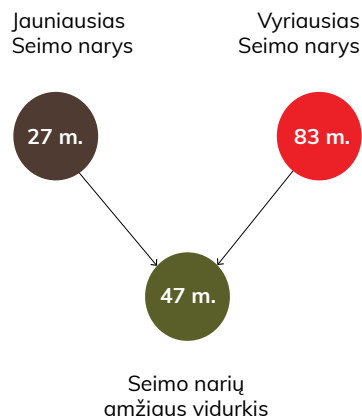

72 Lietuvos demokratinės darbo partijos frakcija	4 Lietuvių tautininkų sąjungos frakcija
25 Tėvynės sąjungos-konservatorių frakcija	4 Lietuvos lenkų sąjungos frakcija
11 Lietuvos krikščionių demokratų frakcija	3 Lietuvos demokratų partijos frakcija
6 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija	8 Mišri Seimo narių grupė
5 Politinių kalinių ir tremtinių Laisvės frakcija	

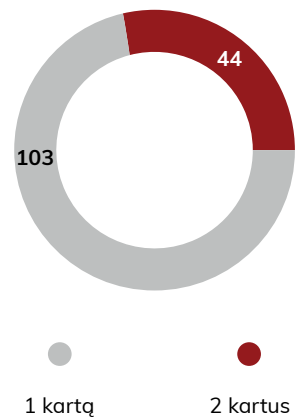
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

VII SEIMAS (1996–2000)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 52,92 proc., antras turas – 38,2 proc.

Pirmasis posėdis – 1996 m. lapkričio 25 d.

Paskutinis posėdis – 2000 m. spalio 18 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – vyriausiasis Seimo narys Jonas Avyžius (74 metai).

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis, Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Arvydas Vidžiūnas, Seimo Pirmininko pavaduotojai Rimantas Jonas Dagys, Rasa Juknevičienė, Feliksas Palubinskas ir Seimo kancleris Jurgis Razma. 1999 m. lapkričio 22 d. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

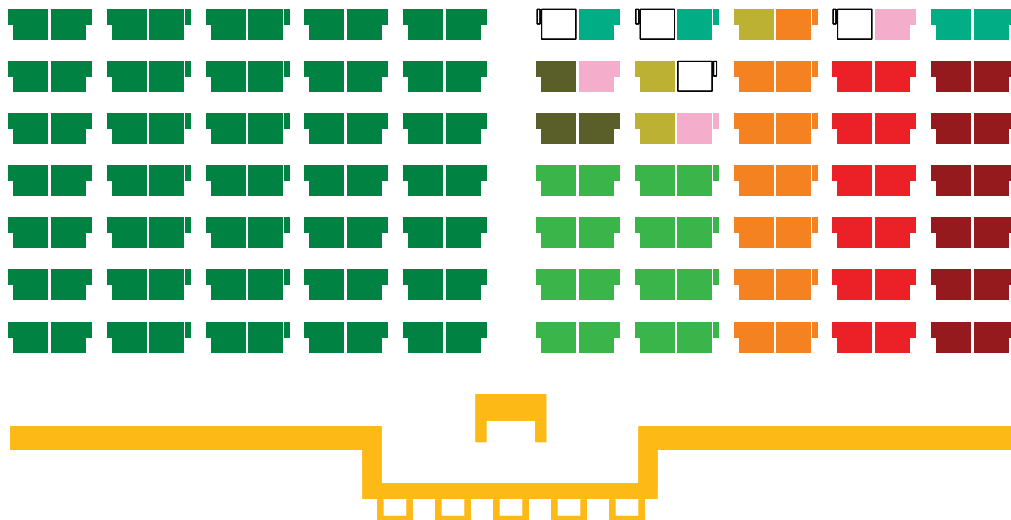

Iškilmingame Seimo posėdyje prisiekė į Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas išrinktas Valdas Adamkus. 1998 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Šiame Seime daugiausia mandatų gavo ir valdančiąją koaliciją suformavo Tėvynės sąjungos, Lietuvos krikščionių demokratų partijos ir Lietuvos centro sąjungos frakcijos, opozicinėmis pasiskelbė Lietuvos demokratinės darbo partijos ir Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos. Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis. Viename iš pirmųjų posėdžių priimtoje deklaracijoje Seimas paskelbė, kad nekintami Lietuvos Respublikos užsienio politikos tikslai yra integracija į Europos Sąjungą ir NATO. Buvo žengti itin svarbūs žingsniai narystės Europos Sąjungoje link – panaikinta mirties bausmė ir priimtas įsipareigojimas ne vėliau kaip iki 2005 m. sustabdyti Ignalinos atominės elektrinės pirmąjį reaktorių, o dėl antrojo reaktoriaus sustabdymo datos apsispręsti 2004 m.

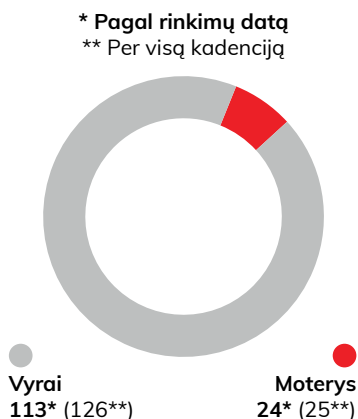
VII SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

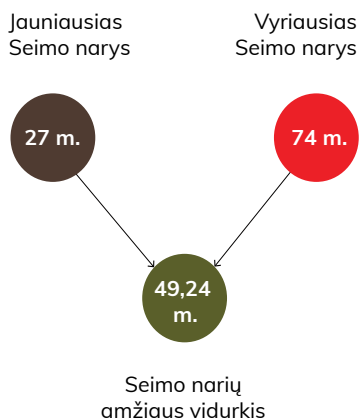

- 70 Tėvynės sąjungos-Lietuvos konservatorių frakcija
- 16 Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
- 13 Lietuvos centro sąjungos frakcija
- 12 Lietuvos demokratinės darbo partijos frakcija
- 12 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
- 4 Nepriklausomųjų frakcija
- 3 Lietuvos demokratų partijos frakcija
- 3 Jungtinė frakcija
- 3 Liberalių reformų frakcija

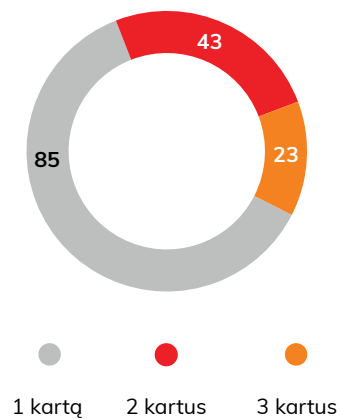
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

Akimirkos iš Seimo posėdžių salės. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Europos Parlamento Pirmininkas Jose Maria Gil-Roblesas Vilniuje susitiko su dvylikos Europos Sąjungos plėtros procese dalyvaujančių valstybių (Bulgarijos, Čekijos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Maltos, Rumunijos, Slovakijos, Slovėnijos, Vengrijos) parlamentų pirmininkais. Viduryje – Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis. 1998 m. lapkričio 10 d. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Priėmusi šiuos sprendimus, 1999 m. Helsinkyje vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime Lietuva gavo kvietimą pradėti derybas.

VII Seimas, įgyvendindamas teisinę reformą, galutinai susistemino ir priėmė Baudžiamąjį ir Civilinį kodeksus, Gyventojų santaupų atkūrimo įstatyme nustatė okupacinės sovietų valdžios nusavintų indėlių atkūrimo tvarką. Be to, parlamentas įvardijo Lietuvos nacionalinio saugumo politikos tikslus – sutelktomis valstybės ir piliečių pastangomis plėtoti ir stiprinti demokratiją, užtikrinti tautos ir valstybės saugų būvį, atgrasyti kiekvieną potencialų užpuoliką, ginti Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ir konstitucinę santvarką.

Seimui nustačius teisinius pagrindus, 2000 m. darbą pradėjo korupcinius nusikaltimus tirianti Specialiųjų tyrimų tarnyba. Priimate įstatyme Seimas įtvirtino diplomatinės tarnybos formavimo ir funkcionavimo tvarką.

Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis sutiko į Lietuvą atvykusį NATO Generalinį Sekretorių George'ą Robertsoną. 2000 m. gegužės 19 d. LRSA

VIII SEIMAS (2000–2004)

Rinkėjų aktyvumas – 58,62 proc.

Pirmasis posėdis – 2000 m. spalio 19 d.

Paskutinis posėdis – 2004 m. lapkričio 11 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – vyriausias Seimo narys Kazys Bobelis (77 metai).

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojai Česlovas Juršėnas, Vytenis Povilas Andriukaitis, Artūras Skardžius, Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas, Seimo Pirmininko sekretoriato vadovė Rita Pumputienė, l. e. Seimo kanclerio pareigas Arvydas Kregždė ir Seimo Pirmininko pavaduotojas Gintaras Steponavičius. 2004 m. kovo 8 d. LRSA nuotr., aut. L. Žilytė

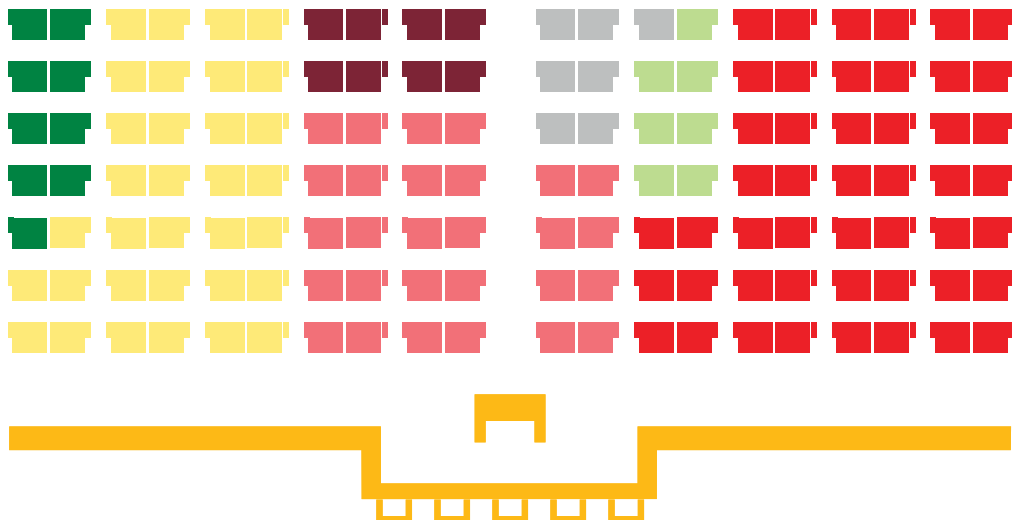
2000 m. spalio 19 d. į pirmąjį posėdį susirinkusiam VIII Seime valdančiąją daugumą sudarė Naujosios politikos koalicija – Lietuvos liberalų sąjungos ir Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos. Opozicinėmis pasiskelbė Socialdemokratinės koalicijos ir Tėvynės sąjungos-konservatorių frakcijos. Seimo Pirmininku išrinktas Artūras Paulauskas.

2001 m. birželio 22 d. iširus Naujosios politikos koalicijai, buvo suformuota valdančioji dauguma iš Socialdemokratinės koalicijos ir Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijų.

Šios Seimo kadencijos metu įgyvendinti ilgai puoselėti tikslai – 2004 m. kovo 29 d. pasiekta narystė NATO, o gegužės 1-ąją Lietuva tapo tikrąja Europos Sąjungos nare.

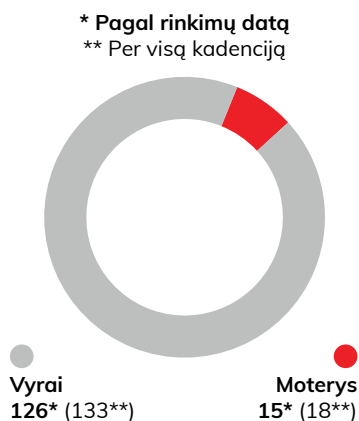
VIII SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

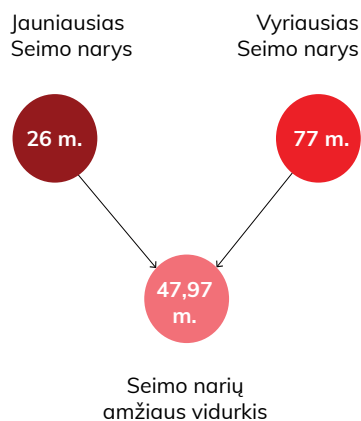

- 48 Socialdemokratinės koalicijos frakcija
- 33 Lietuvos liberalų sąjungos frakcija
- 28 Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcija
- 9 Tėvynės sąjungos-konservatorių frakcija
- 8 Jungtinės Lietuvos centro sąjungos, Moderniųjų krikščionių demokratų sąjungos ir Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcija
- 7 Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų frakcija
- 7 Mišri Seimo narių grupė

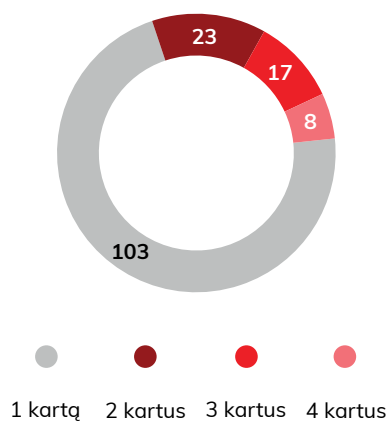
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

Darbas Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Piliečių referendumo dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje dienomis Seime veikė referendumo štabas, buvo įsteigtas Tarptautinis spaudos centras, kuriame dirbo žurnalistai, lankėsi politikai, visuomenės veikėjai, menininkai, studentai ir sportininkai. Šventinį tortą sulaukus teigiamų referendumo rezultatų pjausto Ministras Pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas, Prezidentas Valdas Adamkus ir Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas. 2003 m. gegužės 11 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Be to, tų pačių metų birželio mėn. išrinkta 13 politikų, atstovausiančių Lietuvai Europos Parlamente, tarp jų – Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo ir VII Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis.

Seimui teko didelis krūvis derinti nacionalinę teisę su Europos Sąjungos įstatymais. 2004 m. liepos mėn. parlamentas papildė Lietuvos Respublikos Konstituciją konstituciniu aktu „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“.

Konstitucijos straipsnių pakeitimo įstatymais nustatyta nauja eilinių Seimo rinkimų data – rinkimus nuspręsta rengti Seimo narių įgaliojimų pabaigos metais spalio mėnesio antrą sekmadienį.

2001 m. kovo 15 d. Seime lankėsi ir kalbą pasakė Latvijos Respublikos Prezidentė Vaira Vytė-Freiberga. Nuotraukoje – viešnia ir Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas Chodkevičių rūmuose, Vilniuje. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Iškilmės Nepriklausomybės aikštėje išrinktojo Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus (viduryje) inauguracijos proga. Iš kairės – Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas, iš dešinės – Ministras Pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas. 2004 m. liepos 12 d. LRSA nuotr., aut. L. Žilytė

Tobulinta mokesčių sistema: priimti Pelno mokesčio, Mokesčių administravimo, Gyventojų pajamų mokesčio, Pridėtinės vertės mokesčio įstatymai. Patvirtintas Darbo kodeksas, nustatyta Lietuvos komercinių bankų ir specializuotų bankų bei užsienio bankų, veikiančių Lietuvoje, veiklos tvarka, naujai reglamentuotas Lietuvos Respublikos piliečių referendumo teisės įgyvendinimas.

Šiam Seimui teko ir nelengvas išbandymas – 2004 m. po parlamento inicijuoto apkaltos proceso už Konstitucijos pažeidimus ir priesaikos sulaužymą iš pareigų pašalintas Respublikos Prezidentas Rolandas Paksas. Šiuo laikotarpiu (iki 2004 m. liepos 12 d., kai prisiekė naujai išrinktas Prezidentas Valdas Adamkus) Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas laikinai ėjo Prezidento pareigas, o Česlovas Juršėnas laikinai vadovavo Seimui.

2001 m. gegužės 27–31 dienomis Vilniuje pirmą kartą įvyko NATO Parlamentinės Asamblėjos pavasario sesija.
LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

IX SEIMAS (2004–2008)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 46,8 proc., antras turas – 40 proc.

Pirmasis posėdis – 2004 m. lapkričio 15 d.

Paskutinis posėdis – 2008 m. lapkričio 16 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – vyriausias Seimo narys Kazys Bobelis (81 metai).

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojas Vydas Gedvilas, Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Česlovas Juršėnas, Seimo Pirmininko pavaduotojas Alfredas Pekeliūnas, Seimo Pirmininkas Viktoras Muntianas, Seimo kancleris Gintautas Vilkelis, Seimo Pirmininko pavaduotojai Algis Čaplikas, Andrius Kubilius ir Gintaras Steponavičius. 2007 m. gegužės 30 d. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis

Paskirtasis Ministras Pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas pristatė tryliktosios Vyriausybės narius ir darbų programą. 2004 m. gruodžio 9 d. LRSA nuotr., aut. L. Žilytė

IX Seime valdančiąją daugumą iš pradžių sudarė 4 politinės jėgos: Darbo partijos, Lietuvos socialdemokratų partijos, Valstiečių ir Naujosios demokratijos, Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos. Opozicinėmis pasiskelbė Tėvynės sąjungos, Liberalų ir centro sąjungos ir Liberalų demokratų frakcijos. 2006 m. buvo suformuota valdančioji 4 partijų (Lietuvos socialdemokratų, Pilietinės demokratijos, Valstiečių liaudininkų, Liberalų ir centro sąjungos frakcijų) mažumos koalicija.

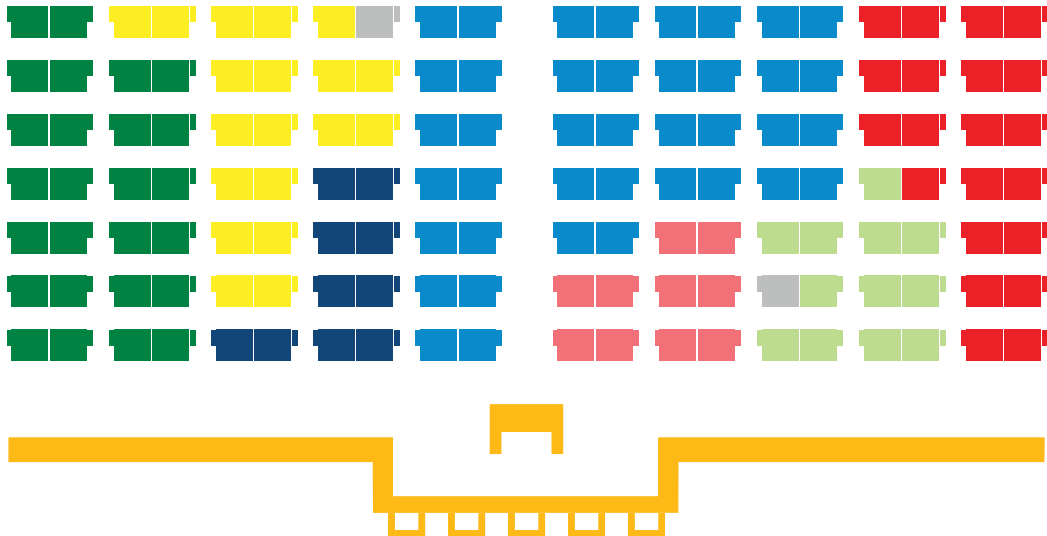
IX Seimo Pirmininko pareigas ėjo trys asmenys: 2004–2006 m. – Artūras Paulauskas, 2006–2008 m. – Viktoras Muntianas, 2008 m. – Česlovas Juršėnas.

Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis, O. Posaškova

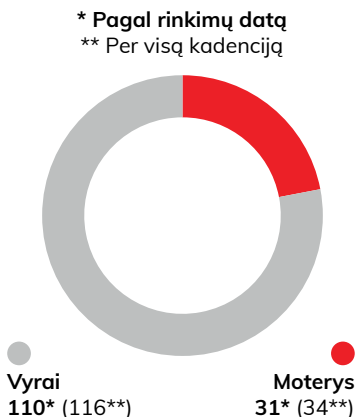
IX SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

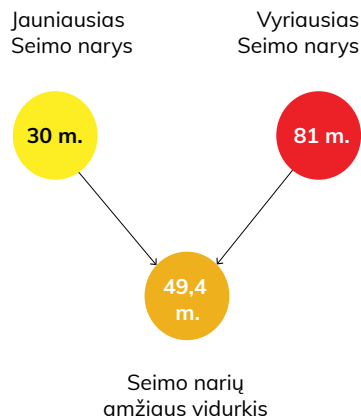

- 40 Darbo partijos frakcija
- 26 Tėvynės sąjungos frakcija
- 21 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
- 19 Liberalų ir centro frakcija
- 12 Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų sąjungos frakcija
- 10 Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcija
- 10 Liberalų demokratų frakcija
- 2 Mišri Seimo narių grupė

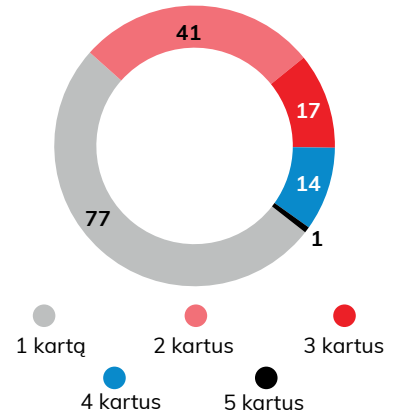
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

Seime lankėsi Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės Karalienė Elizabeth II. „Man malonu, kad Britanijos ir Lietuvos santykiai plėtojasi tokiu tempu. Kartu dirbdami Europos Sąjungoje ir NATO susiduriame su tais pačiais iššūkiais ir tomis pačiomis galimybėmis. Nors mūsų skirtinga istorinė patirtis, į daugelį dalykų žvelgiame vienodai. Mus vienija bendras tikslas – kurti pasauliui neabejingą, atvirą ir pasitikinčią savimi Europą“, – Seimo posėdyje sakė Karalienė Elizabeth II. Viešnagės Seime metu Karalienė ir Edinburgo hercogas Philipas taip pat apžiūrėjo parodą „Lietuvos Seimo istorija“.

2006 m. spalio 17 d. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis

IX Seimas, turėdamas tvirtą užsienio politikos pamatą – ne vienus metus siektą Lietuvos narystę NATO ir Europos Sąjungoje, dėjo daug pastangų, kad Lietuva įsitvirtintų kaip atsakinga euroatlantinių struktūrų narė ir įtakinga regiono valstybė. Šio Seimo vienos iš prioritetinių įstatymų leidybos sričių buvo mokesčių reforma ir socialinė apsauga. Priimtu Užimtumo rėmimo įstatymu nustatyti darbo ieškančių asmenų užimtumo rėmimo sistemos teisiniai pagrindai, politiką šioje srityje įgyvendinančių institucijų funkcijos, užimtumo rėmimo priemonės. Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo keitimo įstatymai įtvirtino iš esmės naują valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarką; įvestas nekilnojamojo turto mokestis fiziniams ir juridiniams asmenims už atitinkamos rūšies nekilnojamąjį turtą.

Seime įvyko Europos Sąjungos Baltijos ir Šiaurės šalių parlamentų (Lietuvos, Latvijos, Estijos, Danijos, Suomijos ir Švedijos) Europos reikalų komitetų pirmininkų susitikimas. Antras iš kairės – Seimo Pirmininko pavaduotojas, Europos reikalų komiteto pirmininkas Vydas Gedvilas. 2006 m. balandžio 27 d. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis

Seimas taip pat balsavo dėl Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymo (2006 m.), kuriuo atverė kelią Lietuvai įvesti eurą. Seimas, siekdamas įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei, priėmė Valstybės politikų elgesio kodeksą. Priėmus Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimus, reglamentuota viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarka, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, žurnalistų ir jų veiklą reglamentuojančių institucijų teisės, pareigos ir atsakomybė.

X SEIMAS (2008–2012)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 48,58 proc., antras turas – 32,3 proc.

Pirmasis posėdis – 2008 m. lapkričio 17 d.

Paskutinis posėdis – 2012 m. lapkričio 14 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkė – vyriausia Seimo narė Vida Marija Čigriejienė (72 metai).

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojai Česlovas Vytautas Stankevičius, Česlovas Juršėnas, Algis Kašėta, Virginija Baltraitienė, Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Seimo kancleris Jonas Milerius, opozicijos lyderis Valentinas Mazuronis, Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Raimondas Šukys.

2009 m. lapkričio 20 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

X Seimo valdančiąją koaliciją suformavo ir daugumą sudarė centro dešinės koalicija – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, Tautos prisikėlimo partijos, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio ir Liberalų ir centro sąjungos frakcijos. Opoziciniėmis pasiskelbė Lietuvos socialdemokratų partijos, Darbo partijos ir partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcijos. Nors per šią Seimo kadenciją įvyko pokyčių ir valdančiosios koalicijos narių skaičius keitėsi, centro dešinės koalicija išdirbo visą kadenciją.

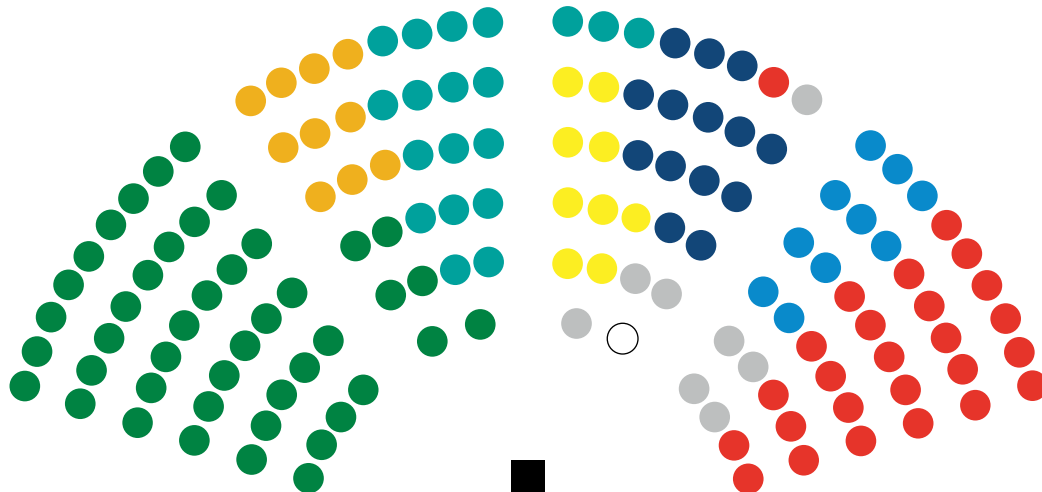
Seimas į Seimo Pirmininko pareigas išrinko Arūną Valinską. Šias pareigas jis ėjo iki 2009 m. rudens, kai buvo atstatydyntas, ir pirmą kartą Lietuvos parlamentarizmo istorijoje į Seimo Pirmininko pareigas parlamento nariai išrinko moterį – Seimo vadove tapo Irena Degutienė.

2009 m. liepos 12 d. Seime įvyko Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės – pirmosios moters valstybės vadovės – inauguracijos ceremonija.

Darbą X Seimas pradėjo visuotinės ekonomikos krizės sąlygomis, todėl pirmiausia valdančioji koalicija iškėlė uždavinį parengti antikrizinį veikslių planą finansų ir ekonomikos srityse.

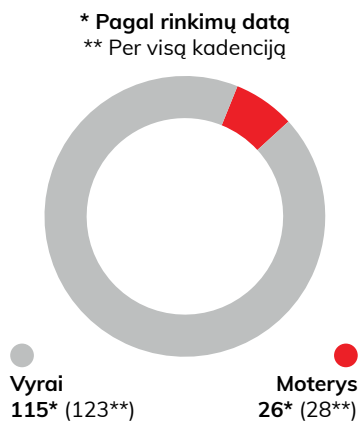
X SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

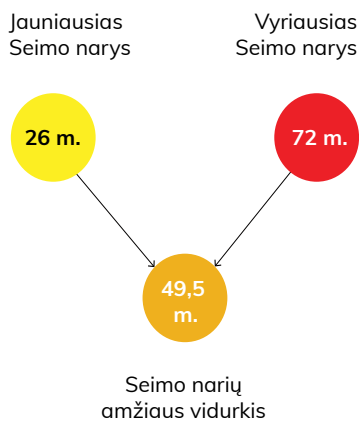

- 45 Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
- 11 Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio frakcija
- 25 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
- 10 Koalicijos „Darbo partija + jaunimas“ frakcija
- 18 Tautos prisikėlimo partijos frakcija
- 9 Liberalų ir centro sąjungos frakcija
- 16 Partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcija
- 7 Mišri Seimo narių grupė

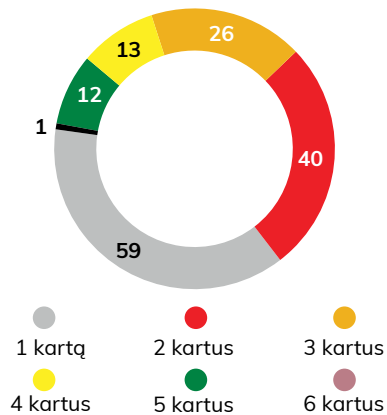
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

Seimo nariai posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Jungtinių Amerikos Valstijų Valstybės Sekretorė Hillary Clinton viešnağė Seime metu kartu su Seimo Pirmininke Irena Degutiene pagerbė Lietuvos laisvės kovotojus, padėdama gėlių prie Sausio 13-osios memorialo šalia Seimo. 2011 m. liepos 1 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Parlamentas ėmėsi prevencinių priemonių krizės reiškinų padariniams švelninti, kad būtų užtikrinti pagrindiniai finansavimo poreikiai, stabilizuota mokesčių sistema ir mažinamas valstybės biudžeto deficitas. Taip pat parlamento darbotvarkėje nuolat dominavo visuomenei labai aktualūs darbo vietų kūrimo, nedarbo mažinimo ir ekonomikos skatinimo klausimai.

X Seimas priėmė įstatymus ir jų pataisas, susijusius su apskričių reforma, energetika, valstybės valdymo tobulinimu, kova su korupcija ir kontrabanda, valstybės įstaigų pertvarka, teismų darbo optimizavimu, Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų perkėlimu į nacionalinę teisę, parlamentine kontrole ir kitais klausimais.

Tarp vienu iš svarbiausių priimtų įstatymų – teisės aktai, skirti Lietuvos energetinei nepriklausomybei, energetikos sektoriaus konkurencingumui ir darniai energetikos sektoriaus plėtrai užtikrinti. 2009 m. buvo įkurta Energetikos ministerija, jai patikėta siekti Lietuvos energetikos sistemos integravimo į Europos Sąjungos energetikos sistemas.

2012 m. Seimas priėmė esminius sprendimus dėl energetinės nepriklausomybės stiprinimo – patvirtino Nacionalinę energetinės nepriklausomybės strategiją, kurioje nustatė pagrindinius Lietuvos energetikos sektoriaus tikslus bei jų įgyvendinimo kryptis iki 2020 metų, įtvirtino energetikos sektoriaus plėtros gaires iki 2030 ir 2050 metų.

Penkioliktosios Vyriausybės, vadovaujamos Ministro Pirmininko Andriaus Kubiliaus, nariai Seime.
2008 m. gruodžio 9 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Iškilminga Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės inauguracijos ceremonija.
2009 m. liepos 12 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XI SEIMAS (2012–2016)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 52,93 proc., antras turas – 35,86 proc.

Pirmasis posėdis – 2012 m. lapkričio 16 d.

Paskutinis posėdis – 2016 m. lapkričio 10 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkė – vyriausia Seimo narė Vida Marija Čigriejienė (76 metai).

Seimo valdybos narių susitikimas su Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaitė. Iš kairės: Seimo Pirmininkė Loreta Graužinienė, Seimo Pirmininko pavaduotojai Gediminas Kirkilas, Vydas Gedvilas (pirmasis pavaduotojas), Jaroslav Narkevič, opozicijos lyderis Andrius Kubilius, Seimo Pirmininko pavaduotoja Irena Degutienė, Prezidentė Dalia Grybauskaitė. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

2012 m. rudenį rinkimuose į XI Seimą šalies piliečiams atidavus balsus, paskelbtas Lietuvos socialdemokratų partijos, Darbo partijos, partijos „Tvarka ir teisingumas“ ir lenkų rinkimų akcijos susitarimas dėl valdančiosios koalicijos suformavimo.

Seimo Pirmininku išrinktas Vydas Gedvilas, kurį kitų metų rudenį parlamento vadovo poste pakeitė Loreta Graužinienė.

2013 m. antrąjį pusmetį Lietuva pirmą kartą, pirmoji iš Baltijos valstybių, pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai. XI Seimui teko didžiulis uždavinys atlikti Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios valstybės parlamento funkcijas. Per Lietuvos pirmininkavimą daugiausia dėmesio skirta finansų tvarumui, konkurencingumui, ekonomikos augimui ir užimtumui, energetikai, Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimui, išorės sienoms ir Rytų partnerystei.

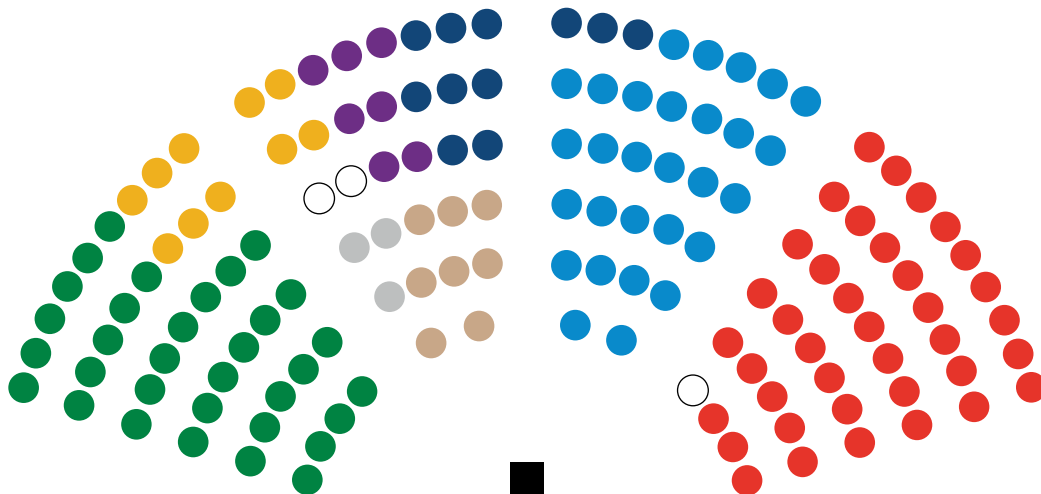
Seimas daug dėmesio skyrė finansų ir ekonomikos, energetikos, nacionalinio saugumo, socialinės ir sveikatos apsaugos, švietimo ir kultūros, valstybės valdymo, teisės ir teisėtovos, užsienio reikalų ir kitiems klausimams. Per ketverius metus priimti sprendimai dėl pasirengimo euro įvedimui, siekta užtikrinti finansinio tvarumo stiprinimą priimant mokesčių sistemos ir socialinės politikos pakeitimus.

Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XI SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

38 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija

33 Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija

29 Darbo partijos frakcija

11 Frakcija „Tvarka ir teisingumas“

10 Liberalų sąjūdžio frakcija

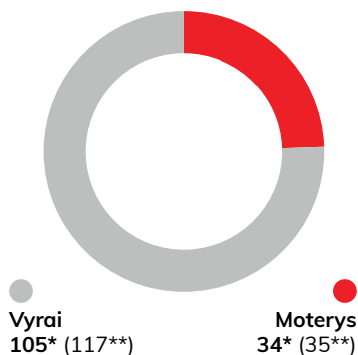
8 Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcija

7 Politinės partijos „Drąsos kelias“ frakcija

3 Mišri Seimo narių grupė

Pasiskirstymas pagal lytį

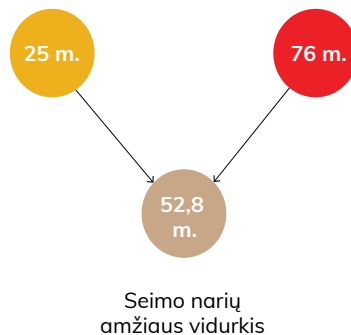
* Pagal rinkimų datą
** Per visą kadenciją

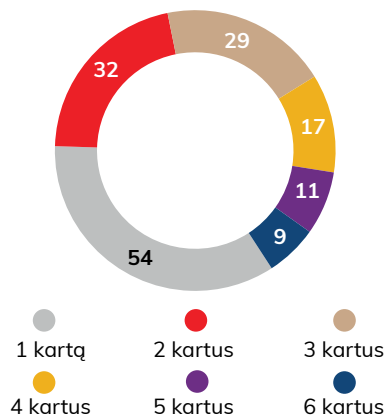
Seimo narių amžius

Jauniausias Seimo narys

Vyriausias Seimo narys

Seimo narių perrinkimas

2014 m. liepos 12 d. iškilmingoje ceremonijoje antrajai kadencijai prisiekė Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Pasikeitus geopolitinei padėčiai, parlamentas ypač daug dėmesio skyrė nacionaliniam saugumui – nuosekliai didino finansavimą krašto apsaugai, stiprino Lietuvos gynybinius pajėgumus, grąžino privalomąją pradinę karo tarnybą ir patvirtino savanorių šauktinių skatinimo priemones.

Po ilgų diskusijų Seimas įteisino tiesioginius mero rinkimus, patvirtino šilumos ūkio pertvarką, pradėjo teismų reorganizavimą, rūpinosi aktyvesne daugiabučių renovacija, priėmė mokslo ir švietimo bendruomenei labai svarbų naują Mokslo ir studijų įstatymą, kuriuo nustatė mokslo ir studijų valstybinį reguliavimą ir finansavimą.

Karališkoji Švedijos pora Carlus XVI Gustafas ir Silvia su Seimo Pirmininke Loreta Graužiniene pakeliui į ekskursiją po Sausio 13-osios memorialą. 2015 m. spalio 7 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

2014 m. balandžio 4–6 dienomis vykusios Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencijos dalyvių bendra nuotrauka Kovo 11-osios Akto salėje. Tai buvo paskutinis ir vienas iš didžiausių Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens renginių. Pirmininkavimo laikotarpiu Seimas organizavo Europos Sąjungos tarpparlamentinį bendradarbiavimą – parlamento rūmuose vyko parlamentų komitetų bendri posėdžiai, 3 tarpparlamentinės konferencijos, Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencija.

LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XII SEIMAS (2016–2020)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 50,64 proc., antras turas – 37,99 proc.

Pirmasis posėdis – 2016 m. lapkričio 14 d.

Paskutinis posėdis – 2020 m. lapkričio 10 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – vyriausias Seimo narys Juozas Imbrasas (75 metai).

Į pirmąjį posėdį XII Seimas susirinko 2016 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

XII Seime valdančiąją daugumą sudarė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos ir Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos, opozicijoje darbą pradėjo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, Liberalų sąjūdžio ir partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcijos, Seimo daugumai nepriklausanti Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija ir Mišri Seimo narių grupė.

Seimo Pirmininku išrinktas Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos atstovas Viktoras Pranckietis, Seime prisiekė ir įgaliojimus veikti gavo septynioliktoji Vyriausybė, vadovaujama Sauliaus Skvernelio.

Pirmajam darbą pradėjusio parlamento posėdžiui vadovavo vyriausias XII Seimo narys Juozas Imbrasas (75 m.), jauniausiai šio Seimo narei Ritai Miliūtei rinkimų dieną buvo 25 m. Seimo narių amžiaus vidurkis – 50,6 m. Po rinkimų suformuotą Seimą sudarė 111 vyrų ir 30 moterų. Įdomu tai, kad į šį Seimą buvo išrinkti tėvas ir sūnus – Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Eugenijus Gentvilas ir Simonas Gentvilas, priklausantys Liberalų sąjūdžio frakcijai.

Į šį Seimą išrinkti 4 Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai: E. Gentvilas, Rasa Juknevičienė, Kęstutis Glaveckas ir Emanuelis Zingeris. Septyni Seimo nariai pradėjo 7 kadenciją nepriklausomos Lietuvos parlamente, devyni išrinkti 6 kartą. 2019 m. gegužės mėn. Seimo nariai Stasys Jakeliūnas, Rasa Juknevičienė, Andrius Kubilius, Aušra Maldeikienė ir Juozas Olekas buvo išrinkti į Europos Parlamentą.

*Pirmąjį po rinkimų Seimo posėdį, kol nėra išrinktas Seimo Pirmininkas, veda vyriausias pagal amžių Seimo narys. XII Seimo pirmajam posėdžiui vadovavo Juozas Imbrasas.
2016 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė*

XII Seimo darbų programoje įvardytos pagrindinės veiklos kryptys: darni, atsakinga ir sveika visuomenė; švietimo, kultūros ir mokslo kokybės bei efektyvumo didinimas; viešojo sektoriaus efektyvumo ir skaidrumo didinimas; darni ir konkurencinga ekonomikos plėtra; saugi valstybė.

Nuo darbo pradžios Seimas daug dėmesio skyrė Lietuvos žmonių socialinei gerovei, priimtais įstatymais sprendė gyventojų pajamų didinimo, skurdo mažinimo, šeimos stiprinimo, vaiko teisių, sveikatos, šalies saugumo, viešojo sektoriaus efektyvumo ir skaidrumo didinimo problemas. Tvirtindamas valstybės biudžetus Seimas nuosekliai didino gyventojų pensijas, augo vaiko pinigai, darbo užmokestis (vidutinis atlyginimas išaugo trečdaliu) ir daugelis išmokų. 2018 m. įvesti vaiko pinigai, juos iš karto gavo dvigubai daugiau vaikų nei iki tol, nes mokesčine lengvata negalėjo pasinaudoti nedirbantys ar mažai uždirbantys tėvai.

Šis Seimas galutinai apsisprendė dėl naujos Darbo kodekso redakcijos, kuria siekta užtikrinti didesnę bedarbių apsaugą. Parlamentas nustatė lengvatinį PVM tarifą visiems receptiniams nekompensuojamiesiems vaistams, o neribotą laiką – centriniam šildymui.

*Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova*

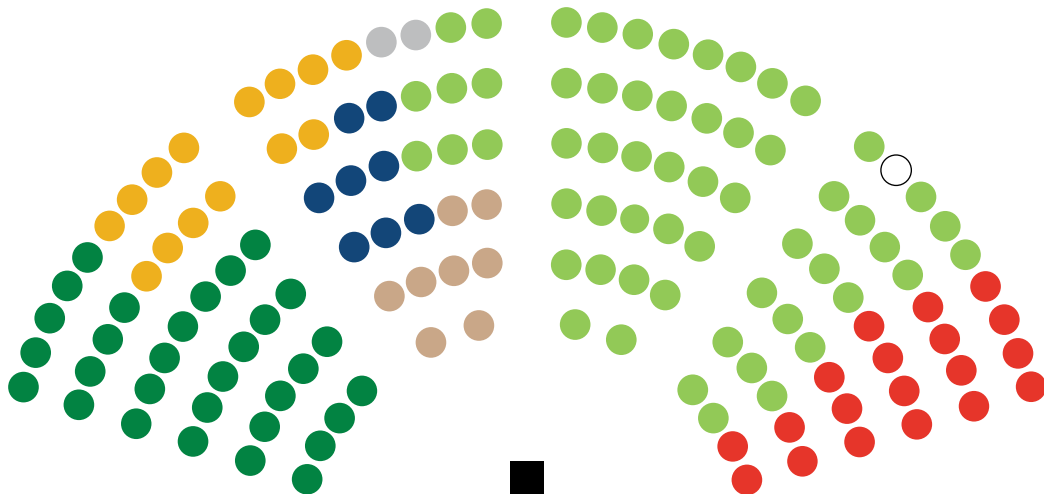

XII Seimo darbo akimirkos. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė ir O. Posaškova

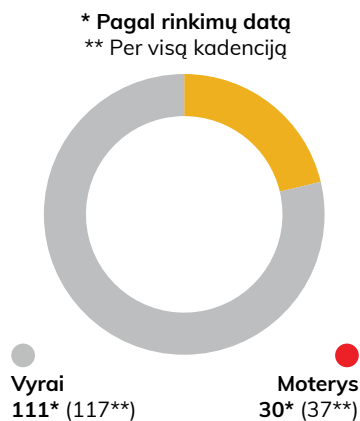
XII SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

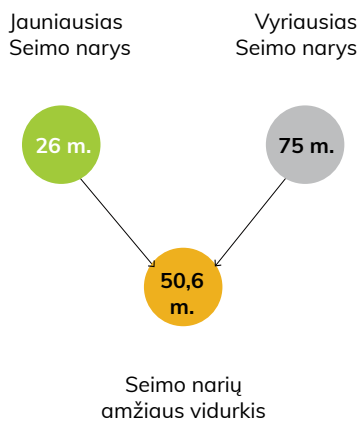

- 58 Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija
- 8 Frakcija „Tvarka ir teisingumas“
- 31 Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
- 8 Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija
- 19 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
- 2 Mišri Seimo narių grupė
- 14 Liberalų sąjūdžio frakcija

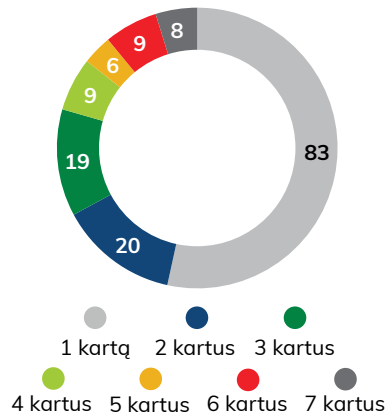
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

Seime prisiekė ir įgaliojimus veikti gavo septynioliktoji Vyriausybė, vadovaujama Sauliaus Skvernelio.
2016 m. gruodžio 16 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Jaunoms šeimoms sudarytos palankesnės sąlygos įsigyti būstą regionuose. Gausios ir neįgalų vaikų prižiūrinčios šeimos įgijo galimybę pasinaudoti Šeimos kortele, kuri garantuoja specialias lengvatas, paslaugas, privilegijas ar nuolaidas prekėms ir renginiams.

Seimas patvirtino valstybinių universitetų optimizavimo planą, tęsė aukštojo mokslo reformos įgyvendinimą ir tobulino švietimo sistemos teisinį reglamentavimą. Priimtais sprendimais patvirtinta Lietuvos kultūros politikos strategija, kurioje numatytos užduotys ir reikalingi pokyčiai iki 2030 m. siekiant įtraukia kultūra prisidėti prie darnios visuomenės ir gerovės kūrimo. Visa apimtimi pradėjo veikti Kultūros pasas, su kuriuo mokiniai valstybės lėšomis gali lankytis įvairiuose kultūros ir meno renginiuose.

Įtvirtinta teisė gyventojams kreiptis į Konstitucinį Teismą. Tokia galimybė atsirastų ginant konstitucines teises ir išnaudojus visas teises gynbos priemones kituose teismuose.

Seimas, atsižvelgdamas į sudėtingą geopolitinę padėtį, kibernetines atakas, įvairaus pobūdžio provokacijas, nuosekliai daug dėmesio skyrė krašto apsaugai. Po parlamento patvirtintų sprendimų Lietuva 2018 m. pirmą kartą istorijoje įvykdė įsipareigojimus NATO ir krašto gynybai skyrė 2 proc. BVP. Atnaujintoje Nacionalinio saugumo strategijoje

Visi Lietuvos Respublikos Prezidentai po Nepriklausomybės atkūrimo prisiekė Seimo rūmuose – istorinėje Kovo 11-osios Akto salėje. Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos inauguracijos ceremonija. 2019 m. liepos 12 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimas įtvirtino nacionalinio saugumo politikos prioritetus ir uždavinius. Šis parlamentas tęsė ankstesnių Seimo kadencijų nustatytą užsienio politikos kryptį – paragino Europos Sąjungą formuoti ambicingą Rytų partnerystės politikos viziją ir pasmerkė vis dar tebevykdomą Krymo okupaciją ir aneksiją.

Be to, parlamentarai nustatė apsaugos nuo nesaugių elektrinių tiekiamos elektros energijos patekimo į Lietuvą teisinį reglamentavimą, Astravo branduolinę elektrinę pripažino keliančia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui ir paragino kaimynines valstybes nepirkti nesaugių branduolinių elektrinių gamintojų tiekiamos elektros.

Tautos atstovų priimtoje Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategijoje nustatyti pagrindiniai šalies demografijos, migracijos ir integracijos politikos raidos tikslai, kryptys ir siektini rodikliai.

Priimtais įstatymais patvirtintos miškų urėdijų, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės sistemos reformos, Žemės ūkio ministerijai pavaldžių valstybės įmonių, valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčių valstybės įmonių pertvarkos, optimizuota Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų, Vyriausybės atstovų tarnybų veikla. Nuosekliai įtvirtinta valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių vadovų, švietimo įstaigų ir kultūros centrų, muziejų, bibliotekų vadovų rotacija.

XIII SEIMAS (2020–2024)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 47,81 proc., antras turas – 39,24 proc.

Pirmasis posėdis – 2020 m. lapkričio 13 d.

Paskutinis posėdis – 2024 m. lapkričio 12 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkas – vyriausiasis Seimo narys Antanas Vinkus (77 metai).

*Į pirmąjį posėdį XIII Seimas susirinko 2020 m. lapkričio 13 d.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova*

Į XIII Seimą buvo išrinkti dešimtys politinių jėgų atstovai ir keturi save išsikėlę kandidatai. Po rinkimų Laisvės partija, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis ir Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionys demokratai pasirašė koalicijos sutartį. Šių partijų frakcijos Seime suformavo valdančiąją daugumą. Opozicinėmis frakcijomis pasiskelbė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, Lietuvos socialdemokratų partijos ir Darbo partijos frakcijos.

Pirmajame posėdyje Seimo Pirmininke išrinkta Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio atstovė Viktorija Čmilytė-Nielsen, gruodžio 11 d. Seime prisiekė ir gavo įgaliojimus veikti aštuonioliktoji Vyriausybė, vadovaujama Ingridos Šimonytės.

XIII Seimo kadencija prasidėjo ir vyko išskirtinai sudėtingomis aplinkybėmis. Parlamentas darbą pradėjo pandemijos įkarštyje ir turėjo greitai prisitaikyti prie karantino

2020 m. lapkričio 13 d. Seimo Pirmininke išrinkta Viktorija Čmilytė-Nielsen.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

režimo bei visuomenės sveikatos iššūkių, o nuo 2022 m. vasario 24 d. valstybei teko veikti nepaprastosios padėties sąlygomis, reaguojant į Rusijos pradėtą plataus masto karą prieš Ukrainą. Šios aplinkybės formavo parlamento darbotvarkę – daugiausia dėmesio skirta krizių valdymui, nacionaliniam saugumui, valstybės tarnybos ir sveikatos sistemos pertvarkoms, viešųjų finansų tvarumui, paramai Ukrainai ir sankcijų politikai.

Kadencija prasidėjo prisitaikant prie pandeminių ribojimų: buvo įteisintos nuotolinių posėdžių procedūros, Seimo valdyba patvirtino nuotolinio posėdžiavimo tvarką, tai leido užtikrinti Seimo posėdžių ir komitetų darbą. Lygiagrečiai tobulinta krizių valdymo ir civilinės saugos sistema – atnaujintos ir sugriežtintos teisinės nuostatos dėl ekstremaliųjų situacijų, proporcingų ribojimų taikymo, atsakomybių ir rezervų naudojimo.

Rusijos karo prieš Ukrainą akivaizdoje Seimas nuosekliai didino gynybos finansavimą, taip pat įsteigė Valstybės gynybos fondą – naują, daugiamečių finansavimo šaltinį. Šiais sprendimais siekta užtikrinti ilgalaikį pajėgumų stiprinimą, karinę ir dvigubos paskirties infrastruktūrą bei technologinius pirkimus.

Per visą kadenciją Seimas priėmė politinius pareiškimus ir rezoliucijas, kuriomis aiškiai rėmė Ukrainos nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą, 2022 m. pripažino Rusijos veiksmus genocidu ir Rusiją – teroristine valstybe, nuosekliai plėtė nacionalinių

2024 m. liepos 12 d. antrajai kadencijai Seime prisiekė Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

ribojamųjų priemonių rinkinį (įskaitant asmenines ir ekonomines sankcijas, taip pat ribojimus Rusijos ir Baltarusijos piliečiams). Ši linija buvo derinama su ES sankcijų režimu.

Atsižvelgiant į karo sukeltą grėsmę, Seimo nutarimais buvo įvesta ir daugkart pratęsta nepaprastoji padėtis. Kartu buvo nuosekliai stiprinamas valstybės lygmens krizių valdymas, sienos apsauga ir rezervų naudojimas. Tai leido koordinuotai reaguoti į hibridines grėsmes, migracijos srautus ir kitas saugumo rizikas.

Seimas priėmė Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimus – vieną esminių viešojo sektoriaus reformų šioje kadencijoje. Pertvarka numatė vadovų korpuso stiprinimą, lankstesnį žmogiškųjų išteklių valdymą, aiškesnę atlygio sistemą ir kompetencijų ugdymą, taip pat centralizuotas funkcijas per Viešojo valdymo agentūrą. Greta vykdyti atviros valdysenos įsipareigojimai – diegti skaidresnę teisėkūros ir konsultacijų su visuomene tvarką.

Pandemijos pamokos paskatino spartesnę sveikatos sistemos pertvarką. Seimas pritarė asmens sveikatos priežiūros tinklo reformai, kurios dalis – savivaldybių sveikatos centrų kūrimas, ambulatorinių paslaugų prieinamumo didinimas, skubios pagalbos grandinės stiprinimas. Parlamento darbotvarkėse buvo akcentuojama ir žmogaus teisių tema.

Per ketverius metus Seimas surengė per 400 posėdžių, priėmė per 3 tūkst. teisės aktų, vidutiniškai – 7,3 per posėdį. Daugiausia įstatymų inicijavo Vyriausybė.

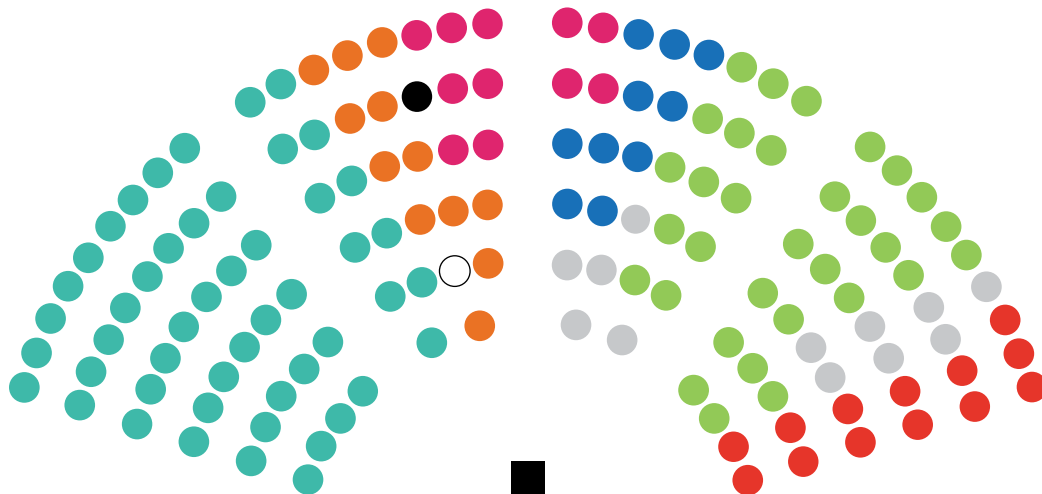
2020 m. gruodžio 11 d. Seime prisiekė ir gavo įgaliojimus veikti aštuonioliktoji Vyriausybė, vadovaujama Ingridos Šimonytės. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

2022 m. vasario 24 d. Rusijai pradėjus plataus masto karą prieš Ukrainą, Seimas susirinko į neeilinę sesiją. Nepriklausomybės aikštėje tuo metu vyko Ukrainos palaikymo eiseną. LRSA nuotr., aut. M. Ambrasas

XIII SEIMO STATISTIKA

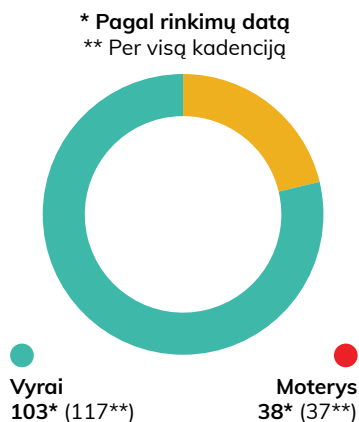
Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

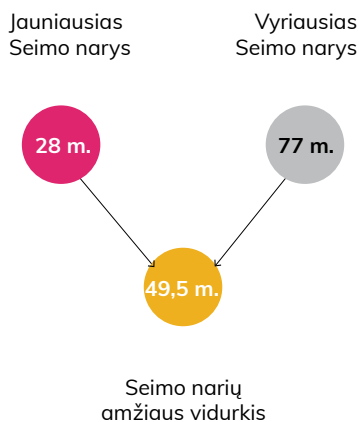
- 49 Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
- 30 Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija
- 12 Liberalų sąjūdžio frakcija
- 12 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija

- 10 Laisvės frakcija
- 10 Darbo partijos frakcija
- 11 Mišri Seimo narių grupė

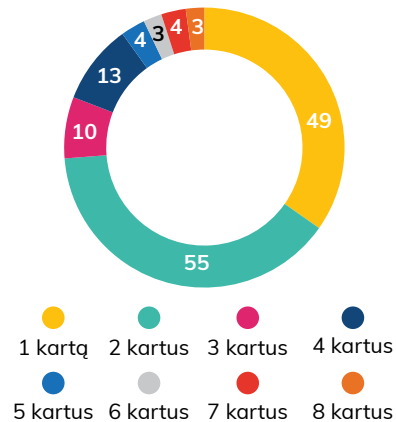
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

XIII Seimo darbo akimirkos. LRSA nuotr.

XIV SEIMAS (2024–2028)

Rinkėjų aktyvumas: pirmas turas – 52,2 proc., antras turas – 41,31 proc.

Pirmasis posėdis – 2024 m. lapkričio 14 d.

Pirmojo posėdžio pirmininkė – vyriausia Seimo narė Birutė Vėsaitė (73 metai).

Pirmasis XIV Seimo posėdis, 2024 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

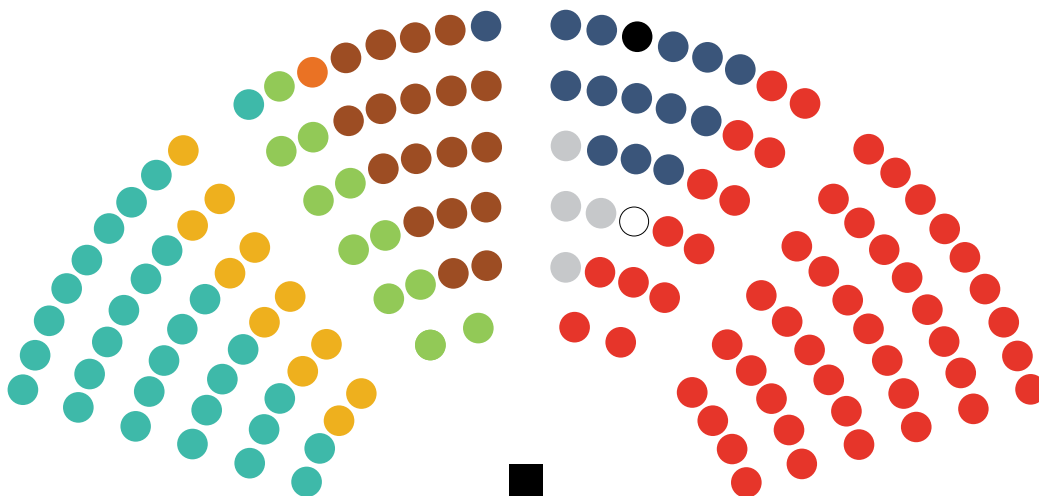
Į pirmąjį posėdį susirinkęs XIV Seimas paskelbė deklaraciją dėl koalicijos: valdančiąją daugumą suformavo Lietuvos socialdemokratų partijos ir „Nemuno Aušros“ frakcijos bei Demokratų frakcija „Vardan Lietuvos“, opozicinėmis pasiskelbė Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų ir Liberalų sąjūdžio frakcijos.

Seimo Pirmininku išrinktas Demokratų partijos „Vardan Lietuvos“ atstovas Saulius Skvernelis. Gruodžio 12 d., Seimui patvirtinus Vyriausybės programą, prisiekė Ministro Pirmininko Gintauto Palucko vadovaujama XIX Vyriausybė.

Kadencijos pradžioje darbotvarkę formavo siekis suderinti ekonomikos augimą ir socialinį teisingumą, kartu stiprinant valstybės atsparumą išoriniams grėsmėms. Priimti sprendimai dėl žvalgybos veiklos, energetinio saugumo ir socialinės politikos. Akcentuotas stipresnis viešasis sektorius ir kokybiškesnės paslaugos, gyvas dialogas su bendruomenėmis ir socialiniais partneriais, didesnės investicijos į gynybą ir orus socialinis pagrindas kiekvienam šalies piliečiui. Tarp svarbiausių pirmųjų metų darbų – patvirtintos mokesčių ir pensijų kaupimo reformos.

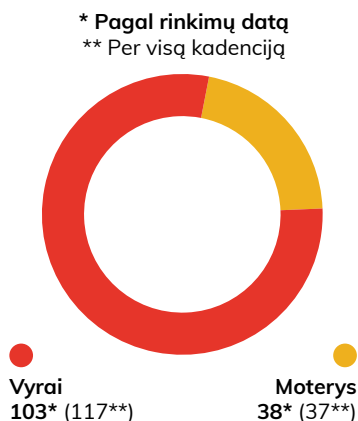
XIV SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

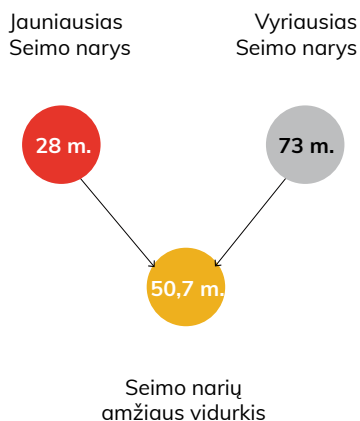

- 52 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
- 14 Demokratų frakcija „Vardan Lietuvos“
- 11 Lietuvos valstiečių, žaliųjų ir Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija
- 12 Liberalų sąjūdžio frakcija
- 28 Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
- 19 „Nemuno aušros“ frakcija
- 4 Mišri Seimo narių grupė

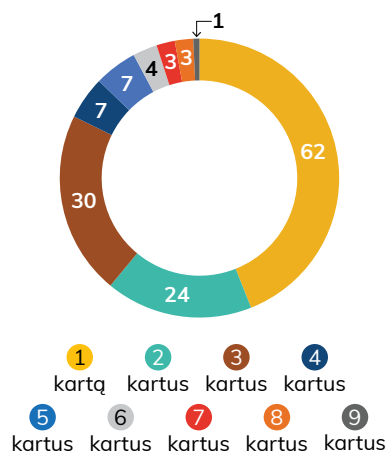
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių amžius

Seimo narių perrinkimas

XIV Seimui vadovavo Saulius Skvernelis (nuo 2024 m. lapkričio 14 d. iki 2025 m. rugsėjo 10 d.) ir Juozas Olekas (nuo 2025 m. rugsėjo 10 d.). LRSA nuotr., aut. Viktorija Chorna

2024 m. gruodžio 12 d. prisiekė Ministro Pirmininko Gintauto Palucko vadovaujama XIX Vyriausybė. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

2025 m. antroje metų pusėje buvo suformuota nauja valdančioji dauguma ir keitėsi parlamento vadovybė. Rugsėjo 25 d. pasirašyta nauja koalicinė sutartis tarp Lietuvos socialdemokratų partijos, „Nemuno Aušros“, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos bei Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcijų. Rugsėjo 10 d. Seimo Pirmininku išrinktas Lietuvos socialdemokratų partijos atstovas Juozas Olekas. Rugsėjo 25 d., Seimui patvirtinus programą, prisiekė XX Vyriausybė, kuriai vadovauti ėmėsi Ministrė Pirmininkė Inga Ruginienė.

Šios kadencijos Seimas aiškiai nusibrėžė tikslus: stiprinti visapusišką gyventojų saugumą ir valstybės gynybinius pajėgumus, mažinti socialinę atskirtį ir skurdą, užtikrinti orias pajamas bei kokybiškas viešąsias paslaugas, palaikyti tvarią, konkurencingą ekonomiką, pagrįstą socialiniu dialogu ir nuolatiniu bendruomenių įsiklausymu. Net ir kintant politinėms konfigūracijoms, kryptis išliko ta pati – daugiau saugumo, daugiau teisingumo ir daugiau kokybės kasdieniame žmonių gyvenime.

Ministrės Pirmininkės Ingos Ruginienės vadovaujama XX Vyriausybė Seime prisiekė 2025 m. rugsėjo 25 d.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XIV Seimo darbo akimirkos. LRSA nuotr.

SEITMAS LIRJO VETJKA

SEIMAS – ĮSTATYMŲ LEIDŽIAMOJI VALDŽIA: TEISĖKŪRA, PARLAMENTINĖ KONTROLĖ, PETICIJOS

Lietuvos Respublikos Seimas – piliečių atstovaujamoji institucija, atliekanti įstatymų leidybos funkciją. Jo veikla yra parlamentinės demokratijos pagrindas, užtikrinantis, kad valstybės sprendimai būtų priimami Tautos valia per jos demokratiškai išrinktus atstovus, kurių sprendimai formuoja šalies politinę, teisinę ir socialinę sistemą.

Be įstatymų leidybos, Seimas atlieka ir kitas svarbias funkcijas: parlamentinę kontrolę, tvirtina valstybės biudžetą ir prižiūri, kaip jis vykdomas, ratifikuoja tarptautines sutartis, steigia valstybines institucijas ir skiria jų vadovus, sprendžia dėl karo ar nepaprastosios padėties paskelbimo, amnestijos ar administracinio suskirstymo. Tai rodo, kad Seimo veikla apima visus svarbiausius valstybės gyvenimo aspektus.

TEISĖKŪRA

Pagrindinė Seimo funkcija – įstatymų leidyba. Įstatymai nustato visuomenės gyvenimo taisykles, valstybės institucijų veiklos pagrindus ir piliečių teises bei pareigas. Įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turi Seimo nariai, Respublikos Prezidentas, Vyriausybė ir piliečiai. Ne mažiau kaip 50 tūkstančių rinkimų teisę turinčių Lietuvos gyventojų gali pateikti Seimui įstatymo projektą, o Seimas privalo jį svarstyti. Ši nuostata atspindi brandžios demokratijos principą – piliečiai ne tik renka atstovus, bet ir gali tiesiogiai dalyvauti kuriant įstatymus.

PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

Seimas neapsiriboja tik įstatymų leidyba. Kita svarbi jo veiklos kryptis – parlamentinė kontrolė. Ji leidžia Seimui prižiūrėti, kaip veikia Vyriausybė, kaip įgyvendinami priimti įstatymai ir ar laikomasi Konstitucijos. Seimas gali reikšti nepasitikėjimą Ministrų Pirmininku ar atskiru ministru, svarstyti Vyriausybės programą, vertinti valstybės institucijų ataskaitas. Tokia priežiūra užtikrina valdžių pusiausvyrą ir atsakomybę prieš visuomenę.

Parlamentinė kontrolė apima ir įvairius Seimo darbo instrumentus – paklausimus ministrams, specialiųjų tyrimų komisijų sudarymą, laikinąsias tyrimo grupes. Visa tai leidžia Seimui ne tik prižiūrėti valdžios veiklą, bet ir skatinti skaidrumą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui ar neefektyviam valdymui.

PETICIJOS

Svarbi Seimo veiklos dalis – piliečių įtrauktis ir peticijų nagrinėjimas. Peticijų teisė yra viena iš tiesioginio dalyvavimo demokratijoje formų. Kiekvienas pilietis gali kreiptis į Seimą su pasiūlymu ar prašymu dėl teisės aktų pakeitimo, papildymo ar naujų priėmimo. Peticijų komisija nagrinėja šiuos siūlymus ir gali inicijuoti jų svarstymą Seime. Tai suteikia žmonėms realią galimybę prisidėti prie valstybės valdymo, išsakyti savo poreikius ir matyti, kaip jų balsas gali virsti konkrečiais sprendimais.

Peticija – tai ne paprastas prašymas ar asmeninė nuomonė, o argumentuotas siūlymas spręsti klausimą, svarbų visai visuomenei ar jos daliai. Peticijos esmė – pasiūlyti priimti, pakeisti, papildyti ar pripažinti netekusiu galios norminį teisės aktą, kai to reikia viešajam interesui įgyvendinti. Peticijų gali teikti ne jaunesni kaip 16 metų Lietuvos Respublikos piliečiai arba nuolat Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai – tiek individualiai, tiek grupėmis.

Svarbu žinoti, kad pagal patenkintas peticijas parengti teisės aktų projektai toliau svarstomi bendra Seimo teisėkūros tvarka – taip piliečių iniciatyvos realiai virsta įstatymais. Peticijų nagrinėjimo eigą galima sekti Seimo interneto svetainėje.

Seimo posėdžių salėje. 2025 m. birželio 17 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

SEIMO SAVAITĖS DARBOTVARKĖ

Pirmadienis	Antradienis	Trečiadienis	Ketvirtadienis	Penktadienis
Seimo narių susitikimai su rinkėjais, jų priėmimas asmeniniais klausimais.	Seimo seniūnų sueiga; Seimo frakcijų posėdžiai (prireikus); Seimo posėdis; Seimo delegacijų tarptautinėse organizacijose, tarpparlamentinių ryšių grupių ir kitų Seimo padalinių posėdžiai; Seimo posėdis (Vyriausybės pusvalandis).	Seimo komisijų posėdžiai; Seimo valdybos posėdis; Seimo komitetų posėdžiai (klausymai); Seimo komisijų posėdžiai; Seimo Ateities komiteto posėdžiai; Seimo Europos reikalų komiteto posėdžiai; Gyventojų priėmimas Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Ryšių su visuomene skyriuje (pagal atskirą grafiką priima Seimo komitetų ir komisijų pirmininkai); Seimo frakcijų posėdžiai.	Seimo seniūnų sueiga; Seimo komitetų posėdžiai (prireikus); Seimo frakcijų posėdžiai; Seimo posėdis (Vyriausybės valanda); Seimo posėdis.	Seimo komisijų posėdžiai; Seimo valdybos posėdis; Seimo komitetų posėdžiai; Seimo Europos reikalų komiteto posėdžiai, komisijų posėdžiai; Seimo delegacijų tarptautinėse organizacijose, tarpparlamentinių ryšių grupių ir Seimo padalinių posėdžiai; Gyventojų priėmimas Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Ryšių su visuomene skyriuje (pagal atskirą grafiką priima Seimo Pirmininko pavaduotojai).

Tomis dienomis, kai nevyksta Seimo posėdžiai, tuo pačiu metu vyksta komitetų (išskyrus Europos reikalų komitetą) ir komisijų posėdžiai: antradieniais – komitetų, ketvirtadieniais – komisijų.

Jei dėl nenumatytų aplinkybių sutampa Seimo posėdžio ir kito Seimo padalinio posėdžio laikas, Seimo nariai dalyvauja Seimo posėdyje. Kai sutampa komiteto ir kito padalinio posėdžiai, pirmenybė teikiama komiteto posėdžiui. Jeigu sutampa Europos reikalų komiteto posėdis ir bet kuris kitas komiteto ar padalinio posėdis, pirmenybė teikiama Europos reikalų komitetui.

SEIMO RINKIMAI: RINKIMŲ SISTEMOS, RINKIMŲ TEISĖ, SEIMO NARIO PAŽYMĖJIMAS, ĮGALIOJIMAI

Seimą sudaro 141 Tautos atstovas. Seimas laikomas išrinktu, kai išrinkta ne mažiau kaip trys penktadaliai (3/5) visų Seimo narių. Eiliniai Seimo rinkimai vyksta spalio mėnesio antrą sekmadienį.

Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkė Lina Petronienė įteikė Seimo nario pažymėjimą 7 kartą į Seimą išrinktam Juozui Olekui. 2024 m. lapkričio 8 d. LRSA nuotr., aut. V. Chorna

RINKIMŲ SISTEMOS

Seimo nariai renkami ketveriems metams. Rinkimai rengiami pagal proporcinę rinkimų sistemą ir daugumos atstovavimo (mažoritarinę) rinkimų sistemą.

71 Seimo narys renkamas vienmandatėse apygardose – kiekvienoje apygardoje išrenkamas vienas kandidatas, surinkęs daugiausia balsų.

70 Seimo narių renkami daugiamandatėje apygardoje, apimančioje visą Lietuvos teritoriją, pagal proporcinę rinkimų sistemą, kai balsuojama už partijų sąrašus.

RINKIMŲ TEISĖ

Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nėra susijęs priesaika ar pasižadėjimu su užsienio valstybe, rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 21 metų ir nuolat gyvena Lietuvos Respublikoje.

Teisę rinkti Seimo narius turi Lietuvos piliečiai, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 18 metų. Rinkėjai balsuoja asmeniškai ir slaptai.

SEIMO NARIO PAŽYMĖJIMAS

Po parlamento rinkimų ir rezultatų paskelbimo vyksta Seimo narių pažymėjimų įteikimas naujai išrinktiems Tautos atstovams. Patvirtinusi Seimo rinkimų rezultatus, pažymėjimus įteikia Vyriausioji rinkimų komisija.

Pažymėjimas suteikia teisę dalyvauti pirmajame naujojo Seimo posėdyje. Vėliau pažymėjimas naudojamas kaip Seimo nario balsavimo kortelė, įėjimas į posėdžių salę. Su ja Seimo narys taip pat gali patekti į Seimo, Vyriausybės ir Prezidento rūmus.

SEIMO NARIAI: ĮGALIOJIMAI, TEISĖS, PAREIGOS

Seimo narių įgaliojimų laikas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią naujai išrinktas Seimas susirenka į pirmąjį posėdį. Nuo šio posėdžio pradžios baigiasi anksčiau išrinktų Seimo narių įgaliojimų laikas.

Išrinktas Seimo narys visas Tautos atstovo teises įgyja tik po to, kai Seime prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai. Seimo narys, įstatymo nustatyta tvarka neprisiekęs arba prisiekęs lygtinai, netenka Seimo nario mandato.

Seimo nario teises ir pareigas apibrėžia Konstitucija ir Seimo statutas. Šie dokumentai nustato ne tik parlamentaro įgaliojimus ir atsakomybę priimančiam įstatymams, bet ir jo pareigą veikti sąžiningai, laikytis priesaikos valstybei, gerbti demokratijos principus ir atstovauti žmonių interesams.

Seimo nariai duoda priesaiką iškilmingoje ceremonijoje istorinėje Kovo 11-osios Akto salėje. Devintą kartą į Tautos atstovybę išrinkto Emanuelio Zingerio priesaiką priėmė Konstitucinio Teismo pirmininkas Gintaras Goda. 2024 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Kalbėti ●

Daryti pareiškimus

Kalbėti dėl balsavimo motyvų, sakyti replikas

Dalyvauti diskusijoje

Klausti ●

Seimo posėdžiuose užduoti klausimus pranešėjams

Kreiptis su paklausimais į Vyriausybės narius, kitų valstybės institucijų vadovus

● Dalyvauti

Rinkti ir būti išrinktas į bet kurias pareigas Seime

Dalyvauti visų Seimo komitetų ir komisijų posėdžiuose, taip pat kitų institucijų posėdžiuose

● Siūlyti

Siūlyti Seimui svarstyti klausimus

Rengti ir teikti Seimui svarstyti teisės aktų projektus, pasiūlymus dėl jų

● Balsuoti

Dėl visų svarstomų klausimų posėdžiuose

SEIMO NARIO PAREIGOS

Gerbti ir vykdyti
Konstituciją ir įstatymus

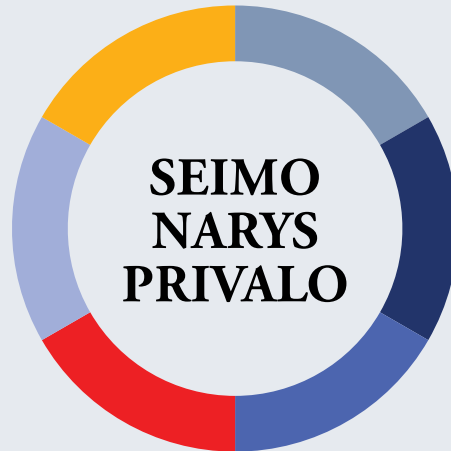
Dalyvauti Seimo
posėdžiuose

Dalyvauti Seimo
valdybos, Seniūnų
sueigos, Seimo
komitetų, komisijų
ir pakomitečių,
kurių narys jis yra,
posėdžiuose

Dalyvauti Seimo
valdybos, Seniūnų
sueigos, Seimo
komitetų, komisijų
ir pakomitečių,
kurių narys jis yra,
posėdžiuose

Vengti interesų konflikto
ir elgtis taip, kad nekiltų
abejonių, kad toks
konfliktas yra ar gali
atsirasti

Deklaruoti
privačius
interesus

Svarbu! Seimo narys turi nuolat susitikinėti su rinkėjais ir juos informuoti apie savo veiklą.

Pirmajame naujos kadencijos Seimo posėdyje. Pirmoje eilėje Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas ir Konstitucinio Teismo pirmininkas Gintaras Goda. Antroje eilėje Seimo nariai Lina Šukytė-Korsakė ir Aidas Gedvilas. 2024 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

SEIMO POSĖDŽIAI: PIRMASIS POSĖDIS, SEIMO SESIJOS, SEIMO POSĖDŽIO PIRMININKAS, BALSAVIMAS

PIRMASIS SEIMO POSĖDIS

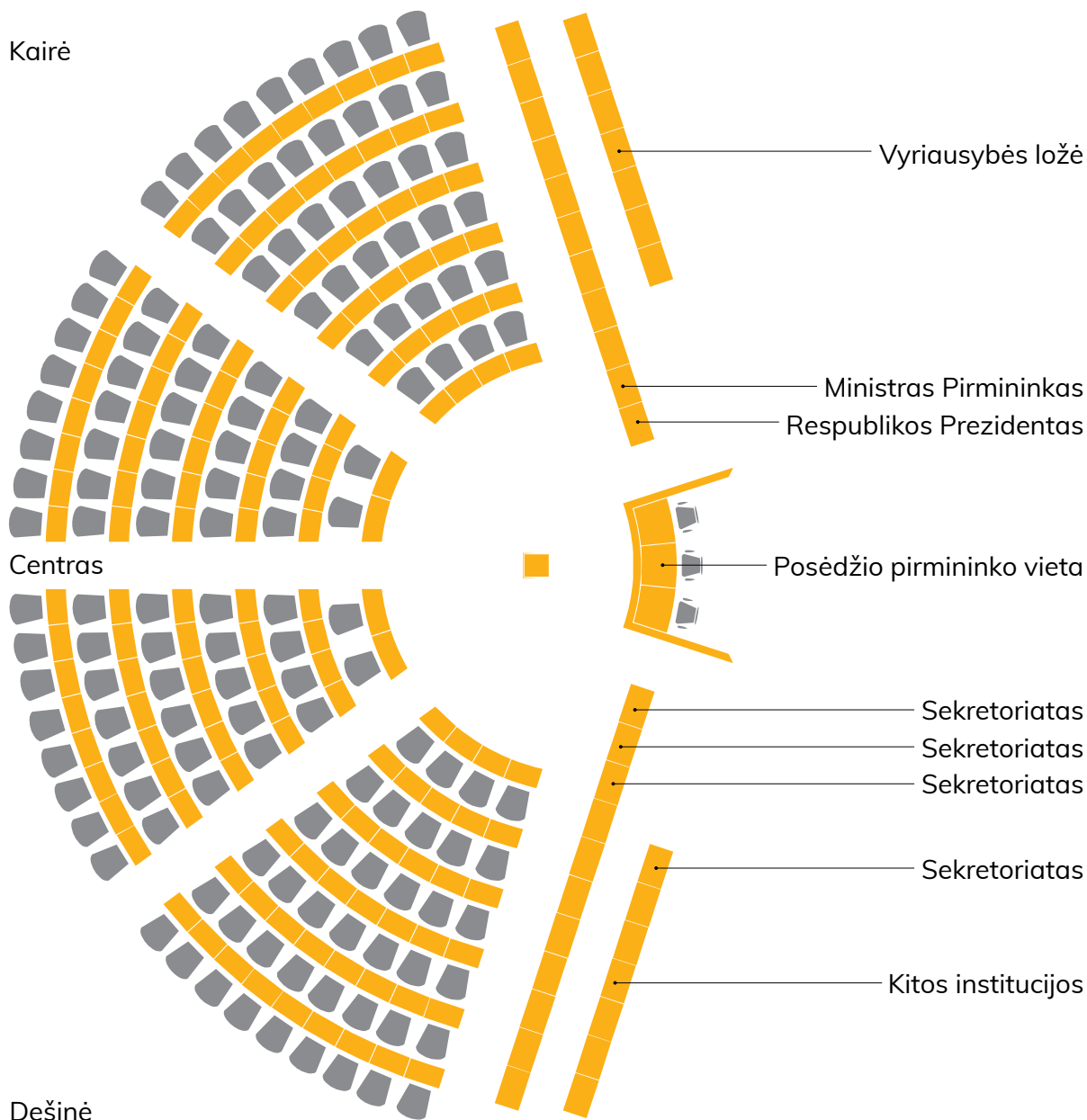
Konstitucijoje įtvirtinta, kad naujai išrinktą Seimą susirinkti į pirmąjį posėdį, kuris paprastai prasideda 12 val. Seimo rūmuose, kviečia Respublikos Prezidentas. Išrinktas Seimo narys visas Tautos atstovo teises įgyja tik prisiekęs Seimo posėdyje. Tačiau jeigu jis turi pateisinamą priežastį, prisiekti gali ir vėliau.

Seimo narys prisiekia stovėdamas priešais priimančią priesaiką Konstitucinio Teismo pirmininką, priesaiką skaito padėjęs ranką ant Konstitucijos. Baigęs skaityti priesaiką, Seimo narys pasirašo vardinį priesaikos lapą. Priesaikos tekstas negali būti taisomas ir keičiamas, tačiau prisiekti leidžiama ir be paskutiniojo sakinio „Tepadeda man Dievas“.

Naujam parlamentui pradėdant darbą išlaikyta jau daugiau kaip šimtmetį skaičiuojanti tradicija – suteikti garbę vyriausiajam Seimo nariui pirmininkauti pirmajam Seimo posėdžiui. Jis veda posėdį, kol išrenkamas Seimo Pirmininkas ir paskiriami jo pavaduotojai.

VIETOS SEIMO POSĖDŽIŲ SALĖJE

Seimo nariai Seimo posėdžių salėje sėdi frakcijomis, laikydamiesi politines pažiūras atspindinčio kairės–dešinės principo. Posėdžių salėje šio principo laikomasi žvelgiant iš Seimo narių vietų

SEIMO SESIJOS

Seimas dirba sesijomis, kurios sudėlioja visos parlamentinės veiklos ritmą. Kasmet rengiamos dvi eilinės sesijos: pavasario (kovo 10–birželio 30 d.) ir rudens (rugsėjo 10–gruodžio 23 d.). Prireikus Seimas gali pratęsti eilinę sesiją arba sušaukti neeilinę. Neeilinę sesiją šaukia Seimo Pirmininkas ne mažiau kaip trečdalis Seimo narių siūlymu, o išskirtiniais atvejais – Respublikos Prezidentas. Neeilinėje sesijoje svarstomi tik iniciatorių pateikti klausimai. Sesijos pradedamos ir baigiamos posėdžiuose sugiedant Lietuvos valstybės himną.

Pirmojoje sesijoje išrenkamas Seimo Pirmininkas ir paskiriami jo pavaduotojai, suformuojama Seimo valdyba, Seniūnų sueiga ir frakcijos, Seimas pritaria arba nepitaria Prezidento teikiamai Ministro Pirmininko kandidatūrai, svarsto Vyriausybės programą, sudaro komitetus ir tvirtina sesijos darbų programą.

Eilinės sesijos metu paprastai vyksta keturi posėdžiai per savaitę – po du antradieniais ir ketvirtadieniais, o kas trečia savaitė daroma Seimo posėdžių pertrauka komitetų, komisijų, frakcijų darbui ir susitikimams su rinkėjais. Preliminarų posėdžių grafiką tvirtina Seimo valdyba. Darbotvarkę, remdamasis patvirtinta sesijos darbų programa, rengia Seimo Pirmininkas su pavaduotojais, o ją apsvarsto Seniūnų sueiga. Posėdžiai paprastai atviri, uždari posėdžiai rengiami tik Seimui nutarus ar kompetentingų pareigūnų reikalavimu, o jų turinys neviešinamas.

SEIMO POSĖDŽIO PIRMININKAS

Posėdžius veda Seimo Pirmininkas arba jo pavaduotojas. Jis užtikrina Seimo statuto laikymąsi, suteikia žodį kalbėtojams, prižiūri kalbų trukmę, formuluoja balsuojamus teiginius ir skelbia rezultatus. Posėdžio pirmininkas gali įspėti ar nutraukti kalbėtoją, jei šis nukrypsta nuo temos ar viršija laiką. Posėdį vesti padeda Seimo posėdžių sekretoriatas, kuris registruoja projektus, teikia medžiagą Seimo nariams ir pranešėjams, priima paklausimus, atlieka kitas sklandžiam darbui užtikrinti reikalingas funkcijas.

BALSAVIMAS

Balsavimas – sprendimų priėmimo pagrindas. Dauguma klausimų sprendžiami atviru balsavimu elektronine sistema ir kiekvieno Seimo nario balsai yra vieši. Jei kyla techninių kliūčių, Seimas gali balsuoti vardiniu būdu, o procedūriniais klausimais galima balsuoti rankos pakėlimu. Slaptas balsavimas taikomas tik išimtinai personalijoms ir ypatingiems konstituciniams sprendimams: renkant Seimo Pirmininką ir jo pavaduotojus, sprendžiant nepasitikėjimą Vyriausybe, Ministru Pirmininku ar ministru, formuluojant kaltinimus apkaltos procese, taip pat skiriant ar atleidžiant aukščiausiųjų teismų teisėjus ir kitus įstatymuose numatytus pareigūnus. Tokiais atvejais naudojami biuleteniai, užtikrinamas balsavimo slaptumas.

Prie svarbiausių balsavimų, lemiančių valstybės kryptį, priskirtini: pritarimas Ministro Pirmininko kandidatūrai ir Vyriausybės programai, valstybės biudžeto tvirtinimas, konstitucinių įstatymų priėmimas ir keitimas, tarptautinių sutarčių ratifikavimas, nepasitikėjimo procedūros, aukštų pareigūnų skyrimai ir atleidimai. Vieši posėdžiai ir atviri balsavimo duomenys leidžia piliečiams matyti, kaip jų išrinkti atstovai priima sprendimus – tai gyvos parlamentinės demokratijos esmė.

SEIMO PIRMININKAS: RINKIMAI, ĮGALIOJIMAI, SEIMO PIRMININKO PAVADUOTOJAI

Seimo Pirmininką renka Seimo nariai pirmajame Seimo posėdyje slaptu balsavimu visam Seimo įgaliojimų laikui. Parlamento vadovas gali turėti ne daugiau kaip septynis pavaduotojus, kuriuos Seimo nariai tvirtina Seimo Pirmininko teikimu.

XIV Seimo vadovas Juozas Olekas su ilgamečiu Lietuvos socialdemokratų partijos bičiuliu, VI ir IX Seimo Pirmininku Česlovu Juršėnu. 2025 m. rugsėjo 10 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

SEIMO PIRMININKO ĮGALIOJIMAI

Seimo Pirmininkas vadovauja Seimo darbui ir atstovauja Seimui. Jis taip pat laikinai eina Respublikos Prezidento pareigas arba laikinai pavaduoja Prezidentą Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatytais atvejais.

Per 10 dienų nuo įstatymo priėmimo Seimo Pirmininkas savo parašu patvirtina Seimo priimto įstatymo teksto autentiškumą ir perduoda jį Respublikos Prezidentui pasirašyti. Jeigu Prezidentas per 10 dienų nuo įstatymo įteikimo jo nepasirašo ir negrąžina Seimui pakartotinai svarstyti, Seimo Pirmininkas per 3 dienas įstatymą pasirašo pats ir oficialiai paskelbia. Per 10 dienų nuo priėmimo jis taip pat pasirašo Seimo nutarimus ir kitus Seimo priimtus aktus. Seimo Pirmininkas turi teisę sušaukti nenumatytą Seimo posėdį ar neeilinę sesiją.

Parlamento vadovas Konstitucijoje nustatyta tvarka teikia Konstitucinio Teismo teisėjų kandidatūras, taip pat teikia skirti ar atleisti valstybės institucijų vadovų ir jų pavaduotojų kandidatūras.

Seimo Pirmininkas pirmininkauja Seimo ir Seimo valdybos posėdžiams arba paveda tai atlikti vienam iš savo pavaduotojų. Parlamento vadovas teikia Seimo valdybos posėdžių darbotvarkės projektą, Seniūnų sueigai – sesijos darbų programos bei savaitės ir dienos posėdžių darbotvarkių projektus arba paveda šią funkciją pavaduotojui. Vykdo kitus Seimo statute numatytus įgaliojimus.

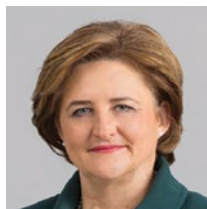

Seimo Pirmininkų susitikimas. Arūnas Valinskas, Vydas Gedvilas, Artūras Paulauskas, Česlovas Juršėnas, Viktorija Čmilytė-Nielsen, Vytautas Landsbergis, Irena Degutienė, Viktoras Muntianas, Loreta Graužinienė, Viktoras Pranckietis. 2021 m. rugsėjo 22 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

**VYTAUTAS
LANDSBERGIS**

Aukščiausiosios Tarybos-
Atkuriamojo Seimo
Pirmininkas (1990–1992),
VII Seimo Pirmininkas
(1996–2000)

**LORETA
GRAUŽINIENĖ**

XI Seimo Pirmininkė
(2013–2016)

**ALGIRDAS
MYKOLAS
BRAZAUSKAS**

VI Seimo Pirmininkas
(1992–1993)

VYDAS GEDVILAS

XI Seimo Pirmininkas
(2012–2013)

**ČESLOVAS
JURŠĖNAS**

VI Seimo Pirmininkas
(1993–1996), IX Seimo
Pirmininkas (2008)

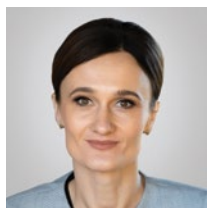
**VIKTORAS
PRANCKIETIS**

XII Seimo Pirmininkas
(2016–2020)

**ARTŪRAS
PAULAUSKAS**

VIII Seimo Pirmininkas
(2000–2004), IX Seimo
Pirmininkas (2004–2006)

**VIKTORIJA
ČMILYTĖ-NIELSEN**

XIII Seimo Pirmininkė
(2020–2024)

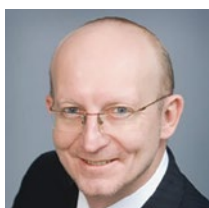
**VIKTORAS
MUNTIANAS**

IX Seimo Pirmininkas
(2006–2008)

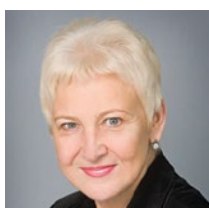
**SAULIUS
SKVERNELIS**

XIV Seimo Pirmininkas
(2024–2025)

**ARŪNAS
VALINSKAS**

X Seimo Pirmininkas
(2008–2009)

**IRENA
DEGUTIENĖ**

X Seimo Pirmininkė
(2009–2012)

**JUOZAS
OLEKAS**

XIV Seimo Pirmininkas
(nuo 2025 m.)

SEIMO PIRMININKO PAVADUOTOJAI

Seimo Pirmininko pavaduotojai vykdo jiems pavestas Seimo Pirmininko funkcijas. Jeigu parlamento vadovas laikinai išvyksta, susserga ar dėl kitų priežasčių negali eiti savo pareigų, jį tuo metu pavaduoja Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas arba, Seimui pavedus, kitas pavaduotojas.

Kai Seimo Pirmininkas laikinai eina Respublikos Prezidento pareigas, jo funkcijas Seime tuo laikotarpiu atlieka vienas iš Seimo Pirmininko pavaduotojų.

Seimo Pirmininko pavaduotojai pasiskirsto atsakomybės sritimis, apimančiomis parlamentinės veiklos planavimą ir kontrolę, Europos Sąjungos reikalus, tarptautinį bendradarbiavimą ir parlamentinę diplomatiją. Jie taip pat kuruoja Seimo narių veiklos sąlygų užtikrinimą, Seimo kanceliarijos veiklos koordinavimą, istorinio atminimo ir valstybingumo tradicijų puoselėjimą bei pasirengimą Lietuvos pirmininkavimui Europos Sąjungos Tarybai. Pavaduotojai dalyvauja stiprinant ryšius su valstybės institucijomis, regionų bendruomenėmis ir visuomeninėmis organizacijomis, skatindami visuomenės įsitraukimą į valstybės valdymą.

Seimo Pirmininko pavaduotojos, Europos reikalų komiteto pirmininkės Rasos Budbergytės susitikimas su Nyderlandų ambasadoriumi Jacku Twissu. 2025 m. sausio 8 d. LRSA nuotr., aut. V. Chorna

SEIMO VALDYBA: SUDĖTIS, ĮGALIOJIMAI, SPRENDIMAI, POSĖDŽIAI

Seimo valdyba sprendžia organizacinius Seimo darbo klausimus. Į Seimo kadencijos laikotarpiui sudaromą parlamento vadovybę įeina Seimo Pirmininkas, jo pavaduotojai ir opozicijos lyderis. Posėdžius šaukia ir jiems vadovauja Seimo Pirmininkas arba jo įgaliotas Seimo Pirmininko pavaduotojas.

Posėdžiuose Seimo valdyba svarsto ir siunčia į komandiruotes Seimo narius, sprendžia dėl Seimo narių išvykų ne Seimo lėšomis sesijos metu, tvirtina ir teikia Finansų ministerijai Seimo kanceliarijos programų ir išlaidų sąmatų projektus, šaukia nenumatytus Seimo posėdžius, tvirtina preliminarų Seimo sesijos posėdžių grafiką, sudaro darbo grupes įstatymų projektams rengti, priima įvairius sprendimus, susijusius su Seimo kanceliarijos veikla, prireikus nustato, kokioms institucijoms ar asmenims pagrindinis komitetas privalo nusiųsti įstatymo projektą išvadoms gauti ir kt.

Klausimus svarstyti Seimo valdybai gali teikti valdybos nariai, komitetai, komisijos, frakcijos ir Seimo kancleris.

Seimo valdybos sprendimai priimami, kai posėdyje dalyvauja ne mažiau kaip pusė valdybos narių, atviru balsavimu paprasta posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma.

XIV Seimo valdyba: Aušrinė Norkienė, Raimondas Šukys, Orinta Leiputė, Juozas Olekas, Daiva Žebelinė, Viktorija Čmilytė-Nielsen, Rasa Budbergytė, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė. 2025 m. lapkričio 12 d.
LRSA nuotr., aut. Olga Posaškova

Pagrindinis uždavinys ●

Spręsti organizacinius
Seimo darbo klausimus

Sudėtis ●

Sudaroma iš Seimo
Pirmininko, jo
pavduotojų ir Seimo
opozicijos lyderio

Posėdžiai ●

Šaukia ir vadovauja
Seimo Pirmininkas arba
jo įgaliotas pavduotojas

● Sprendimai

Priimami atviru
balsavimu esant
kvorumui paprasta
posėdyje dalyvaujančių
narių balsų dauguma

● Atvirumas

Neuždari posėdžiai
yra tiesiogiai
transliuojami

● Klausimai

Svarstyti gali teikti valdybos
nariai, komitetai, komisijos,
frakcijos ir Seimo kancleris

SENIŪNŲ SUEIGA: SUDĖTIS, ĮGALIOJIMAI, NUTARIMAI, POSĖDŽIAI

Seniūnų sueigą sudaro Seimo valdybos nariai ir frakcijų atstovai. Kiekviena frakcija į ją skiria po 1 atstovą nuo 10 frakcijos narių. Jeigu paskutinę nepilną dešimtį sudaro daugiau negu 5 Seimo nariai, kiekviena frakcija papildomai skiria į sueigą dar po 1 atstovą. Frakcijos, kuriose nėra 10 narių, taip pat turi teisę skirti į Seniūnų sueigą po 1 atstovą.

Seniūnų sueigos posėdžiams vadovauja seniūnas, kurio pareigas pagal patvirtintą grafiką kas savaitę pasikeisdami eina frakcijų seniūnai. Pirmosios sesijos pirmajam Seniūnų sueigos posėdžiui vadovauja vyriausias pagal amžių frakcijos seniūnas.

Pagrindinis Seniūnų sueigos uždavinys – svarstyti Seimo sesijos darbų programas bei posėdžių darbotvarkes ir pritarti joms, derinti Seimo komitetų ir frakcijų darbo organizavimo klausimus, teikti sprendimų šiais klausimais projektus Seimui bei valdybai, taip pat patarimus Seimo Pirmininkui.

Seniūnų sueiga taip pat derina siūlymus dėl pagrindinio ir papildomo komitetų įstatymo projektui svarstyti paskyrimo bei dėl preliminarios įstatymo projekto svarstymo Seimo posėdyje datos nustatymo ir kt.

Seniūnų sueigos posėdyje nutarimai dėl Seimo sesijos darbų programos, savaitės ar dienos darbotvarkės projektų priimami, jeigu jiems prieštarauja ne daugiau kaip 1/3 posėdyje dalyvaujančių Seniūnų sueigos narių. Jeigu kurie nors darbotvarkės punktai priimami balsų dauguma, prieštaraujant daugiau kaip 1/3 Seniūnų sueigos narių, Seimui jie pateikiami kaip rekomendacijos.

Seniūnų sueigos posėdis. 2025 m. spalio 21 d.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Pagrindinis uždavinys ●

Svarstyti Seimo sesijos darbų programas ir posėdžių darbotvarkes

Sudėtis ●

Seniūnų sueigą sudaro Seimo valdybos nariai ir frakcijų atstovai

Laikas ●

Paprastai rengiama kiekvieną Seimo posėdžio dieną 8.30 val.

● **Sprendimai**

Priima nutarimus dėl Seimo sesijos darbų programos, savaitės ar dienos darbotvarkės projektų, jeigu jiems prieštarauja ne daugiau kaip 1/3 posėdyje dalyvaujančių Seniūnų sueigos narių

● **Atvirumas**

Posėdžiai yra atviri žiniasklaidai ir tiesiogiai transliuojami

● **Posėdžio vedimas**

Posėdžiams pasikeisdami kas savaitę vadovauja frakcijų seniūnai

SEIMO FRAKCIJOS: ĮKŪRIMAS, DAUGUMA IR MAŽUMA, OPOZICIJOS LYDERIS, MIŠRI SEIMO NARIŲ GRUPĖ, LAIKINOSIOS GRUPĖS

Savo politiniams tikslams įgyvendinti Seimo nariai jungiasi į frakcijas. Frakciją gali sudaryti ne mažiau kaip 7 Seimo nariai. Kiekvienas Seimo narys gali būti tik vienos frakcijos narys. Seimo narių frakcijai vadovauja ir jai Seime atstovauja frakcijos seniūnas arba seniūno pavaduotojas, o pasisakyti frakcijos vardu gali kiekvienas jos įgaliotas Seimo narys.

Tikslas ●

Savo politiniams tikslams įgyvendinti Seimo nariai gali jungtis į frakcijas

Dydis ●

Frakciją gali sudaryti ne mažiau kaip 7 Seimo nariai

Įkūrimas ●

Apie frakcijos įkūrimą, iširimą ar veiklos nutraukimą turi būti paskelbiama Seimo posėdyje

Nepriklausantys ●

Ne mažiau kaip 2 Seimo nariai, neįsiregistravę į frakcijas, pripažįstami mišrios grupės nariais

● Vadovai

Seimo narių frakcijai vadovauja frakcijos seniūnas arba seniūno pavaduotojas

● Dauguma ir mažuma

Frakcijos parlamente priklauso Seimo daugumai arba Seimo mažumai

● Opozicija

Seimo narių frakcijos gali pasiskelbti opozicinėmis

● Opozicijos lyderis

Daugiau kaip pusė Seimo mažumai priklausančių Seimo narių gali tartis opozicijos lyderio paskyrimo

Seimo nariai, neįsiregistravę į frakcijas, pripažįstami vienos mišrios Seimo narių grupės nariais. Mišriai Seimo narių grupei suteikiamos visos Seimo statute nustatytos frakcijos teisės. Seimo nariai taip pat gali jungtis į laikinąsias grupes.

Bendriems interesams konkrečiu klausimu įgyvendinti Seimo nariai gali jungtis į laikinąsias grupes. Tokia grupė laikoma sudaryta, kai Seimo Pirmininkui įteikiamas pareiškimas, pasirašytas ne mažiau kaip 5 Seimo narių.

Seimo narys, išrinktas Seimo Pirmininku arba laikinai einantis jo pareigas, turi sustabdyti savo veiklą frakcijoje.

Seimo dauguma – frakcijos, kurių bendras narių skaičius yra daugiau kaip pusė Seimo narių ir kurios yra pasirašiusios bendros veiklos deklaraciją arba sutartį dėl koalicinės Vyriausybės.

Seimo mažuma – opozicinės ir kitos Seimo daugumai nepriklausančios frakcijos ir mišri Seimo narių grupė.

Seimo statute įtvirtinta, kad jeigu opozicinė frakcija arba jų koalicija turi daugiau kaip pusę Seimo mažumai priklausančių Seimo narių, tokios frakcijos seniūnas arba koalicijos vadovas yra vadinamas Seimo opozicijos lyderiu.

SEIMO KOMITETAI: SUDARYMAS, VEIKLA

SUDARYMAS

Seime sudaromi komitetai, kurie nagrinėja įstatymų projektus ir rengia kitus parlamento kompetencijai priskirtus klausimus. Kiekvienas Seimo narys, išskyrus Seimo Pirmininką ir Ministrą Pirmininką, turi būti kurio nors komiteto narys ir dalyvauti jo darbe.

Iš viso Seime sudaroma 16 komitetų, kurių kiekvienas turi savo veiklos kryptis. Komitete gali dirbti nuo 7 iki 14 Seimo narių. Vieninteliai Ateities ir Europos reikalų komitetai gali turėti daugiau narių, tačiau šių komitetų nariai gali būti ir kito komiteto nariais. Atskirai pažymėtina, kad Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto nariais gali būti tik Seimo nariai, turintys leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija.

Komitetai sudaromi pagal proporcinio frakcijų atstovavimo principą. Frakcijos, atsižvelgdamos į savo narių pageidavimus ir jų kompetenciją, rekomenduoja skirti komitetų nariais tiek savo frakcijos narių, kiek joms yra skirta vietų. Patvirtinęs komitetų sudėtis, Seimas balsuoja dėl visų komitetų vadovų.

VEIKLA

Sesijos metu eiliniai komitetų posėdžiai paprastai rengiami ne rečiau kaip kartą per savaitę. Pagrindinės komitetų veiklos kryptys yra teisėkūra ir parlamentinė kontrolė. Dalyvaudami teisėkūroje komitetai svarsto teisės aktų projektus, vertina jiems pateiktus pasiūlymus ir teikia išvadas Seimui, taip pat patys rengia teisės aktų projektus. Vykdydami parlamentinę kontrolę komitetai analizuoja, kaip vykdomi įstatymai ir kiti Seimo sprendimai, svarsto Seimui atskaitingų įstaigų veiklos ataskaitas, institucijoms teikia pasiūlymus ir rekomendacijas bei stebi jų įgyvendinimą, atlieka parlamentinius tyrimus.

Komitetai gali rengti specialius klausymus, kai reikia aptarti įstatymo projektą, jo pataisas ar atlikti parlamentinį tyrimą. Į klausymus kviečiami ekspertai, valstybės institucijų, visuomenės grupių atstovai ir kiti suinteresuoti asmenys, tačiau sprendimai jų metu nepriimami. Klausymams organizuoti komitetas paskiria du atsakingus narius (dažniausiai iš daugumos ir mažumos) ir nustato, ką būtina pakviesti dalyvauti.

SEIME DIRBA 16 KOMITETŲ

Aplinkos apsaugos komitetas	Ateities komitetas	Audito komitetas	Biudžeto ir finansų komitetas
Ekonomikos komitetas	Europos reikalų komitetas	Kaimo reikalų komitetas	Kultūros komitetas
Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas	Socialinių reikalų ir darbo komitetas	Sveikatos reikalų komitetas	Švietimo ir mokslo komitetas
Teisės ir teisėtvarkos komitetas	Užsienio reikalų komitetas	Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas	Žmogaus teisių komitetas

● Tikslas

Komitetai sudaromi įstatymų projektams nagrinėti bei kitiems priskirtiems klausimams rengti

● Atstovavimas

Komitetai sudaromi iš Seimo narių pagal proporcinio frakcijų atstovavimo principą

● Kiekis

Iš viso Seime sudaroma 16 komitetų, kurių kiekvienas turi savo veiklos kryptis

● Posėdžiai

Sesijos metu eiliniai komitetų posėdžiai rengiami ne rečiau kaip kartą per savaitę

● Dydis

Komitete gali dirbti nuo 7 iki 14 Seimo narių

● Vadovai

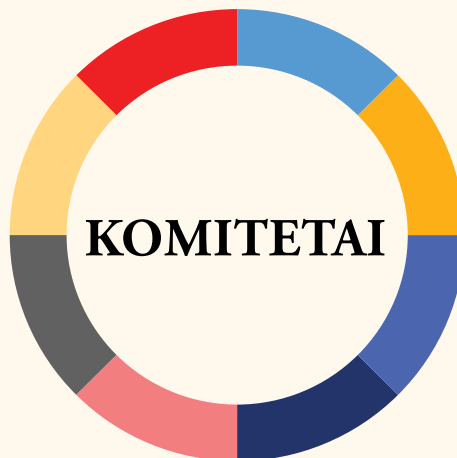
Komitetų pirmininkus ir pavaduotojus turi patvirtinti Seimas

● Išskirtiniai

Tik Europos reikalų ir Ateities komitetai gali turėti didesnį narių skaičių. Šių komitetų narys gali būti ir kito komiteto nariu

● Atvirumas

Neuždari komitetų posėdžiai yra atviri visuomenės informavimo priemonių atstovams ir tiesiogiai transliuojami

SEIMO KOMISIJOS: SUDARYMAS, VEIKLA

Seime sudaromos nuolat veikiančios komisijos, kurios turi visas komitetų teises ir pareigas. Pripažinęs būtinybę, Seimas taip pat gali sudaryti nuolat veikiančias komisijas specialioms problemoms nagrinėti. Komisijos rengia įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, susijusius su komisijos kompetencijai priskirtais klausimais, teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei ir kitoms institucijoms dėl teisės aktų priėmimo ir tobulinimo, nagrinėja gyventojų, visuomeninių organizacijų, įmonių ar valstybinių institucijų prašymus ir pasiūlymus dėl komisijų kuruojamų sričių įstatymų projektų, vykdo parlamentinę kontrolę. Komisijos atlieka ir kitą Seimo statute ir įstatymuose joms nustatytą darbą.

Trumpalaikiams ar siauresniems klausimams spręsti, konkretiems pavedimams vykdyti Seimas iš savo narių gali sudaryti tyrimo, kontrolės, revizijos, parengiamąsias,

redakcines ir kitokias laikinas komisijas. Seimo valdyba taip pat gali sudaryti parengiamąsias, redakcines laikinas komisijas, o Seniūnų sueiga – derinimo komisijas.

Sudarant komisiją, pirmiausia nustatomas komisijos narių skaičius. Po to nustatomos Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo normos. Komisijos negali būti sudarytos iš vienos frakcijos ar vieno komiteto atstovų, taip pat turi būti užtikrinta Seimo mažumos ir opozicijos teisė turėti savo atstovus laikinosiose komisijose. Komisijų sudėtį tvirtina Seimas.

SEIMO KOMISIJOS

1	Antikorupcijos komisija
2	Asmenų su negalia teisių komisija
3	Energetikos ir darnios plėtros komisija
4	Etikos ir procedūrų komisija
5	Jaunimo ir sporto reikalų komisija
6	Jūrinių reikalų komisija
7	Kriminalinės žvalgybos parlamentinės kontrolės komisija
8	Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija
9	Peticijų komisija
10	Priklausomybių prevencijos komisija
11	Savižudybių ir smurto prevencijos komisija

KITOS KOMISIJOS

1	Aleksandro Stulginskio žvaigždės skyrimo komisija
2	Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalio „Tarnaukite Lietuvai“ kandidatų vertinimo komisija
3	Laisvės premijų komisija
4	Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija
5	Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija
6	Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisija

● Nuolatinės

Sudaromos nuolatinės Etikos ir procedūrų, Peticijų, Kriminalinės žvalgybos parlamentinės kontrolės, Neįgaliųjų teisių, Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties ir kt. komisijos

● Atvirumas

Dauguma komisijų posėdžių yra atviri visuomenės informavimo priemonių atstovams ir tiesiogiai transliuojami

● Veiklos kryptys

Pagrindinės komisijų veiklos kryptys yra teisėkūra ir parlamentinė kontrolė

● Atstovavimas

Komisijos sudaromos pagal Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo normas

● Laikinosios

Gali būti sudaromos tyrimo, kontrolės, revizijos, parengiamosios, redakcinės ir kitokios laikinosios komisijos Neįgaliųjų teisių, Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties ir kt. komisijos

● Tikslas

Sudaromos specialioms problemoms nagrinėti arba trumpalaikiams ar siauresnės paskirties klausimams spręsti

● Teisės ir pareigos

Nuolat veikianti komisija turi visas komitetų teises ir pareigas

● Pirmininkai

Komisijų pirmininkus tvirtina Seimas

TARPTAUTINIAI SANTYKIAI

Seimas nuo pat valstybingumo atkūrimo daug dėmesio skiria tarptautinių santykių plėtojimui. Nors pagal Konstituciją parlamentas tiesiogiai neformuoja ir nevykdo užsienio politikos, jis denonsuoja ir ratifikuoja tarptautines sutartis. Atlikdamas vykdomosios valdžios parlamentinę kontrolę, Seimas prižiūri, kaip vykdoma užsienio politika.

Seime priimamos įvairios delegacijos, organizuojamos tarptautinės konferencijos, seminarai. Seimo Pirmininkas atstovauja Seimui tarpvalstybiniuose susitikimuose ir tarptautiniuose forumuose, Seimo delegacijos dirba tarptautinių organizacijų parlamentinėse asamblėjose, Seimo komitetai bendradarbiauja su kitų šalių parlamentų tos pačios srities komitetais, Seimo narių iniciatyva sudarytos parlamentinių ryšių grupės puoselėja ryšius su kitų šalių parlamentais ir rūpinasi bendradarbiavimo su tomis šalimis plėtojimu.

Itin aktyviai įvairiose srityse Seimas bendradarbiauja su Baltijos, Šiaurės valstybių ir artimiausių kaimynų parlamentais. Be to, Lietuvai įstojus į Vakarų pasaulio ekonomines ir kitas tarptautines organizacijas (Europos Sąjungą, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją, NATO), taip pat tapus tarptautinių bendrijų (Europos Tarybos, Jungtinių Tautų, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos) nare, Seimas ne tik aktyviai dalyvauja jų veikloje, bet ir dalijasi Lietuvos integracijos ir demokratinių reformų patirtimi su demokratinių reformų siekiančių šalių parlamentais.

2004 m. įstojusi į ES Lietuva pasiekė daug tikslų – sustiprino saugumą, prisijungė prie bendrosios rinkos ir paspartino ekonomikos modernizavimą. ES investicijos padėjo modernizuoti infrastruktūrą, stiprinti energetinį saugumą, skatinti mokslą, inovacijas ir regionų plėtrą. Nuo 2015 m. sausio 1 d. Lietuvoje įvedus ES bendrą valiutą eurą Lietuva tapo visateise Ekonominės ir pinigų sąjungos nare.

Svarbus vaidmuo Seimui tenka ir sprendžiant europinės darbotvarkės klausimus. Jis formuoja ir tvirtina nacionalines ES politikos pozicijas, vykdo Vyriausybės parlamentinę kontrolę ES reikaluose, priima teisės aktus, įgyvendinančius ES teisę, vertina poveikį Lietuvos interesams bei atlieka subsidiarumo ir proporcingumo patikras. Per komitetus ir frakcijas Seimas organizuoja viešas konsultacijas, įtraukia visuomenę ir socialinius partnerius į ES sprendimų aptarimą.

Pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu Seimas užtikrina parlamentinio matmens darbotvarkės įgyvendinimą: parlamento rūmuose rengiami tarpparlamentiniai susitikimai, bendri komitetų posėdžiai, konferencijos ir ES parlamentų pirmininkų susitikimai. Ši funkcija stiprina bendradarbiavimą tarp valstybių parlamentų ir didina Lietuvos matomumą Europos politinėje darbotvarkėje.

Apibendrinant, narystė ES išplečia Lietuvos galimybes veikti bendroje erdvėje, o Seimas užtikrina, kad europiniai sprendimai būtų suderinti su nacionaliniais interesais, skaidriai įgyvendinami ir atskaitingi piliečiams.

Bendradarbiavimas ●

Delegacijos, tarptautinės konferencijos ir forumai, vizitai

Europos ● Sąjungos darbotvarkė

Nacionalinės ES politikos pozicijos, kontrolė, konsultacijos, pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinis matmuo

Baltijos ir regioninis bendradarbiavimas

Baltijos Asamblėja, dvišalės ir trišalės asamblėjos, Šiaurės ir Baltijos šalių aštuonetukas (NB8)

● Tarptautinės organizacijos

ES, NATO, EBPO, JT, ESBO, Tarpparlamentinė Sąjunga

● Parlamentinių ryšių grupės

Parlamentinių ir tarpparlamentinių ryšių grupės, laikinosios grupės

SEIMAS – ATVIRIAUSIA VALDŽIOS INSTITUCIJA

Seimas – atviriausia valstybės valdžios institucija. Parlamentas savo veikloje vadovaujasi skaidrumo, viešumo ir piliečių įtraukimo principais. Kiekvienas visuomenės atstovas gali ne tik stebėti, bet ir įvairiais būdais dalyvauti Seimo gyvenime – domėtis priimamais sprendimais, teikti pasiūlymus, lankytis Seimo rūmuose ir dalyvauti viešuose renginiuose.

Parlamente vyksta ekskursijos, edukacinės veiklos, pilietiškumo ugdymo renginiai, susitikimai su Seimo nariais, parodos ir kiti atviri renginiai. Lankytojų centre moksleiviai, studentai ir užsienio svečiai gali susipažinti su parlamentarizmo istorija, Lietuvos valstybės valdymo principais ir Seimo darbo kasdienybe.

Seimo posėdžiai, komitetų ir komisijų veikla yra vieši – juos galima stebėti per televizijos kanalą „Seimas – tiesiogiai“, Seimo interneto svetainėje ar socialiniuose tinkluose. Tiesiogiai transliuojamos ir diskusijos bei konferencijos. Toks viešumas užtikrina

skaidrumą ir suteikia visuomenei, žurnalistams bei stebėtojams galimybę matyti, kaip dirba jų išrinkti atstovai. Žiniasklaidos atstovams sudarytos visos sąlygos laisvai dirbti Seime, rengti interviu ir gauti informaciją tiesiogiai iš šaltinio – tai padeda užtikrinti atvirą dialogą tarp parlamento ir visuomenės.

Toks viešumas užtikrina skaidrumą, stiprina pasitikėjimą ir leidžia visuomenei tiesiogiai dalyvauti demokratiname procese. Seimas suteikia piliečiams galimybę aktyviai dalyvauti valstybės valdyme – teikti peticijas, pasiūlymus dėl įstatymų projektų, raštu ar elektroniniu būdu kreiptis į Seimo narius, komitetus ar frakcijas. Kiekviena gyventojo nuomonė ar idėja gali tapti diskusijos ar net naujo įstatymo pradžia. Piliečių įsitraukimą skatina ir viešos konsultacijos dėl svarbiausių teisės aktų – jose kiekvienas gali išsakyti savo argumentuotą poziciją.

Parlamentas atviras ir bendradarbiavimui su bendruomenėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, mokslo ir kultūros įstaigomis. Seimas organizuoja atvirų durų dienas, pilietines iniciatyvas, konkursus, kultūrinius renginius ir konferencijas, skirtas valstybės istorinėms sukaktims bei demokratijos stiprinimui.

Atvirumas visuomenei – viena iš esminių Seimo vertybių. Tai ne tik formalus informacijos viešinimas, bet ir nuolatinis dialogas su piliečiais, kurių pasitikėjimas yra demokratijos pamatas. Kuo labiau žmonės pažįsta Seimą, tuo stipresnė tampa jų bendrystė su valstybės valdžia.

Šiandieninis Seimas – tai institucija, kurioje susitinka įstatymų leidyba, visuomenės interesai ir pilietinis įsitraukimas. Tai vieta, kur sprendimai priimami atvirai, o valstybės gyvenimas tampa matomas kiekvienam.

ATVIRIAUSIA INSTITUCIJA

	Tiesioginės transliacijos
	Ekskursijos
	Edukaciniai užsiėmimai
	Konferencijos, diskusijos, forumai
	Parodų pristatymai
	Švenčių minėjimai
	Susitikimai su Seimo nariais
	Susitikimai su signatarais
	Žinių konkursai
	Atvirų durų valandos

SEIMO KANCELIARIJA

Seimo kanceliarija yra viena seniausių valstybės tarnybos institucijų Lietuvoje – savo veiklą ji pradėjo 1920 m. kaip Steigiamojo Seimo raštinė. Per daugiau nei šimtmetį įstaiga ne kartą keitė pavadinimą, struktūrą ir darbo vietą, buvo pertvarkoma ir reorganizuojama, tačiau nuosekliai lydėjo Lietuvos įstatymų leidžiamąją valdžią įvairiais istoriniais laikotarpiais. Net ir tais metais, kai realus parlamento darbas nevyko (1927–1936 m.), Seimo kanceliarija formaliai tęsė veiklą, išsaugodama institucinio tęstinumo tradiciją.

Seimo kanceliarija, kurią dabartiniu metu sudaro daugiau nei 400 darbuotojų, užtikrina sklandų Seimo darbą ir sudaro sąlygas Tautos atstovybei įgyvendinti Konstitucijoje įtvirtintus įgaliojimus teisėkūros, parlamentinės kontrolės, tarptautinio bendradarbiavimo ir kitose srityse. Įstaigai vadovauja Seimo kancleris, kurį 5 metų kadencijai skiria ir iš pareigų atleidžia Seimas Seimo Pirmininko siūlymu.

Vienas iš pagrindinių Seimo kanceliarijos veiklos tikslų – sudaryti prielaidas kokybiškai teisėkūrai: siekti, kad Seimo priimami teisės aktai atitiktų Konstituciją, įstatymus ir kitus teisės aktus, būtų pagrįsti, aiškūs, veiksmingi ir patogiai prieinami visuomenei.

Misija

Užtikrinti sklandų ir profesionalų Seimo darbą, institucijos atvirumą ir nuolatinį dialogą su visuomene.

Vizija

Aukščiausius viešojo sektoriaus standartus atitinkanti Seimo veiklos partnerė.

SEIMO KANCELIARIJOS VERTYBĖS

- ✓ **Prasmingas darbas** – siekiame sprendimų, kuriančių naudą žmonėms, valstybei ir jos ateičiai, tai suteikia prasmę mūsų darbui ir stiprina pasididžiavimą juo.
- ✓ **Bendradarbiavimas** – dirbame kaip komanda, vertiname vieni kitų indėlių, dalijamės idėjomis ir kartu siekiame bendrų tikslų.
- ✓ **Profesionalumas** – veiklą grindžiame aukštais standartais, nuolat tobulėjame, esame atsakingi už savo sprendimus ir darbo kokybę.
- ✓ **Atvirumas** – veikiame skaidriai, esame atviri naujovėms ir pasirengę ateities iššūkiams.

VEIKLOS SRITYS

Seimo kanceliarija užtikrina visapusišką institucinę, organizacinę ir ekspertinę pagalbą Seimo nariams, apimančią teisėkūros proceso administravimą ir aptarnavimą, Seimo veiklos techninį, informacinį ir organizacinį aprūpinimą, tarptautinį bendradarbiavimą, komunikaciją su visuomene, taip pat personalo, finansų, protokolo, informacinių technologijų, saugumo ir kitų Seimo darbui būtinų funkcijų įgyvendinimą.

Teisėkūros procesas Seime grindžiamas atvirumo, skaidrumo ir demokratiškumo principais, todėl visiems užtikrinamos lygios galimybės jame dalyvauti. Seimo kanceliarija koordinuoja ir aptarnauja visus teisėkūros proceso etapus – nuo teisės aktų projektų rengimo, registravimo ir svarstymo iki jų priėmimo, skelbimo ir sisteminimo. Įstaiga kaupia, sistemina ir viešina teisinę informaciją, Seimo interneto svetainėje skelbia teisės aktų projektus, Seimo narių pasiūlymus, svarstymo metu gautus dokumentus, taip pat kitų valstybės ir savivaldybių institucijų teisės aktų projektus. Seimo kanceliarija, tobulindama teisėkūros sistemą, siekia sudaryti sąlygas rengti kokybiškus, aiškius ir visuomenės lūkesčius atitinkančius įstatymų projektus.

Įstaiga taip pat užtikrina Seimo tarptautinės veiklos ir parlamentinės diplomatijos organizavimą, palaiko ir plėtoja ryšius su kitų valstybių parlamentais, koordinuoja nuolatinių Seimo delegacijų tarptautinėse organizacijose darbą, Seimo nariams teikia metodinę, informacinę ir protokolinę pagalbą dalyvaujant tarptautiniuose bei valstybinės reikšmės renginiuose.

Svarbi Seimo kanceliarijos veiklos sritis yra ryšiai su visuomene. Vykdydama komunikaciją ir įsitraukdama į visuomenei skirtus renginius, kanceliarija siekia didinti gyventojų informuotumą apie Seimo veiklą ir teisėkūros procesus, stiprinti institucijos atvirumą bei skatinti konstruktyvų, pasitikėjimu grindžiamą dialogą su piliečiais. Ši veikla yra reikšminga strateginės komunikacijos dalis, padedanti mažinti atotrūkį tarp valstybės institucijų ir visuomenės, skatinti piliečių įsitraukimą į demokratinius procesus ir formuoti atviros, šiuolaikiškos ir visuomenei prieinamos institucijos įvaizdį.

Seimo kanceliarija aktyviai dalyvauja visuomenei atviruose renginiuose, kuriuose pristato Seimo darbą, Lietuvos parlamentarizmo ir valstybingumo istoriją. Nuotraukoje – Seimo kanceliarijos erdvė diskusijų festivalyje BŪTENT. 2025 m. rugpjūčio 29–30 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo kanceliarija nuolat organizuoja akcijas, skirtas palaikyti su agresoriumi kariaujančią Ukrainą. Nuotraukoje – minint pirmąsias karo metines surengta akcija „Himno banga už Ukrainą“. 2023 m. vasario 21 d. LRSA nuotr., aut. V. Chorna

Kiekvienais metais Seimo kanceliarija mini įstaigos įkūrimo sukaktį.
2025 m. birželio 27 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo kanceliarijos darbuotojai yra tiesioginiai svarbiausių valstybės įvykių dalyviai. Nuotraukoje – renginys, skirtas padėkoti darbuotojams, kurie parlamente dirbo atkuriant Lietuvos nepriklausomybę.
2025 m. kovo 6 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Įstaiga įsitraukia į įvairias socialines akcijas. Nuotraukoje – akimirka iš miško sodinimo Trakų r. 2025 m. balandžio 11 d. LRSA nuotr., aut. V. Chorna

Plėtodama institucinius ryšius ir įtvirtindama bendradarbiavimą sutartimis, Seimo kanceliarija kryptingai stiprina modernios ir į ateitį orientuotos organizacijos veiklos modelį. Seimo kancleris Algirdas Stončaitis pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Vilniaus TECH. 2025 m. rugsėjo 16 d. LRSA nuotr., aut. Ū. Liškevičiūtė

Seimo kanceliarija nuosekliai dirba, kad teisėkūros procesas būtų atviras ir patogiai prieinamas visuomenei. Nuotraukoje – Teisės aktų informacinės sistemos modernizavimo darbo grupės susitikimas su Vyriausybės atstovais. 2025 m. spalio 2 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Įstaiga nuosekliai taiko inovatyvius sprendimus darbo procesuose, stiprindama modernios ir pažangios organizacijos veiklos kultūrą. Seimo kanceliarija – pirmoji organizacija Lietuvoje, savo bendruomenei surengusi „Inovacijų akademijos“ mokymus. 2025 m. lapkričio 17 d. LRSA nuotr., aut. Ū. Liškevičiūtė

Seimo bendruomenei aktualūs klausimai nagrinėjami atvirai, užtikrinant visos bendruomenės įtraukimą į diskusijų procesą. Seimo kanceliarijos vadovų posėdis. 2026 m. sausio 14 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo kanceliarijos metų veiklos apžvalgos renginys. 2026 m. sausio 29 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

OHLIA

PARLAMENTINIAI PASTATAI LIETUVOJE NUO 1918 METŲ

1918 m. atkūrus Lietuvos valstybę, šalies politinis ir administracinis gyvenimas klostėsi sudėtingomis sąlygomis. Dėl konflikto su Lenkija ir artėjančio bolševikų puolimo 1919 m. pradžioje Lietuvos valdžios institucijos skubiai pasitraukė iš Vilniaus ir persikėlė į Kauną, kuris beveik dviem dešimtmečiams tapo laikinąja sostine.

1920 m. gegužės 15 d. į pirmąjį posėdį Steigiamasis Seimas susirinko Miesto teatro rūmuose (dabar – Kauno valstybinis muzikinis teatras), vėliau beveik septynerius metus (1920–1927 m.) jo darbas vyko Seimo rūmuose – buvusioje gimnazijoje (dabar – Kauno Maironio universitetinė gimnazija). Jame buvo įrengta Seimo posėdžių salė, taip pat skirtos patalpos Seimo kanceliarijai.

Po ilgesnės pertraukos susirinkęs Ketvirtasis Seimas 1936–1940 m. posėdžiavo Teisingumo rūmuose (dabar – Kauno valstybinė filharmonija). Tai vienas iš nedaugelio Kauno miesto statinių, specialiai suprojektuotų valstybės institucijos poreikiams. Jame buvo įsikūrusi ir Seimo kanceliarija.

Atkūrus Nepriklausomybę Lietuvos parlamentas darbą pratęsė Vilniuje pastatytame administracinių pastatų komplekse.

*Kauno muzikinis valstybinis teatras, kuriame 1920 m. gegužės 15 d. susirinko Steigiamasis Seimas.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova*

Kauno Maironio universitetinė gimnazija. Šiame pastate 1920–1927 m. posėdžiavo Lietuvos parlamentas.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Kauno valstybinė filharmonija. Šiame pastate 1936–1940 m. dirbo IV Seimas.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Būsimų Seimo rūmų vieta 1950 metais. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Būsimų Seimo rūmų statybos. 1981 m. Lietuvos centrinis valstybės archyvas, aut. Antanas Grinčelaitis

Seimo I rūmai. 2008 m. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

SEIMO RŪMAI VILNIUJE

1969 m. buvo priimtas sprendimas statyti naują administracinių pastatų ansamblį dabartinio Gedimino pr. pabaigoje, tuometio Jaunimo stadiono vietoje. 1970 m. Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo rūmų projekto konkurse pirmąją vietą laimėjo Algimanto Nasvyčio vadovaujama architektų grupė (architektai Andrius Gudaitis, Antanas Lankutis, Algimantas Reimeris, Algimantas Strazdas ir Algirdas Birieta, vėliau – Robertas Stasėnas; konstruktorius-inžinierius Česlovas Gerliakas) ir įgijo teisę toliau projektuoti pastatą.

Broliai Algimantas ir Vytautas Nasvyčiai tuo metu jau buvo žinomi, pripažinti architektai, energingai įsiliesę į pokarinės Lietuvos architektūrą su naujomis idėjomis. Jų sumanymas buvo plataus masto – kurti šiuolaikinį miesto centro branduolį su naujomis gatvėmis, pėsčiųjų takais, bendru požeminiu aukštu transportui ir viešosioms erdvėms. Iš planuoto didelio komplekso galutinai pastatyti trys pagrindiniai pastatai: Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo rūmai (dabartiniai Seimo I r.), Profesinių sąjungų tarybos rūmai (Seimo III r.) ir Finansų ministerijos pastatas (Seimo II r.).

Seimo I rūmai statyti 1976–1982 m., II rūmai – 1975–1979 m., III rūmai – 1975–1980 m. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, visi trys pastatai buvo sujungti galerijomis ir tapo bendru pastatų kompleksu, kuriuose dabar yra įsikūręs Seimas ir Seimo kanceliarija. Vėlyviausias komplekso pastatas – 1988 m. suprojektuotas Prekybos ministerijos žinybinis gyvenamasis namas, dabar – Seimo viešbutis (archit. Artūras Eduardas Paslaitis).

Atlikus Seimo II rūmų rekonstrukciją, 2007 m. pastatyta nauja Seimo posėdžių salė. Taip pat nuo 2017 m. Seimo rūmų kompleksui priklauso Gynėjų gatvėje esantys IV rūmai ir Seimo lankytojų centras, kuris Gedimino prospekte duris atvėrė 2019 m.

Seimo II rūmai, Sausio 13-osios memorialas ir Seimo lankytojų centras.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova (1) ir L. Žižliauskaitė (2)

Seimo III (1) ir IV (2) rūmai. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

SEIMO RŪMŲ EKSTERJERAS

Seimo rūmų eksterjere panaudotos Vilniaus senamiesčio struktūrų interpretacijos. Pastatas suprojektuotas kaip simetriškas stačiakampis su atviru vidiniu kiemeliu. Ši vidinio kiemo idėja architektams Nasvyčiams buvo itin svarbi – jie siekė sukurti erdvę, primenančią graikų forumą.

Eksterjere ryškūs klasicizmo bruožai, kurie to meto architektūroje dažnai naudoti monumentalumui sustiprinti. Fasadą ritmiškai formuoja kas 7,2 metro išdėstyti konstrukciniai elementai, tarsi šiuolaikiškos kolonos pabrėžiančios pastato aiškumą ir struktūrą. Tam, kad pastatas atrodytų moderniai ir solidžiai, pasirinktos tuo metu aukštos kokybės medžiagos: faktūrinis tinkas, tamsintas veidrodinis stiklas (tuomet Lietuvoje naudotas pirmą kartą) ir anoduoto metalo langų rėmai.

Seimo I rūmai. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Monumentalumo pojūtį sustiprina ir piramidžių motyvas, kuris ypač ryškus aplinkinėje aikštėje. Šalia Gedimino prospekto įrengti trys 18 metrų aukščio vėliavų stiebai turi piramidžių formos elementų, o aikštę puošė skulptoriaus Gedimino Karaliaus sukurta keturkampė piramidė su fontanu (1987 m.). Šios formos subtiliai papildo architektų kuriamą darnų viso komplekso ritmą ir modernią monumentalumo sampratą.

Seimo rūmų Didysis kiemas. LRSA nuotr., aut. O. Posuškova

Kompleksą supantys gretimi pastatai – dabar Finansų ministerija ir buvę Profesinių sąjungų rūmai – naudoja tas pačias medžiagas ir stilišką, todėl visos aikštės architektūra suskamba kaip vienas, darnus ir atpažįstamas miesto ansamblis.

Seimo rūmai suprojektuoti kaip šiuolaikiškas, atviras ir reprezentatyvus administracinių pastatų kompleksas. Architektai sąmoningai rėmėsi Vilniaus senamiesčio struktūromis – vidiniais kiemais ir atviromis erdvėmis. Pagrindinis pastatas suformuotas aplink vidinį kiemelį, tarsi simboliškai atveriant valstybės instituciją visuomenei.

Fasadams būdingi klasicizmo bruožai: aiški ritmika, konstrukciniai elementai kas 7,2 metro, primenantys kolonas. Apdailai naudotos kokybiškos, tuo metu modernios medžiagos – faktūrinis tinkas, tamsintas veidrodinis stiklas, anoduoto metalo langai.

Kompleksą papildė naujai suformuota aikštė – šiandieninė Nepriklausomybės aikštė – su terasomis ir dideliu fontanu, kuris veikė iki Nepriklausomybės pradžios.

Seimo rūmų eksterjerą puošia monumentaliosios dailės kūriniai, įvairūs meniniai elementai ir Sausio 13-osios atminimo ženklai. Vienas iš jų – ties vakariniu rūmų fasadu stovintis Sausio 13-osios memorialas. Tai unikalus stiklo statinys, saugantis barikadų fragmentus ir žuvusiųjų atminimą. Lietuvos Seimas yra vienintelis parlamentas pasaulyje, turintis tokį gyvą istorijos liudijimą.

Parlamento gynybą 1991–1992 m. liudijantys ženklai Seimo rūmų eksterjere: Seimo rūmų vidiniame kieme simboliniu bronziniu dangčiu uždengtas parlamento gynėjų iniciatyva 1991 m. sausio mėn. išgręžtas 30 metrų gylio autonominis vandens gręžinys, Lietuvos geologijos tarnybos Žemės gelmių registre įrašytas pavadinimu „LAISVĖ“ (1); stulpelis, žymintis gynybinių barikadų vietas (2); Sausio 13-osios memorialo detalės (3–5).
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

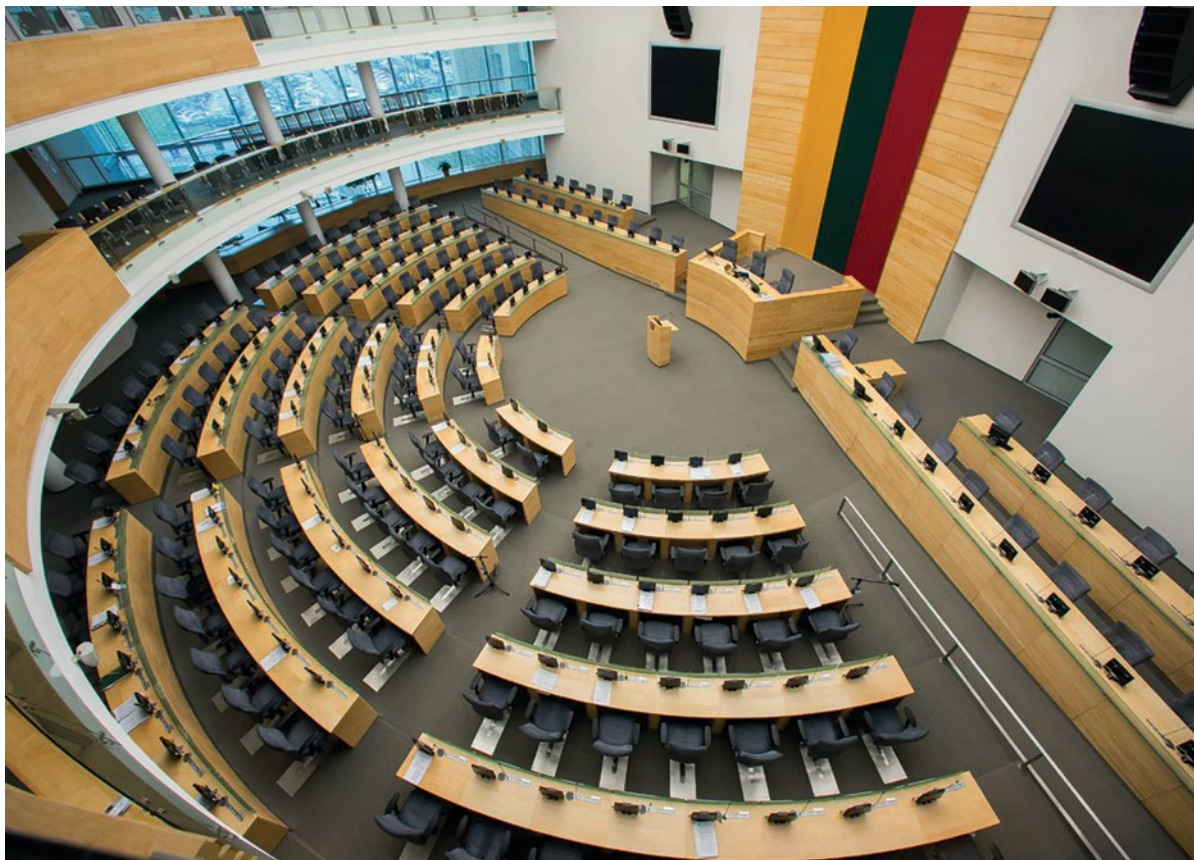
Atmintis gyva, nes liudija: paminklinis akmuo savanoriui Artūriui Sakalauskui, žuvusiam per incidentą su sovietų kareiviais prie Seimo rūmų 1991 m. rugpjūčio 25 d. (1); Laisvės varpas, sovietmečiu išsaugotas Kauno ketaus liejyklos darbuotojų, primena iškovotą brangiausią vertybę – valstybės Nepriklausomybę (2); Laisvės gynėjų dienos išvakarėse rengiamas tradicinis budėjimas prie atminimo laužų (3); išdaužtas langas Seimo I rūmuose primena 1991 m. sausio 8 d. „Jedinstvo“ surengtą nesėkmingą bandymą nuversti lietuvių tautos išrinktą parlamentą (4). LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (2–3) ir O. Posaškova (1, 4)

SEIMO RŪMŲ INTERJERAS

Seimo rūmų interjeras pasižymi masyviomis erdvėmis ir prabangiomis, ilgaamžėmis medžiagomis. Naudojami poliruotas granitas, marmuras, dolomitas, medis, vitražai ir skulptūros – taip kuriama solidi, reprezentacinė aplinka. Rūmų interjere gausu monументaliosios dailės kūrinių: vitražų, gobelenų, skulptūrų, reljefų.

Kovo 11-osios Akto salė (Seimo I rūmai) – vieta, kur 1990-aisiais buvo atkurta Lietuvos Nepriklausomybė.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

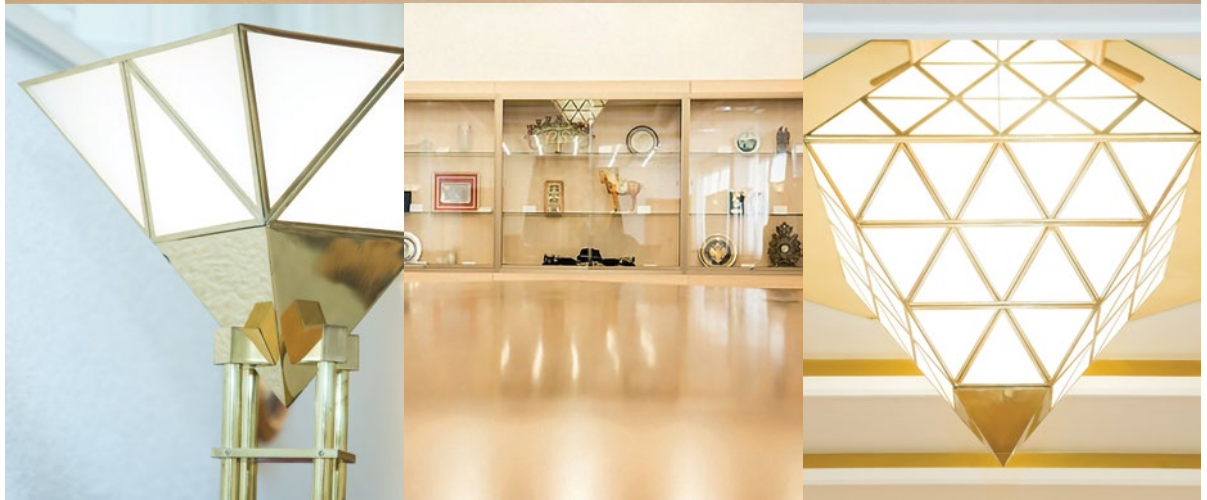

Seimo posėdžių salė – pagrindinė įstatymų leidžiamosios institucijos darbo vieta.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Interjeras orientuotas į nuoseklų pasakojimą apie Lietuvos parlamentarizmo ir valstybingumo raidą. Siekiama, kad erdvėse atsispindėtų svarbiausi istoriniai įvykiai, demokratinės tradicijos, iškilios asmenybės ir valstybės raidos etapai. Tokiu būdu Seimo rūmai formuojami ne tik kaip reprezentacinė institucijos erdvė, bet ir kaip gyvas pasakojimas apie demokratinės valstybės tęstinumą, vertybes ir istorinę atmintį.

Seimo Pirmininko kabinetas – visų po Nepriklausomybės atkūrimo parlamento vadovų darbo vieta, išskyrus 1992–1997 m., kai šiame kabinate buvo įsikūręs Prezidentas. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Algirdo Mykolo Brazausko salėje sutinkamos Seimo svečių delegacijos ir įrengta pirmojo po Nepriklausomybės atkūrimo Prezidento A. M. Brazausko gautų dovanų ekspozicija. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo salių interjeras suformuotas pristatant svarbius Lietuvos valstybingumo raidos faktus. Konstitucijos salėje (1), kurioje 1992 m. pasirašytas Konstitucijos priėmimo aktas, supažindinama su pirmaisiais visuotiniais rinkimais, moderniojo parlamentarizmo pradininku Steigiamuoju Seimu, Tautos solidarumu 1991 m. sausio mėn., Konstitucijos patvirtinimu. Lietuvos Tarybos salės (2) interjerą sudaro Lietuvos Tarybos, pasirašiusios 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktą, veiklos detalės. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo I rūmų interjero detalės.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

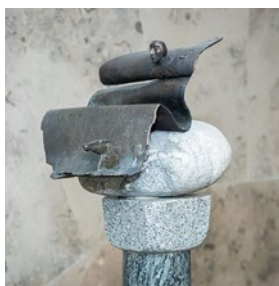
Kovo 11-osios Akto salę puošia dailininko Kęstučio Balčikonio kūrinys „Vytis saulės spinduliuose“ (sieninis pano, atliktas klasikine batikos technika, 1991 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanclerį, I Lietuvos Statuto rengėją Albertą Goštautą Seimo interjere įamžina dailininkės Janinos Malinauskaitės nutapytas portretas (drobė, aliejus, 2001 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Algirdo Mykolo Brazausko salę puošia dailininkės Reginos Sipavičiūtės kūrinys „Maloningoji“ (aplikacija, 1992 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

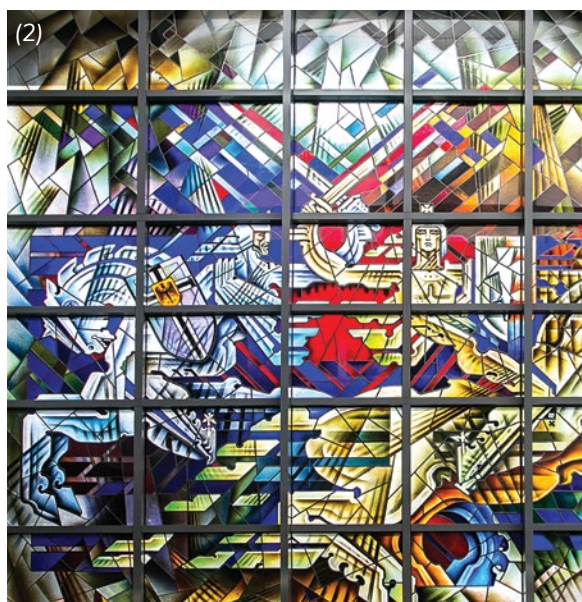
Seimo rūmų erdves puošia trys skulptorės prof. Daliutės Onos Matulaitės sukurtos skulptūros: „Grażina“ (bronzos, akmuo, 1991 m.), „Akivaras“ (bronzos, akmuo, 2002 m.) ir „Himnas ir herbas“ („Žirgo maudymas“) (bronzos, akmuo, 2003 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo I rūmų Didžiojo kiemo eksterjerą puošia du monumentalūs, didžiausi iki šiol Lietuvoje sukurti skulptoriaus Stepono Šarapovo bronzos reljefai „Disputas“ ir „Kelias“ (1979–1981 m., 5,6 x 4,3 m). S. Šarapovas nespėjo įgyvendinti pradėtų kūrinių. Jam mirus jo darbą pratęsė skulptorius Dovydas Zundelovičius. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Dailininkas vitražistas prof. Kazys Morkūnas su vitražo „Šventė“ eskizais Seimo I rūmuose
1981 m. LCVA nuotr., aut. A. Palionis

Seimo rūmų erdves puošia du dailininko vitražisto prof. Kazio Morkūno vitražai „Šventė“ (1) ir „Žalgirio mūšis“ (2). Seimo I rūmuose įrėmintas vitražas „Šventė“ (1981) yra vienas iš didžiausių vitražų Lietuvoje (180 kv. m). Menininkas sugalvojo tokią kompoziciją, kurioje buvo galima kalbėti ne realistinėmis, o simbolinėmis mokslo, meno figūromis ar motinystės alegorijomis. Praėjus trims dešimtmečiams Seimo II rūmuose atidengtas vitražas „Žalgirio mūšis“, skirtas 600-osioms šio istorinio mūšio metinėms.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Iš užsienio delegacijų Seimui įteiktų dovanų ir suvenyrų ekspozicijos. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

2026 02 10

Išleido Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija,
Gedimino pr. 53, LT-01009 Vilnius
Spausdino UAB „Petro ofsetas“
Naujoji Riovonių g. 25C, LT-03153 Vilnius